

ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Τμήμα: Διοίκησης Επιχειρήσεων
(πρώην ΕΠΔΟ)

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ:

«Ξέπλυμα μαύρου χρήματος»
Εισηγητής : Σούλιος Παναγιώτης

Σπουδαστές:

ΚΟΚΚΙΟΥ ΣΟΦΙΑ ΑΜ 14357

ΜΟΥΣΤΑΦΑΟΓΛΟΥ ΜΟΥΡΑΤ ΑΜ 13677

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ 2014

Ο Captain Kidd επιβλέπει τους πειρατές του που θάβουν το θησαυρό στο νησί Gardiner, πίνακας του Howard Pyle (Νοέμβριος 1894)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	6

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1 Εισαγωγή.....	7
1.2 Ορισμός.....	7
1.3 Έννοια Ξεπλύματος χρήματος.....	9
1.4 Ολοκληρωμένο Πλαίσιο.....	10

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1 Βασικές Μορφές.....	12
2.2 Στάδια Ξεπλύματος Χρήματος.....	17
2.3 Στάδια Εξέλιξης.....	19
2.3.1 Πότε υπάρχουν υπόνοιες για ξέπλυμα βρώμικου χρήματος.....	20
2.3.2 Οι τελευταίες εξελίξεις.....	21
2.3.3 Αναβάθμιση και αναδιάρθρωση της Ανεξάρτητης Αρχής.....	22
2.4 Διασυνοριακή συνεργασία.....	23
2.5 Μεγέθη και Μέτρηση της Ποσότητας του Βρώμικου Χρήματος.....	24
2.6 Μέθοδοι και Αγορές Νομιμοποίησης Παράνομου Χρήματος.....	25

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1 Ξέπλυμα Χρημάτων στο Διαδίκτυο.....	27
3.2 Ηλεκτρονικό Χρήμα.....	28
3.3 Ο Κυβερνοχώρος.....	29
3.4 Συναλλαγές μέσω του Διαδικτύου.....	30

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.1 Ειδικότερες Τεχνικές.....	31
4.2 Άμεση Διοχέτευση των Εσόδων.....	32
4.3 Έμμεση Διοχέτευση των Εσόδων.....	33
4.4 Οι Ενδοιασμοί Λογαριασμοί Πληρωμών.....	34
4.5 Λοιπός Χρηματοπιστωτικός Τομέας.....	35

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

5.1 Η Νομιμοποίηση Εγκληματικών Εσόδων μέσω του Διαδικτύου.....	37
5.2 Φάσεις Ξεπλύματος Χρήματος.....	41
5.2.1. Κυκλικά Μοντέλα.....	41
5.2.2. Τελεολογικό Μοντέλο.....	42
5.2.3. Μοντέλα των Φάσεων.....	43

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

6.1 Πώς γινόταν η απάτη.....	44
6.2 Παραδείγματα.....	46
6.2.1 Παράδειγμα 1.....	46
6.2.2 Παράδειγμα 2.....	47
6.2.3 Παράδειγμα 3.....	48
6.2.4 Παράδειγμα 4.....	48
6.2.5 Παράδειγμα 5.....	49
6.2.6 Παράδειγμα 6.....	50
6.3 Ο ρόλος των δημοσίων υπαλλήλων.....	52
6.4 Ο ρόλος των τραπεζών.....	53

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

7.1 Στην ελληνική νομοθεσία η οδηγία για το «ξέπλυμα».....	54
7.1.1. Νόμος - φραγμός στο ξέπλυμα του χρήματος.....	54
7.1.2 Τα βασικά σημεία του σχετικού Νόμου.....	55
7.2 Νομοθεσία.....	56
7.3 Οργανωτικά Χαρακτηριστικά.....	59
7.4 Ποιοί Υπέχουν την υποχρέωση να ενημερώσουν τις αρχές.....	60
7.5 Η επιτροπή για το ξέπλυμα χρημάτων στον Ελλαδικό Χώρο.....	61

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

8.1 Εποπτεία Πιστωτικών Ιδρυμάτων & Προβλεπόμενες Κυρώσεις.....	63
8.1.1. Κυρώσεις για την Τράπεζας - για Ξέπλυμα Χρήματος (1).....	64
8.1.2 Κυρώσεις για την Τράπεζα – Ξέπλυμα χρήματος (2).....	65
8.2 Κριτήρια Επιμέτρησης Πρόστιμων.....	66
8.3 Εποπτικές Αρχές και Λοιποί Φορείς στο Πλαίσιο ΞΧ.....	67
8.3.1 Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων.....	69
8.3.2 Σύσταση νέων Φορέων στο πλαίσιο ΞΧ (1).....	70

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9

9.1 Η Διαφθορά κατά της ΕΕ	74
9.2 Η διαφθορά πλήττει όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ.....	74
9.2.1 Ελεγκτικοί μηχανισμοί.....	75
9.2.2 Δίωξη και επιβολή κυρώσεων.....	75
9.2.3 Πολιτική διάσταση.....	76
9.2.4 Περιοχές κινδύνου.....	76
9.2.5 Δημόσιες συμβάσεις ΕΕ.....	76

9.3 Βασικά χαρακτηριστικά και πλαίσιο κατά της διαφθοράς στην Ελλάδα....	76
9.4 Συνολική στρατηγική προσέγγιση για την καταπολέμηση της διαφθοράς στην Ελλάδα.....	78

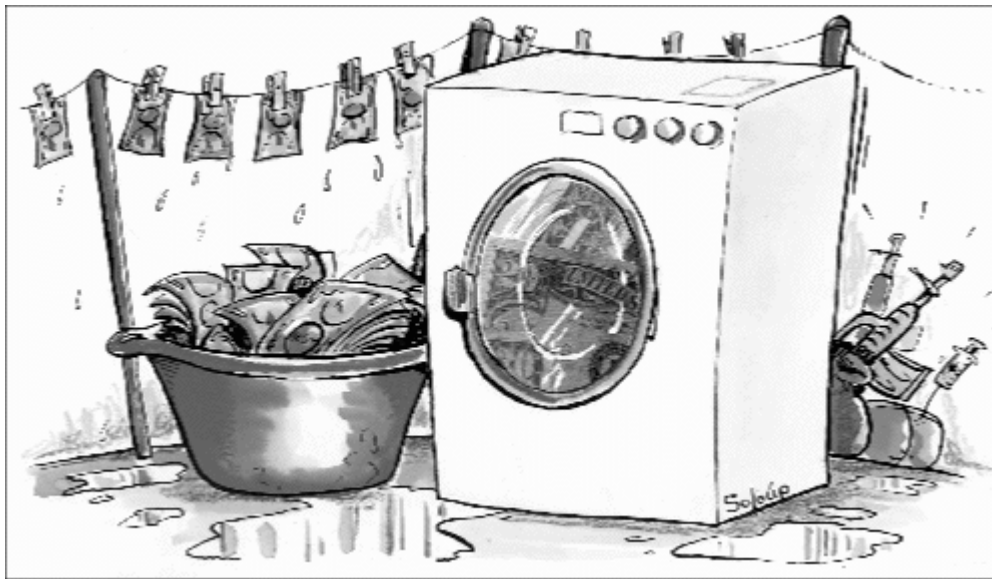
9.4.1 Φορολογική διοίκηση.....	78
9.4.2 Υγειονομική περίθαλψη.....	78
9.4.3 Δημόσιες συμβάσεις.....	79
9.4.4 Χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων.....	79
9.4.5 Σύγκρουση συμφερόντων.....	80
9.4.6 Δίωξη της διαφθοράς.....	80

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10

10.1 η δεκαετία 1999–2010 για το «μαύρο» χρήμα στην Ελλάδα.....	81
10.2 Στατιστικά στοιχεία.....	83
Συμπεράσματα.....	85
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΙΣΤΟΤΟΠΟΙ.....	86

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Κατά τα τελευταία έτη φαίνεται ότι η οικονομία σε παγκόσμιο επίπεδο έχει υποστεί μεγάλο εύρος ανάπτυξη και πολλές χώρες έχουν κατορθώσει να φτάσουν σε υψηλά επίπεδα οικονομικής και κοινωνικής ευημερίας. Η πρόοδος αυτή όμως σε συνδυασμό με την ανάπτυξη του καπιταλιστικού συστήματος δεν έχει μόνο θετικά αποτελέσματα αλλά ταυτόχρονα αναπτύσσεται και το οργανωμένο έγκλημα. Όλο και περισσότερα χρήματα προέρχονται από εγκληματικές ενέργειες από μεγάλο-επιχειρηματίες και όχι μόνο. Αυτοί με τη σειρά τους εκμεταλλεύονται το χρηματοπιστωτικό σύστημα παγκοσμίως με σκοπό την εμφάνιση των παράνομων εσόδων τους ως νόμιμα. Πολλά άρθρα και συνάμα πολλά βιβλία έχουν εκδοθεί για το συγκεκριμένο θέμα μιας και η κατάσταση, παρά την ισχυρή και αυστηρή νομοθεσία που έχει θεσπιστεί, δεν φαίνεται να βελτιώνεται. Στις παραγράφους που ακολουθούν γίνεται λόγος για το φαινόμενο αυτό και τους ιδιοφυείς τρόπους που έχουν επινοήσει για να ξεπλυθεί ο τεράστιος αυτός όγκος παράνομου χρήματος. Εν συνεχεία γίνεται πλήρης αναφορά στο τρόπο με τον οποίο τα κράτη προσπάθησαν να περιορίσουν αυτό το φαινόμενο θεσπίζοντας κάποιους νόμους και εάν εν τελικά κατόρθωσαν οι θεσμοθέτες με αυτή τη ποινική τυποποίηση να αποτρέψουν την ολοένα και αυξανόμενη ανάπτυξη του εγκλήματος και συνεπώς την οικονομική ευημερία .

Ενότητα: 1. Εισαγωγή και Ορισμοί

1.1 Εισαγωγή

Η παγκοσμιοποίηση των αγορών χρήματος και κεφαλαίου, η χωρίς περιορισμούς δυνατότητα μεταφοράς κεφαλαίων ανά τον κόσμο, οι τεχνολογικές εξελίξεις που διευκολύνουν και απλοποιούν την πραγματοποίηση συναλλαγών και επενδύσεων παγκοσμίως, καθώς και οι διαφορές στο νομικό πλαίσιο ορισμένων χωρών που παρέχουν επιπλέον διευκολύνσεις στη λειτουργία των εταιριών και στη πραγματοποίηση συναλλαγών, έχουν οδηγήσει στη διαμόρφωση ευνοϊκών συνθηκών για την ανάπτυξη του οργανωμένου εγκλήματος και έχουν προσφέρει γόνιμο έδαφος για τη διαμόρφωση νέων μέσων, τρόπων και μεθόδων για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (ΞΧ).

Το οργανωμένο έγκλημα με τη μορφή του ΞΧ, πέραν από τις οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες που επιφέρει, αποτελεί μια διαρκή απειλή για το κύρος και την αξιοπιστία του διεθνούς, αλλά και του ελληνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος. Το τελευταίο, στην προσπάθειά του να περιορίσει όσο το δυνατό περισσότερο το εν λόγω φαινόμενο, έχει προβεί σε συγκεκριμένα μέτρα, τα οποία με τη χρήση της τεχνολογίας, προσπαθούν να εφαρμόσουν το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο, με τρόπο απλό και κατανοητό, προστατεύοντας το κύρος και τη φήμη της κάθε τράπεζας και συμμορφούμενο με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη νομοθεσία για την κάθε τράπεζα και τους εργαζόμενους σε αυτήν.

Η συμβολή του εσωτερικού ελέγχου στην πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες είναι σημαντική, αφού μέσω των διαπιστώσεων των ελέγχων και των πορισμάτων διοχετεύει πληροφορίες προς τη Διοίκηση των Πιστωτικών Ιδρυμάτων για την τήρηση ή μη, από τις επιμέρους μονάδες των Τραπεζών, των κανονιστικών εγκυκλίων και των προβλεπόμενων από τις αρμόδιες Αρχές προκειμένου να ληφθούν επιπλέον μέτρα όπου αυτό χρειάζεται.

Η Διοίκηση, μέσω του εσωτερικού ελέγχου λαμβάνει πληροφόρηση για την ορθή τήρηση και τη συμμόρφωση του προσωπικού με τις διαδικασίες, τις Πολιτικές και τις εγκυκλίους της Τράπεζας.

1.2 Έννοια του Ξεπλύματος Χρήματος

"ξέπλυμα μαύρου χρήματος"

Ορισμός:

Με τον όρο **βρώμικο χρήμα**, ή **μαύρο χρήμα** και ευρύτερα **μαύρα**, καθιερώθηκε να χαρακτηρίζεται, περισσότερο δημοσιογραφικά, οποιοδήποτε είδος εσόδου από παράνομη πράξη, ή ακόμη και έσοδο από νόμιμη πράξη το οποίο στη συνέχεια δεν δηλώνεται, κατά παράβαση της υφιστάμενης φορολογικής νομοθεσίας. Και στις δύο περιπτώσεις ανάγεται σε οικονομικό έγκλημα.

Στην μεν πρώτη περίπτωση το προϊόν της παράνομης πράξης δεν δηλώνεται προκειμένου να μην αποκαλυφθεί αυτή και οι δράστες της, στη δε δεύτερη περίπτωση για να μην υποστεί φορολογική επιβάρυνση, που επίσημα

χαρακτηρίζεται αδήλωτο έσοδο. Συνέπεια αυτού του χαρακτηρισμού είναι κατ' αντίθεση η διάκριση του χρήματος σε «καθαρό χρήμα» που προέρχεται από νόμιμες δραστηριότητες και το οποίο στη συνέχεια δεν αποκρύπτεται και το «βρώμικο χρήμα», ή «μαύρο χρήμα» που αποκρύπτεται.

Συνέχεια των παραπάνω «**ξέπλυμα χρήματος**», ή «**ξέπλυμα μαύρου χρήματος**», (που λέγεται κατ' έμφαση, ή πλεονασμό), καθιερώθηκε ομοίως να χαρακτηρίζεται οποιαδήποτε οικονομική συναλλαγή που γίνεται με διάθεση μαύρου χρήματος, επί νόμιμης πράξης που επιφέρει οικονομικό αγαθό το οποίο στη συνέχεια δεν αποκρύπτεται, μεταβαλλόμενο έτσι σε καθαρό χρήμα. Απλούστερα παραδείγματα είναι η κατάθεση μαύρου χρήματος σε τράπεζα και στην συνέχεια η ανάληψη για κάλυψη οικονομικών αναγκών, ή η απ' ευθείας αγορά μετοχών από χρηματιστήριο, κ.ά. Φορείς μαύρου χρήματος ή ξεπλύματος χρήματος μπορεί να είναι τόσο φυσικά πρόσωπα όσο και νομικά πρόσωπα (ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου), ή ακόμα και κυβερνήσεις χωρών. Γενικά το μαύρο χρήμα και οι όποιες δραστηριότητες επ' αυτού συνιστούν ευρύτερα την έννοια της παραοικονομίας. Αναφορά σε πολύ μεγάλα ποσά μαύρου χρήματος τότε αυτή ανάγεται σε εκδήλωση οργανωμένου εγκλήματος.

Τα διάφορα κράτη προκειμένου ν' αντιμετωπίσουν φαινόμενα παραγωγής μαύρου χρήματος θεσπίζουν κατάλληλες νομοθεσίες για την πάταξή τους, μεταξύ των οποίων μπορεί να είναι ειδικές ελεγκτικές υπηρεσίες, περιορισμοί ελεύθερης διακίνησης χρήματος, κ.λπ.¹

Η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, όπως λέγεται επιστημονικά το "ξέπλυμα", ρυθμίζεται πλέον από ξεχωριστό Νόμο, ενώ αρχικά αποτελούσε απλά ένα ακόμα άρθρο του ποινικού μας Κώδικα και δυστυχώς είναι συνέχεια στην επικαιρότητα.

Με τον όρο αυτό εννοούμε κάθε πράξη, που αποσκοπεί στη συγκάλυψη της πραγματικής προέλευσης περιουσιακών στοιχείων, με κάθε μέσο και ιδίως μέσω του χρηματοπιστωτικού τομέα (τράπεζες, εταιρίες επενδύσεων, ασφαλιστικές εταιρίες κ.ο.κ), ώστε να φαίνεται ότι αποτελούν προϊόντα νόμιμης δραστηριότητας, ενώ στην πραγματικότητα προέρχονται από εγκληματικές πράξεις.

Ακόμα και μία "απλή" κατάθεση των χρημάτων στην Τράπεζα αρκεί, για να στοιχειοθετηθεί η έννοια του "ξεπλύματος" !!

Τα βασικά αδικήματα, από τα οποία προέρχονται συνήθως τα "μαύρα" περιουσιακά στοιχεία, είναι : εγκληματική οργάνωση-τρομοκρατία, ενεργητική και παθητική δωροδοκία, απάτη, σωματεμπορία, ναρκωτικά, αρχαιοκαπηλία

¹ <http://el.wikipedia.org/wiki/>

και φοροδιαφυγή και εν γένει κάθε αξιόποινη πράξη, από την οποία προκύπτει περιουσιακό όφελος

1.3 Έννοια Ξεπλύματος χρήματος

(ή αλλιώς νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες) είναι η προσπάθεια των εγκληματιών να συγκαλύψουν την πηγή προϊόντων παράνομης δραστηριότητας «περνώντας» τα στην υγιή οικονομία.

Είναι, δηλαδή, η διαδικασία «μεταμφίεσης» κερδών αποκτηθέντων από παράνομη δραστηριότητα σε κέρδη δήθεν αποκτηθέντα από νόμιμη δραστηριότητα, με σκοπό να καταστεί δυνατή η περαιτέρω επένδυση τους.

Η δομή του αδικήματος του Ξεπλύματος χρήματος είναι ότι:

Πρώτα τελείται ένα «βασικό αδίκημα» (π.χ. κλοπή, εμπόριο ναρκωτικών) από το οποίο προκύπτουν παράνομα έσοδα,

τα οποία αν στη συνέχεια νομιμοποιηθούν (ή υπάρξει απόπειρα νομιμοποίησης) σύμφωνα με τον ορισμό του ξεπλύματος χρήματος, συνιστούν τη διάπραξη άλλου αδικήματος, εκείνου του ξεπλύματος χρήματος.

Έννοια Ξεπλύματος χρήματος

Ειδικότερα το Ξέπλυμα χρήματος πραγματοποιείται:

- Αφενός με τη χρησιμοποίηση του χρηματοπιστωτικού τομέα, με την τοποθέτηση σε αυτόν εσόδων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες με σκοπό να προσδοθεί νομιμοφάνεια στα εν λόγω έσοδα και
- Αφετέρου με τη διακίνηση παράνομων εσόδων ή μέσω ή εντός του τομέα αυτού.

Στην πρώτη περίπτωση, τα παράνομα έσοδα αποκτήθηκαν με τη διάπραξη ενός βασικού αδικήματος εκτός του χρηματοπιστωτικού τομέα.

Ως εκ τούτου γίνεται αντιληπτό ότι σε αυτή την περίπτωση, χρειάζονται διακριτές πράξεις, διαφορετικές από τις πράξεις του βασικού εγκλήματος και για αυτόν το λόγο είναι δυνατό το ξέπλυμα χρήματος να γίνει είτε από τον δράστη του βασικού αδικήματος, είτε και από τρίτο πρόσωπο.

Στη δεύτερη περίπτωση διακινούνται παράνομα έσοδα από τη διάπραξη βασικού αδικήματος εντός του χρηματοπιστωτικού τομέα (π.χ κατάχρηση αγοράς) και θεωρείται ότι έγινε ξέπλυμα χρήματος δεδομένου ότι τα προκύψαντα έσοδα διακινούνται με τον έναν ή τον άλλον τρόπο και συνεπώς «νομιμοποιούνται».

Διττή Έννοια Ξεπλύματος Χρήματος

Το ξέπλυμα χρήματος συνδέεται με το οργανωμένο έγκλημα με διττή έννοια.

Αφενός μεν, το ίδιο συνιστά εγκληματική ενέργεια

Αφετέρου δε, λειτουργεί ως μηχανισμός ενσωμάτωσης του οργανωμένου εγκλήματος στην οικονομία λειτουργώντας έτσι ως μηχανισμός υποστήριξης και ενδυνάμωσης του.

1.4 Ολοκληρωμένο Πλαίσιο

Ειδικότερα, ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για το ξέπλυμα χρήματος προβλέφθηκε στην Ελλάδα με το Ν. 2331/1995, όπως αυτός τροποποιήθηκε μεταγενέστερα από τον Ν. 3424/2005.

Στη συνέχεια, στο πλαίσιο αναβάθμισης των μηχανισμών πρόληψης και νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, ψηφίστηκε ο Ν. 3691/2008, με τον οποίο καταργήθηκαν οι παλαιότερες διατάξεις.

Σημειώνεται ότι ο Ν. 3691/2008 τέθηκε σε ισχύ την 5.8.2008 κι έκτοτε έχει τροποποιηθεί αρκετές φορές αναφορικά με συγκεκριμένες διατάξεις του (π.χ. βλ. Ν. 3824/2010, Ν.3875/2010, Ν.3888/2010, Ν.3932/2011, Ν.3994/2011).

Ερωτήματα

Ποιός ξεπλένει χρήμα;

- Οι εγκληματίες
- Οι μεσάζοντες
- Τρίτοι – ίσως και πελάτες.

Τι σχέση έχει η τράπεζα με το ξέπλυμα χρήματος;

- Οι εγκληματίες χρησιμοποιούν τις τράπεζες ως μέσον για το ξέπλυμα χρήματος.
- Υφίσταται συγκεκριμένο νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο για τα πιστωτικά ιδρύματα που ορίζει τις υποχρεώσεις τους αναφορικά με την αποτροπή ξεπλύματος χρήματος, ενώ προβλέπει και αυστηρές κυρώσεις σε περίπτωση μη συμμόρφωσης τόσο για την ίδια την τράπεζα, όσο και για τους υπαλλήλους της.

Παράδειγμα

Χαρακτηριστικό παράδειγμα Ξ.Χ. είναι η νομιμοποίηση εσόδων που προέρχονται από πώληση ναρκωτικών ουσιών.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση, οι έμποροι ναρκωτικών επιθυμούν να νομιμοποιήσουν τα παράνομα έσοδα τους και να τα παρουσιάσουν ως κέρδη προερχόμενα από νόμιμη επιχειρηματική δραστηριότητα.

Για το λόγο αυτό, συστήνουν εικονικές εταιρείες, οι οποίες ανήκουν στον ίδιο ή παρεμφερή συναλλακτικό κύκλο, και μέσω πλαστών ή υπερφορολογημένων τιμολογίων «περνούν» τα παράνομα έσοδα στην υγιή οικονομία, εμφανίζοντας τα ως κέρδη των εικονικών επιχειρήσεων τους.²

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζεται η βασική δομή ξεπλύματος χρήματος:

(a) Διαδικασία Ξέπλυμα Χρήματος

	Ξέπλυμα χρήματος
Κίνητρο	Κέρδος
Πηγή κεφαλαίων	Εγκληματική δραστηριότητα
Διοχέτευση μέσω	Τυπικού οικονομικού συστήματος
Επίκεντρο ανίχνευσης	Ύποπτες συναλλαγές
Ποσά συναλλαγών	Υψηλά
Οικονομική δραστηριότητα	Πολύπλοκη
Διαδρομή χρήματος	Κυκλική

(1)

Πηγή (www.ependiseis.gr)

² «Ηλεκτρονικό σεμινάριο “ξεπλύματος χρήματος”»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 :

2.1 ΒΑΣΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ

- **Εταιρίες Χαρτοφυλακίου**

Η χρήση των υπεράκτιων εταιριών χαρτοφυλακίου ή εταιριών επενδύσεων, που είναι εγκατεστημένες σε εξωχώρια κέντρα, είναι μια μέθοδος διεθνούς φορολογικού σχεδιασμού για την χρηματοδότηση των υπεράκτιων δραστηριοτήτων. Οι δραστηριότητες σε τρίτες χώρες συγκεντρώνονται σε μια υπεράκτια εταιρεία, η οποία είτε έχει λειτουργούντα υποκαταστήματα, είτε κατέχει τις μετοχές των διεθνών θυγατρικών εταιριών που δραστηριοποιούνται σε τρίτες χώρες. Η υπεράκτια εταιρεία λειτουργεί ως εταιρεία εκκαθαριστής για τα κέρδη από δραστηριότητες στις τρίτες χώρες, για συσσώρευση κερδών, επανεπένδυση των κερδών και εν γένει φορολογικό σχεδιασμό δραστηριοτήτων.

- **Εταιρίες Παροχής Χρηματοοικονομικών Υπηρεσιών**

Μια εταιρεία παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών που βρίσκεται σε Υπεράκτιο κέντρο (χώρα) λειτουργεί ως κανάλι διοχέτευσης δανείων σε μια ξένη θυγατρική εταιρεία. Η χρήση μιας υπεράκτιας εταιρείας χρηματοοικονομικών υπηρεσιών παρέχει τη δυνατότητα να μετακινηθούν αποτελεσματικά κέρδη από την ξένη θυγατρική (δανειολήπτρια), που υπάγεται σε δικαιοδοσία με υψηλούς συντελεστές φορολόγησης στη υπεράκτια δικαιοδοσία με χαμηλή φορολογία. Δηλαδή ο τόκος και δόσεις αποπληρωμής του δανείου προς την υπεράκτια εταιρεία μειώνουν σημαντικά το φορολογητέο εισόδημα της δανειολήπτριας εταιρείας. Το μειονέκτημα του σχήματος αυτού είναι ότι η χώρα έδρας της δανειολήπτριας εταιρείας επιβάλλουν την παρακράτηση φόρου σε ποσό του τόκου του δανείου. Προκειμένου λοιπόν να αποφευχθεί ή να μειωθεί η παρακράτηση φόρου που προκύπτει, όταν η δανειολήπτρια εταιρεία πληρώνει τόκο στο εξωτερικό, μεθοδεύεται η κατεύθυνση των κεφαλαίων του δανείου μέσω φιλικών δικαιοδοσιών (χωρών), που διαθέτουν τις φορολογικές συμβάσεις που απαλλάσσουν ή μειώνουν τους παρακρατούμενους φόρους. Πολλές υπεράκτιες δικαιοδοσίες δεν απαιτούν τη διατήρηση των συγκεκριμένων δεικτών κεφαλαιακής επάρκειας, πράγμα που δίνει τη δυνατότητα στις εταιρίες

παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών να έχουν ελάχιστο ύψος ιδίων κεφαλαίων. Οι εταιρίες παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών έχουν σημαντική αξία , στη περίπτωση που μια χώρα έχει υψηλούς συντελεστές φορολόγησης εισοδήματος και μερισμάτων. Η αποπληρωμή των τόκων δεν μειώνει μόνο τα φορολογητέα κέρδη της δανειολήπτριας εταιρείας αλλά μειώνει σημαντικά και τα προς αποπληρωμή μερίσματα της.

- **Εταιρείες Αδειών- Δικαιωμάτων**

Μια επιχείρηση μπορεί να χρησιμοποιεί μια υπεράκτια εταιρεία αδειών για να λειτουργεί ως χορηγός αδειών δικαιωμάτων σε μια ξένη θυγατρική εταιρεία. Οι περιοδικές πληρωμές για το δικαίωμα χρήσης βιομηχανικής και πνευματικής ιδιοκτησίας, όπως είναι τα δικαιώματα ευρεσιτεχνίας, συγγραφικά δικαιώματα, σήματα, εικόνες από πολλές δικαιοδοσίες σαν ενοίκιο, δηλαδή σαν έξοδα που μειώνουν την φορολογητέα υλη των επιχειρήσεων. Με τον τρόπο αυτό επίσης μεταφέρονται κέρδη και συγκεντρώνονται κεφάλαια στην υπεράκτια εταιρεία.

- **Εμπορικές εταιρείες**

Είναι οι εταιρίες που δραστηριοποιούνται κατά κύριο λόγο εισαγωγικό και εξαγωγικό εμπόριο. Η υπεράκτια εταιρεία χρησιμοποιείται εδώ κατά τέτοιο τρόπο ώστε αποτελεσματικά να μεταφέρει τα κέρδη από μια χώρα με υψηλή φορολόγηση σε μια χώρα με χαμηλή φορολόγηση. Τα σχήματα που διαμορφώνονται σε αυτές τις περιπτώσεις επίσης αποκαλούνται ως τριγωνικό εμπόριο. Το σχήμα αυτό συνήθως εφαρμόζεται ως ακόλουθο: μια εμπορική εταιρεία που πραγματοποιεί εξαγωγές – εισαγωγές ιδρύει μια υπεράκτια εταιρεία, που λειτουργεί ως διαμεσολαβητής μεταξύ του πωλητή και του αγοραστή. Όταν η ιδρύτρια επιχείρηση πραγματοποιεί εισαγωγές ο προμηθευτής στέλνει τα εμπορεύματα απευθείας στην ιδρύτρια και εκδίδει το τιμολόγιο στο όνομα της υπεράκτιας εταιρείας , η οποία με τη σειρά της τιμολογεί την ιδρύτρια επιχείρηση σε τιμή προσαυξημένη. Αντίστοιχα αν η μητρική επιχείρηση πραγματοποιεί εξαγωγές , το εμπόρευμα αποστέλλεται στον αγοραστή και η μητρική τιμολογεί την υπεράκτια με τιμή χαμηλότερη η οποία με την σειρά της τιμολογεί τον αγοραστή. Με αυτόν τον τρόπο η μητρική επιχείρηση καταρχήν μειώνει τα εμφανιζόμενα κέρδη και επιπλέον συσσωρεύει το κεφάλαιο στο λογαριασμό της υπεράκτιας εταιρείας.

- **Εταιρείες Παροχής Διοικητικών Υπηρεσιών**

Ορισμένες υπεράκτιες δραστηριότητες δεν περιλαμβάνουν άπλα μια ξένη θυγατρική εταιρεία, αλλά περιλαμβάνουν έναν όμιλο που αποτελείται από την μητρική εταιρεία και τις θυγατρικές στις διάφορες χώρες και με διαφορετικές δραστηριότητες. Η διαχείριση και ο έλεγχος του ομίλου μπορεί να διεξάγεται μέσω μιας εξωχώριας εταιρείας παροχής υπηρεσιών διοίκησης – διαχείρισης. Το συγκεκριμένο σχήμα προσφέρει εμπορικά πλεονεκτήματα με τη συγκέντρωση όλων των διοικητικών – διαχειριστικών λειτουργιών σε έναν φορέα. Η ίδρυση κεντρικών γραφείων διοίκησης σε μια Offshore χώρα από φορολογική άποψη είναι μια τεχνική μεταφοράς κερδών όπου οι δραστηριότητες διοίκησης – διαχείρισης ενός ομίλου εταιριών αναλαμβάνονται από την υπεράκτια εταιρεία παροχής διοικητικών υπηρεσιών, η οποία αμείβεται με ποσοστό επί των κερδών του ομίλου. Η υπεράκτια εταιρεία για τα κέρδη (αμοιβές) της δεν φορολογείται ή φορολογείται με πολύ χαμηλό συντελεστή.

- **Ναυτιλιακές Εταιρείες**

Ένας μεγάλος αριθμός των εξωχώριων κέντρων έχουν θεσπίσει ευνοϊκές ρυθμίσεις για τις εταιρίες που ασχολούνται με τη ναυτιλία, περιλαμβανομένης της ναύλωσης και ενοικίασης σκαφών. Οι χώρες αυτές ενθαρρύνουν δυναμικά τις ναυτιλιακές εταιρίες να λειτουργήσουν υπό τις λεγόμενες **σημαίες ευκαιρίας**, πράγμα που επιτρέπει σε μια μη μόνιμα εγκατεστημένη εταιρεία να νηολογήσει με σύντομες και όχι ιδιαίτερα αυστηρές διαδικασίες, αλλά με εξαιρετικά χαμηλό και ανταγωνιστικό κόστος τα πλοία, χρησιμοποιώντας την σημαία του εξωχώριου κέντρου (χωρας). Τα κέρδη που προκύπτουν από την εκμετάλλευση του πλοίου που έχει μια υπεράκτια εταιρεία υποβάλλονται σε πολύ χαμηλή φορολογία.

- **Εμπιστεύματα**

Η ιδέα των trust αναπτύχθηκε ως τρόπος προστασίας της περιουσίας. Οι συμβαλλόμενοι σε ένα trust είναι ο διαθέτης (settlor) που μεταφέρει τα περιουσιακά του στοιχεία σε trust, ο διαχειριστής (trustees), ο οποίος διοικεί το trust, ο θεματοφύλακας (custodian) και ο δικαιούχος (beneficiary) που λαμβάνει τα οφέλη των περιουσιακών στοιχείων του trust. Το trust δεν έχει την νομική προσωπικότητα και δεν μπορεί να έχει περιουσιακά στοιχεία, όλη η περιουσία του trust είναι εκχωρημένη στον διαχειριστή που μπορεί να είναι είτε το φυσικό πρόσωπο είτε η εταιρεία. Τα περιουσιακά στοιχεία του trust μπορεί να είναι ακίνητα, μετρητά και αλλά αξιόγραφα. Ένα trust συστήνεται με εγγραφή συμφωνία. Πρέπει να σημειώσουμε ότι σε περισσότερες

περιπτώσεις ο διαθέτης και ο δικαιούχος είναι το ίδιο πρόσωπο. Οι χώρες που αναγνωρίζουν το trust είναι κύριος του Αγγλοσαξονικού δικαίου, ενώ στις άλλες χώρες που βασίζονται σε Γαλλογερμανικό μοντέλο, όπως και η Ελλάδα δεν αναγνωρίζουν το trust. Οι περισσότερες εξωχώριες δικαιοδοσίες παρέχουν τη δυνατότητα στέγασης σε trust. Η συνηθέστερη αιτία χρήσης των υπεράκτιων trust είναι η απόκρυψη της ταυτότητας των διαθετών για την αποφυγή των διατάξεων περί ξεπλύματος του μαύρου χρήματος και αυξημένης φορολογίας.

- **Εταιρείες Επενδύσεων**

Κεφάλαια συγκεντρωμένα δια μέσου υπεράκτιων εταιριών επενδύσεων μπορούν να επενδυθούν ή να κατευθυνθούν οπουδήποτε στον κόσμο. Η προσεκτική επιλογή της εξωχώριας δικαιοδοσίας επιτρέπει να επενδυθούν τα προαναφερόμενα κεφάλαια σε χώρες με υψηλούς συντελεστές φορολόγησης εφόσον αυτές έχουν συνάψει φορολογικές συμβάσεις με υπεράκτιο κέντρο.

- **Τραπεζικές Εταιρείες**

Τελευταίο καιρό πολλά τραπεζικά ιδρύματα σε υπεράκτιες δικαιοδοσίες έχουν καθιερωθεί ως φορολογικά καταφύγια. Πολλά από τα ιδρύματα είναι θυγατρικές μεγάλων διεθνών τραπεζών. Το μεγάλο τους πλεονέκτημα είναι ότι καταβάλλουν τόκους απαλλαγμένους από την παρακράτηση του φόρου. Πέραν αυτού ασχολούνται με διεθνή χρηματοδότηση από προνομιακές βάσεις (εξωχώρια κέντρα), η οποία δεν πρόκειται σε συναλλαγματικούς ελέγχους.

- **Εταιρείες Αντιπροσώπησης**

Οι εταιρίες αντιπροσώπησης είναι δομές όπου μια εγχώρια εταιρεία ενεργεί ως αντιπρόσωπος μιας εξωχώριας εταιρείας. Όπως προαναφερθήκαμε οι εξωχώριες εταιρίες πάντα αποβλέπουν στην μείωση φορολογητέας ύλης των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων καθώς επίσης πολύ συχνά στο ξέπλυμα του μαύρου χρήματος. Για τον λόγο αυτό οι θιγόμενες χώρες από την διεθνή αυτή την μέθοδο φοροαποφυγής προσπάθησαν να αντιδράσουν θέτοντας ειδικούς νομοθετικούς κανόνες για την διασφάλιση σύλληψης της φορολογητέας ύλης και στην δημιουργία εμποδίων για την λειτουργία των υπεράκτιων εταιριών. Η Ελλάδα απάντησε στο φαινόμενο των υπεράκτιων εταιριών με τον Ν. 3091/2002, όπου χοντρικά οι συναλλασσόμενοι με υπεράκτιες εταιρίες δεν

μπορούν να αναγνωρίσουν τις δαπάνες και τις αποσβέσεις για αγαθά και υπηρεσίες που προέρχονται από αυτές όπως επίσης και επιβάλλοντας ειδικό ετήσιο φόρο σε ποσοστό 3 % επί τις ακίνητης περιουσίας των υπεράκτιων εταιριών. Το διεθνές κεφάλαιο ανταποκρίθηκε στα νέα νομοθετικά δεδομένα μέσω των επιχειρήσεων αντιπροσώπευσης με έδρα σε μια χώρα με μεγάλο δίκτυο συμβάσεων αποφυγής διπλής φορολογίας όπως για παράδειγμα το Ηνωμένο Βασίλειο. Η κύρια δραστηριότητα των εταιριών αυτών είναι η αντιπροσώπευση των υπεράκτιων εταιριών. Η εκπρόσωπος εταιρεία συνάπτει με την υπεράκτια εταιρεία ένα συμφωνητικό αντιπροσώπευσης , όπου ορίζεται η αμοιβή της ως προμήθεια επί των συναλλαγών σε ποσοστό ύψους 3%-5%.

- **Εταιρείες Ασφαλίσεων**

Πολλοί διεθνείς οργανισμοί έχουν αναπτύξει την πρακτική συνδυασμού ενός υφιστάμενου trust , το οποίο δεν είναι νέο offshore προϊόν, με πολιτική ασφάλισης , επίσης όχι νέο onshore προϊόν. Τα δυο αυτά προϊόντα σε συνδυασμό δίνουν νέες ευκαιρίες. Όταν ασφαρίζεται κάποιος πληρώνει ένα ασφαλιστρο. Η ασφάλιση στοιχίζει μόνο ένα μικρό μέρος του ασφαλιστρού που καταβάλλεται. Η ασφαλιστική εταιρεία αφού προβεί στην ασφάλιση , τοποθετεί το υπόλοιπο ποσό μαζί με τα δικά της επενδυτικά κεφάλαια και προβαίνει στην παθητική διαχείριση , δηλαδή σε επενδύσεις χαμηλού κίνδυνου. Έτσι η ασφαλιστική πολιτική οδηγεί στο σχηματισμό ενός επενδυτικού χαρτοφυλακίου, το οποίο σημειωτέων μπορεί να περιλαμβάνει όχι μόνο τα χρήματα , αλλά και άλλες μορφές , όπως μετοχές, ομολογίες, παράγωγα χρήματα οικονομικά προϊόντα, ομόλογα κτλ.

- **Ακίνητα**

Ίσως η πιο διαδεδομένη χρήση των υπεράκτιων εταιριών στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια είναι η αγορά και διαχείριση ακινήτων. Προκειμένου να προχωρήσει μια υπεράκτια εταιρεία στην αγορά ακινήτου, πρέπει το φυσικό πρόσωπο, που εμφανίζεται ενώπιον του συμβολαιογράφου ως εκπρόσωπος της εταιρείας, να είναι εφοδιασμένος με πλήρη σειρά εγγράφων που θα αποδεικνύουν τη νόμιμη σύσταση της εταιρείας κατά το δίκαιο της έδρας της , την μέχρι εκείνη τη στιγμή λειτουργία και μη λύση της και την πληρεξουσιότητα του εμφανιζόμενου προσώπου για την κατάρτιση και υπογραφή του συμβολαίου αγοράς. Σημειωτέον ότι όπως γίνεται δεκτό από

την διοίκηση η μίσθωση και ιδιόχρηση ακινήτων στην Ελλάδα από μόνα τους δεν δημιουργούν μόνιμη εγκατάσταση, καθώς και η μεταγενέστερη μεταβίβαση των μετοχών της εταιρείας και ως εκ τούτου όλης της περιουσίας της τόσο της κινητής όσο και της ακίνητης δεν είναι εύκολο να γίνει αντιληπτή από τις φορολογικές Αρχές .

- **Χρηματοδοτική Μίσθωση**

Τέτοιες κατασκευές είναι σκόπιμες όταν έχουν συσσωρευτεί κεφάλαια στο όνομα της υπεράκτιης εταιρείας στο εξωτερικό και επιθυμείται ο επαναπατρισμός τους στον τόπο της έδρας της ιδρύτριας επιχείρησης. Έτσι , η υπερακτια εταιρεία αγοράζει στο όνομα της τα μηχανήματα που χρειάζεται η ιδρύτρια της και τα μισθώνει στην τελευταία. Με αυτόν τον τρόπο η ιδρύτρια επιχείρηση αποκτά τον εξοπλισμό που χρειάζεται με τα κονδύλια που έχουν συσσωρευτεί στο εξωτερικό χωρίς να τα φορολογήσει αλλά επιπλέον το κόστος του εξοπλισμού εκπίπτει από το εισόδημα της ιδρύτριας επιχείρησης με την μορφή των καταβαλλομένων μισθωμάτων.

2.2 ΣΤΑΔΙΑ ΞΕΠΛΥΜΑΤΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΣ

Σύμφωνα με τους διεθνείς οργανισμούς, το ξέπλυμα του βρώμικου χρήματος ενδέχεται να προσεγγίζει ως και το 5% του παγκόσμιου ΑΕΠ σε ετήσια βάση. Από την άλλη, το οργανωμένο έγκλημα, για το οποίο το ξέπλυμα αποτελεί μονόδρομο, στηρίζεται στα «παραθυράκια» και στις αδυναμίες του διεθνούς χρηματοοικονομικού συστήματος, που έγιναν ακόμη πιο έντονα από την ώσμωση των διεθνών αγορών που έφερε η παγκοσμιοποίηση. Στόχος των κυκλωμάτων δεν είναι άλλος από την «αναβάπτιση» και επιστροφή των χρημάτων μέσα στο επίσημο χρηματοοικονομικό σύστημα. **Κατάθεση στην τράπεζα**

Κατά τη διεθνή εμπειρία το ξέπλυμα περιλαμβάνει τρία στάδια. Στο πρώτο στάδιο το βρώμικο χρήμα τοποθετείται σε ένα νόμιμο τραπεζικό ίδρυμα, υπό τη μορφή της κατάθεσης. Αν και θεωρείται κίνηση υψηλού κινδύνου, η αρχή είναι... το ήμισυ του παντός. Το δεύτερο στάδιο είναι η στρωματοποίηση και κρύβει ατελείωτες επιλογές, ενώ στόχος της είναι να καταστήσει δύσκολο έως ανέφικτο τον εντοπισμό της αρχικής πηγής των χρημάτων. Στην τελευταία φάση, την ενσωμάτωση, το χρήμα επανέρχεται στην αληθινή οικονομία και φαίνεται καθ' όλα νόμιμο.

Η πλέον συνήθης μορφή τοποθέτησης είναι το «σπάσιμο» των χρημάτων σε πολλούς λογαριασμούς και πολλές καταθέσεις. Θεωρητικά και κατά τον νόμο το ελάχιστο ποσό συναλλαγής που απαιτεί αναγνώριση ταυτότητας είναι οι 15.000 ευρώ. Έτσι , μπορούν να πραγματοποιηθούν πολλαπλές καταθέσεις σε μία ή περισσότερες τράπεζες (ακόμη και από πολλά άτομα) για μια εκτεταμένη χρονική περίοδο με σχετικά μικρά ποσά. Κατ' αυτόν τον τρόπο,

σιγά σιγά θα συγκροτηθεί ένα σεβαστό ποσό, το οποίο πολλές τράπεζες δεν θα ήθελαν να το δουν να φεύγει, ενώ το χρήμα «μεταμφιέζεται».

Προσημειωμένα στον παράδεισο

Ειδικά για τα προσημειωμένα, ένας άλλος- ασφαλέστερος- τρόπος είναι οι καταθέσεις σε εξωχώριες τράπεζες, κρατών που εφαρμόζουν πιστά το τραπεζικό απόρρητο, κάτι που πρακτικά συνεπάγεται απόλυτη ανωνυμία.

Μάλιστα, για την καλύτερη κάλυψη των ιχνών του μαύρου χρήματος παρατηρούνται συνεχείς καταθέσεις και αποσύρσεις από και προς εξωχώριες τράπεζες, δηλαδή ένα χρηματικό καρουσέλ, με στόχο τη μεγαλύτερη δυνατή συσκότιση των ιχνών του χρήματος. Γενικότερα, προτιμώνται κράτη που δεν έχουν συμφωνίες δικαστικής συνδρομής, είτε σε διμερές επίπεδο με τη χώρα του ενδιαφερομένου είτε σε περιφερειακό επίπεδο, όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση. Αλλά οι λεγόμενοι χρηματοπιστωτικοί και φορολογικοί παράδεισοι δεν είναι απαραίτητως χιλιάδες χιλιόμετρα μακριά, στην Καραϊβική, στη Νοτιοανατολική Ασία και στην Ωκεανία. Ούτε το Βέλγιο, ούτε η Αυστρία, ούτε η Κύπρος, αλλά ούτε και η στενά συνεργαζόμενη με την Ελβετία «δίνουν» τα ονόματα των τραπεζικών πελατών τους. Συν τοις άλλοις, το συγκεκριμένο σενάριο είναι ευνοϊκό και για τη μεταφορά των χρημάτων διά ξηράς, αέρος και θαλάσσης, αφού η Συνθήκη Σένγκεν επιτρέπει την ελεύθερη διακίνηση, ενώ τα ευρωπαϊκά τελωνεία γενικότερα εργάζονται «χαλαρά».

Στο... καμίι του Ντουμπάι
Ενας από τους πιο βολικούς προορισμούς για ξέπλυμα ωστόσο είναι τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, και δη το Ντουμπάι, ένα από τα μεγαλύτερα οικονομικά κέντρα του πλανήτη και σημείο διέλευσης του διεθνούς εμπορίου. *«Στο... καμίι του "καίγεται" μόνο η βρωμιά, όχι και το χαρτονόμισμα»* λένε όσοι το χρησιμοποιούν. Και αυτό διότι οι Αρχές εκεί τώρα κάνουν τα πρώτα τους βήματα στον συγκεκριμένο τομέα, ενώ το χρήμα που διακινείται στη βαθύπλουτη περιοχή επιτρέπει τη γενικότερη παρείσφρηση κεφαλαίων. Άλλωστε «το χρήμα φέρνει χρήμα».³

³ <http://www.tovima.gr/politics/article/?aid=277984>

2.3 ΣΤΑΔΙΑ ΕΞΕΛΙΞΗΣ

Στις εξελίξεις των τελευταίων μηνών και εβδομάδων είναι:

- Ο επανακαθορισμός του ρόλου και των δυνατοτήτων της Επιτροπής Συμμόρφωσης κατά του ξεπλύματος.
- Μαζική ένταξη αδικημάτων φοροδιαφυγής και φοροκλοπής στα λεγόμενα «βασικά εγκλήματα». Το συναφώς ρυθμιζόμενο ζήτημα είναι : εκείνο του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος.

Η κεντρική και εννοιολογική τους διαφορά έγκειται στο ότι για μεν το ξέπλυμα προϋποτίθεται μια εγκληματική δραστηριότητα από την οποία προέρχεται το βρώμικο χρήμα (δηλαδή το ζήτημα είναι η προέλευσή του), ενώ στη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας το χρήμα μπορεί να είναι είτε νόμιμο είτε βρώμικο (δηλαδή το ζήτημα είναι ο προορισμός του).

Με το πλέγμα των ρυθμίσεων αυτών :

- Προσδιορίζεται το περιεχόμενο του όρου «εγκληματικές δραστηριότητες» με την παράθεση «καταλόγου» ποινικών αδικημάτων, όπως π.χ. εμπόριο ναρκωτικών, όπλων, αρχαιοκαπηλία, δωροληψία κ.ά.
- Περιγράφεται η αντικειμενική και υποκειμενική υπόσταση καθεαυτού του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων, με τους πολλαπλούς εναλλακτικούς τρόπους διάπραξής του (μετατροπή, μεταβίβαση, απόκτηση, κατοχή, διαχείριση κ.ά. εγκληματικής περιουσίας/εσόδων).
- Θεσπίζεται η δομή του εθνικού οργανωτικού σχήματος φορέων, αρχών, επιτροπών, υπόχρεων που οι συγκλίνουσες υποχρεώσεις και δράσεις τους αποσκοπούν στην πρόληψη/καταστολή του ξεπλύματος.

- Εξειδικεύονται σε λειτουργίες και ουσιαστικές υποχρεώσεις των τραπεζών. Στο σημείο αυτό είναι σημαντικό να αναπτυχθεί περισσότερο και να σχολιαστεί το ζήτημα των «ασύμβατων συναλλαγών». Ως τέτοιες προσδιορίστηκαν οι οριζόμενες στο Ν. 3691/2008 «ασυνήθεις συναλλαγές ή δραστηριότητες» και οι «ύποπτες συναλλαγές ή δραστηριότητες». Αναπόφευκτα οι, κατά νόμο, εννοιολογικοί αυτοί προσδιορισμοί ενέχουν αοριστία, γενικότητα και συνεπώς υποκειμενισμό τόσο ως προς την αξιολόγησή τους όσο και, κατ' επέκταση, ως προς το εύρος και βάθος της εξέτασής τους –καθώς και του ποια θα μπορούσαν να θεωρηθούν επαρκή και αποδεκτά στοιχεία που να τις δικαιολογούν η όχι.

2.3.1 Πότε υπάρχουν υπόνοιες για ξέπλυμα βρώμικου χρήματος;

Με εγκύκλιο του Υπουργείου Οικονομικών ορίζεται ότι τα υπόχρεα πρόσωπα οφείλουν να ενημερώνουν την Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες όταν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους αντιλαμβάνονται ύποπτες συναλλαγές, δηλαδή συναλλαγές οι οποίες ενδεχομένως υποκρύπτουν νομιμοποίηση προϊόντος εγκλήματος (μετατροπή, μεταβίβαση, κατοχή, χρησιμοποίηση κ.λπ.) το οποίο μπορεί να προέρχεται από οποιαδήποτε εγκληματική δραστηριότητα (π.χ. δωροδοκία, φοροδιαφυγή που συνιστά φορολογικό αδίκημα κ.λπ.) και όχι γι' αυτήν καθαυτήν την εγκληματική πράξη. Συνεπώς, αντικείμενο αναφορών των υπόχρεων προσώπων θα πρέπει να αποτελεί η χρήση του προερχόμενου από εγκληματική δραστηριότητα προϊόντος με σκοπό τη νομιμοποίησή του και όχι η τέλεση συγκεκριμένης και εξειδικευμένης αξιόποινης πράξης (π.χ. απάτη ή υπεξαίρεση ή κλοπή), για την τέλεση της οποίας αρκεί απλή και γενική υπόνοια.

Δίνοντας παράδειγμα: Οι λογιστές – ελεύθεροι επαγγελματίες, οι νόμιμοι ελεγκτές και οι φοροτεχνικοί σύμβουλοι δεν είναι υποχρεωμένοι να αναφέρουν στην Αρχή περιπτώσεις ενδεχόμενης φοροδιαφυγής ή δωροδοκίας ή λαθρεμπορίας που υποπίπτουν στην αντίληψή τους κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, αλλά μόνο περιπτώσεις ενδεχόμενης νομιμοποίησης εσόδων (ξέπλυμα χρήματος) που προέρχονται από τη συγκεκριμένη δραστηριότητα. Όταν ελεγκτής παρατηρήσει, κατά τη διενέργεια του ελέγχου, ότι πελάτης του ενδεχομένως προβαίνει σε πράξεις φοροδιαφυγής γενικώς, π.χ. δεν έχει αποδώσει τους οφειλόμενους φόρους, δεν αποστέλλει αναφορά στην Αρχή. Αντιθέτως, όταν διαπιστώσει περίπτωση φοροδιαφυγής (π.χ. μη απόδοση ΦΠΑ) εκ μέρους πελάτη του και ταυτόχρονα αγορά από τον ίδιο

κινητών ή ακίνητων περιουσιακών στοιχείων μεγάλης αξίας, τότε οφείλει να αποστείλει σχετική αναφορά στην Αρχή.

Τα υπόχρεα νομικά πρόσωπα, οι υπάλληλοι και τα διευθυντικά στελέχη τους και τα υπόχρεα φυσικά πρόσωπα απαγορεύεται να γνωστοποιούν στον εμπλεκόμενο πελάτη ή σε τρίτους ότι διαβιβάστηκαν αρμοδίως ή ζητήθηκαν πληροφορίες ή ότι διεξάγεται ή ενδέχεται να διεξαχθεί έρευνα για αδικήματα ξεπλύματος χρήματος ή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Τα φυσικά πρόσωπα που παραβιάζουν από πρόθεση το καθήκον της εχεμύθειας τιμωρούνται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών μηνών και με χρηματική ποινή

2.3.2 Οι τελευταίες εξελίξεις

Από τα τέλη Απριλίου 2010 μέχρι πολύ πρόσφατα στο θεσμικό καθεστώς για το ξέπλυμα χρήματος έγιναν δύο σημαντικές ρυθμιστικές παρεμβάσεις.

«Βασικά εγκλήματα»

Με το Ν. 3842/2010 Α58/23.4.2010 πλειάδα φορολογικών και τελωνειακών αδικημάτων εντάχθηκε στον κατάλογο των «βασικών εγκλημάτων» (εγκληματική δραστηριότητα) του Ν. 3691/2008. Τα αδικήματα αυτά είναι τα εξής:

- Μη υποβολή δήλωσης ή υποβολή ανακριβούς δήλωσης φορολογίας εισοδήματος και αποφυγής πληρωμής φόρου ποσού μεγαλύτερου των 15.000 ευρώ ανά διαχειριστική περίοδο.

- Έκδοση ή αποδοχή εικονικών φορολογικών στοιχείων για ανύπαρκτη συναλλαγή που, στο σύνολό της ή για μέρος της, είναι ποσού πάνω από 3.000 ευρώ.
- Μη απόδοση ή ανακριβής απόδοση ΦΠΑ και παρακρατούμενων φόρων, τελών, εισφορών πάνω από 3.000 ευρώ σε ετήσια βάση.
- Μη καταβολή οφειλών προς το Δημόσιο και τρίτους για χρέη πάνω από 120.000 ευρώ.
- Μη επίδειξη βιβλίων και στοιχείων στον τακτικό έλεγχο ή μη τήρησή τους.

2.3.3 Αναβάθμιση και αναδιάρθρωση της Ανεξάρτητης Αρχής

Με τη δεύτερη και πολύ πρόσφατη (Ν. 3932/10.3.2011) ρυθμιστική παρέμβαση, η αποκαλούμενη και ως επιτροπή για το ξέπλυμα του βρώμικου χρήματος αναβαθμίζεται προκειμένου να ανταποκριθεί ως Αρχή στη λήψη και εφαρμογή των αναγκαίων εκείνων μέτρων για την πρόληψη και καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Επίσης διευρύνθηκε το πεδίο των αρμοδιοτήτων της με τον έλεγχο των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης των προσώπων που υποχρεούνται στην υποβολή των δηλώσεων αυτών. Ενισχύθηκε η διοικητική και λειτουργική ανεξαρτησία της με την απεξάρτησή της από την εποπτεία του υπουργού Οικονομικών. Η Αρχή απαρτίζεται από τρεις αυτοτελείς μονάδες, που είναι:

- Διερεύνησης χρηματοοικονομικών πληροφοριών
- Οικονομικών κυρώσεων κατά υπόπτων τρομοκρατίας
- Ελέγχου δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης «πόθεν έσχες» Η Αρχή έχει πρόσβαση σε κάθε μορφής δημόσιο αρχείο ή αρχείο οργανισμού, ακόμη και σε αυτό του συστήματος «Τειρεσίας». Ο πρόεδρος της Αρχής έχει το δικαίωμα να απαγορεύει την κίνηση τραπεζικών λογαριασμών και χρηματοπιστωτικών προϊόντων, να ανοίγει θυρίδες, να «παγώνει» τη μεταβίβαση ή εκποίηση περιουσιακών στοιχείων.⁴

---

⁴ <http://www.accountancygreece.gr/>

2.4 Διασυνοριακή συνεργασία

Μια άλλη διέξοδος για τους εγκληματίες είναι να έρθουν σε επαφή με τους «συναδέλφους» τους από γειτονικές χώρες. Για παράδειγμα, στην Ιταλία, όπου η Μαφία έχει υψηλή διείσδυση σε ορισμένους τομείς, μπορεί να επιτευχθεί το επιθυμητό αποτέλεσμα αν υπάρχουν τα «κονέ».

Τα ίδια περίπου ισχύουν και για τις χώρες των Βαλκανίων, όπου το «ρίσκο» και οι κίνδυνοι είναι κατά πολύ υψηλότεροι. Και αυτό διότι η διείσδυση του εγκλήματος είναι τόσο υψηλή και το κράτος τόσο χαλαρό που μπορεί να επαναληφθεί το παράδειγμα της Βαλτικής, όταν στα πρώτα μετακομμουνιστικά χρόνια συγκεντρώθηκαν στις τράπεζες μεγάλα «βρώμικα» ποσά, σε σημείο που, όταν οι κυβερνήσεις αποφάσισαν να θέσουν κανόνες, τα λεφτά έφυγαν και κάποιες τράπεζες κατέρρευσαν!

Εταιρείες-«βιτρίνες»

Δημιουργείται μια εταιρεία-«βιτρίνα», η οποία θα λαμβάνει το βρώμικο χρήμα ως αμοιβή για υποτιθέμενη παροχή προϊόντων ή υπηρεσιών, προσφέροντας μια ψευδαίσθηση νομιμότητας- οι υποθέσεις των εταιρειών που καρπώνονται ΦΠΑ από πλασματικά τιμολόγια δεν είναι μακριά από αυτή τη μεθοδολογία

Συχνά τα χρήματα μπορεί να τοποθετηθούν σε νομοταγείς επιχειρήσεις, που λειτουργούν ως «βιτρίνες» και αναμειγνύουν το καθαρό με το βρώμικο χρήμα, καθώς, δεδομένης της βραδύτητας του κρατικού μηχανισμού αλλά και του γενικότερου «πνεύματος» του Δημοσίου, είναι πιθανόν ουδείς αρμόδιος να μπει στον κόπο να ελέγξει για ποιον λόγο τα κέρδη είναι δυσανάλογα υψηλότερα από τον κύκλο εργασιών του «μαγαζιού».

Κλασική λύση, τα νυχτερινά κέντρα. Που πληρώνουν πολλούς και διάφορους, και όχι πάντα με αποδείξεις: Οι πληρωμές σε πάσης φύσεως προμηθευτές, το νυχτοκάματο και τα... μπόνους των τραγουδιστών, τα λουλούδια και βέβαια οι «μαύροι» μισθοί σε έναν στρατό μπράβων, προστατών, επίορκων αστυνομικών και κάθε άλλου «υπαλλήλου».

Ένα άλλο σημαντικό σημείο είναι ότι δεν είναι καθόλου βέβαιο πως οι τράπεζες θα δείξουν ιδιαίτερο ζήλο για να μάθουν από πού προήλθαν τα χρήματα- από τι είδους δραστηριότητα-, χωρίς ωστόσο αυτό να αποτελεί τον κανόνα.

2.5 Μεγέθη και Μέτρηση της Ποσότητας του Βρώμικου Χρήματος

Λόγω της φύσης του ζητήματος δεν είναι εύκολος ο προσδιορισμός του ύψους της ποσότητας του βρεφικού χρήματος επειδή τα σχετικά μεγέθη δεν καταγράφονται σε επέσυρες ή ανεπίσημους στατιστικές. Το ξέπλυμα χρημάτων είναι μια παράνομη δραστηριότητα που ασκείται από εγκληματίες που διαβαίνει έξω από τη κανονική φάση των οικονομικών και χρηματοπιστωτικών στατιστικών στοιχείων. Μαζί με κάποιες άλλες πτυχές της υπόγειας οικολογικής δραστηριότητας, οι πρόχειρες εκτιμήσεις έχουν δοθεί για να δώσουν μία αίσθηση της κλίμακας του προβλήματος. Προκειμένου να εξεταστεί το πρόβλημα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες πρέπει κανείς να μετρήσει ανάλογα με τη χώρα αλλά και παγκοσμίως. Γενικά πάντως το να προσπαθήσει να εκτινάσσει κάποιος την ποσότητα χρήματος. Λόγω της μυστικότητας του φαινοτύπου το ποσό των χρημάτων που ξεπλένονται και η τεχνική με την οποία γίνεται αυτό έρχονται στο φως μόνο όταν ανιχνεύεται. Ο υπολογιστής του εισάγει παράνομα προβλήματα με αυτά της μέτρησης της παραοικονομίας. Ο John Walker (1995..)3 ήταν από τους πρώτους που προσπάθησε να εφορεύσει ένα μοντέλο ποσοτικοποίησης του ξεπλύματος χρήματος και αρχικής εκτέλεσης της παραγωγής. Το μοντέλο του πρότεινε το ποσό των 2,85 τρισεκατομμυρίων δολαρίων σε παγκόσμιο επίπεδο. Η εκτόνωση αυτή υποδεικνύει ότι το ποσό του χρήματος που ξεπλένεται είναι αρκετά μεγάλο. Έκτοτε η συζήτηση για το αν το βρεφικό χρήμα μπορεί να μετρηθεί συνεχίζεται. Μερικοί, όπως η FATF ισχυρίζονται ότι η ποικιλομορφία των μορφών και τεχνικών ξεπλέγματος χρήματος κάνουν το εγχείρημα αδύνατο. Άλλοι, και κυρίως διάφορα ινστιτούτα και διεθνείς οργανισμοί, το νομισματικό ταμείο (World Bank) και διάφορες Μονάδες Χρηματοπιστωτικής Πληροφόρησης (FIUs) ορισμένων χωρών κάνουν προσπάθειες να εκτινάξουν το μέγεθος της ποσότητας εγχώριας και διεθνούς χρήματος που ξεπλένεται. Σύμφωνα όμως με υπολογισμούς του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, το βρώμικο χρήμα για το 1996 ανερχόταν κατά προσέγγιση στο 2%-5% του παγκόσμιου ΑΕΠ δηλαδή από USD 590 δισεκατομμύρια έως USD 1,5 τρισεκατομμύρια. Το μικρότερο ποσό (590 δισ.) ήταν περίπου ίσο με το ΑΕΠ της Ισπανίας. Νεότερες εκτιμήσεις (2007) του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου που υπολογίζουν το παγκόσμιο ΑΕΠ σε 55-72 τρισεκατομμύρια USD διαμορφώνουν το ύψος της ποσότητας του βρώμικου χρήματος από 1,1- 3,6 τρισεκατομμύρια USD.

2.6 Μέθοδοι και Αγορές Νομιμοποίησης Παράνομου Χρήματος

Η μεθοδολογία του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος δεν είναι ενιαία ούτε μπορεί να προσδιοριστεί εκ των προτέρων λόγω της πολύ μεγάλης περιπτωσιολογίας και της επινοητικότητας όσων την επιδιώκουν. Ένα εντυπωσιακό χαρακτηριστικό του ξεπλύματος χρήματος είναι ο αριθμός των διαφορετικών μεθόδων που χρησιμοποιούνται για την πραγματοποίηση της. Η συστηματική μελέτη όμως των πραγματικών περιστατικών δείχνει ότι υπάρχουν κοινά χαρακτηριστικά τα οποία μπορούν να οδηγήσουν σε κάποια τυποποίηση του φαινομένου και στη διάκριση τριών σταδίων του ξεπλύματος. Μερικοί βέβαια από τους μηχανισμούς που αναφέρονται παρακάτω συνδέονται μόνο με μία φάση από τις τρεις του ξεπλύματος ενώ άλλοι μπορεί να χρησιμοποιηθούν σε οποιαδήποτε φάση. Τα στάδια αυτά έχουν ως εξής:

1. ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ (PLACEMENT)

Στο στάδιο αυτό στόχος είναι η είσοδος των κεφαλαίων στο τραπεζικό σύστημα χωρίς να κινηθούν υποψίες. Κάτι τέτοιο επιδιώκεται με τις παρακάτω μεθόδους

- Κατάτμηση του ποσού σε μικρότερα
- Καταθέσεις μικροποσών σε τραπεζικούς λογαριασμούς
- Μετατροπή μετρητών σε επιταγές/ εμβάσματα
- Κατάθεση των επιταγών/ εμβασμάτων σε λογαριασμούς άλλης
- τράπεζας/ περιοχής
- Λαθρεμπόριο μετρητών (Currency smuggling)⁵

Καζίνο/Ιππόδρομος/Λοταρίες/Στοιχήματα

2. ΔΙΑΣΤΡΩΜΑΤΩΣΗ (LAYERING)

Στο στάδιο αυτό επιδιώκεται μια σειρά μετατροπών ή μεταφορών ώστε να απομακρυνθούν τα κεφάλαια από την πηγή τους και να συγκαλυφθεί η προέλευση τους με απόκτηση νομιμοφάνειας. Συνήθεις τρόποι είναι οι εξής:

- Αγοραπωλησία επενδυτικών προϊόντων
- Διασυνοριακές μεταφορές χρημάτων (cross border)
- Μεταφορές ποσών σε λογαριασμούς χωρών με χαλαρή φορολογική
- νομοθεσία ή χαλαρή νομοθεσία κατά του ΞΒΧ
- Εικονικές αγορές/ εισαγωγές αγαθών
- Αγορές Ασφαλιστηρίων Συμβολαίων

3. ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ (INTEGRATION)

Στο τρίτο και τελευταίο στάδιο επιδιώκεται η επαναφορά των κεφαλαίων στη νόμιμη και πραγματική οικονομία συνήθως με την επένδυση τους σε ακίνητα και επιχειρήσεις. Συνήθεις τρόποι είναι οι εξής:

- Επενδύσεις σε Κεφαλαιαγορές/Αγορές Παραγώγων
- Εξαγορές Ακινήτων
- Αγορές Χρυσού/ Πολύτιμων Λίθων
- Αγορές Αγαθών Πολυτελείας/Εργων Τέχνης Εξαγορές Επιχειρήσεων Εισαγωγών- Εξαγωγών
- Εξαγορές Επιχειρήσεων έντασης Ρευστότητας.

4. Νέες μέθοδοι Ξεπλύματος Χρημάτων

Ποιος όμως έχει την ανάγκη να ξεπλύνει χρήματα και ποιος παρέχει αυτές τις υπηρεσίες μέσω ποιών αγορών; Έμποροι ναρκωτικών, λαθρέμποροι φαρμάκων και όπλων, φοροφυγάδες, σωματέμποροι, άτομα που βαρύνονται με οικονομικές απάτες είναι μερικές από τις πιο συνηθισμένες περιπτώσεις που προκύπτουν από τις έρευνες. Ο πιο πρόσφορος τομέας για το ξέπλυμα βέβαια είναι ο χρηματοπιστωτικός τομέας. Πρόσωπα που βρίσκονται εντός του χρηματοπιστωτικού τομέα εργαζόμενοι σε η άλλα ιδρύματα δωροδοκούνται η εξαναγκάζονται για να μην υποβάλουν αναφορές ύποπτων δραστηριοτήτων. Οι δικηγόροι επίσης είναι μεταξύ των πιο συνήθων πρακτόρων ξεπλύματος χρήματος οι τουλάχιστον να παρέχουν διευκολύνσεις στην διαδικασία. Άλλα επαγγέλματα που ενέχονται στη αγορά ξεπλύματος παράνομου χρήματος είναι οι λογιστές, συμβολαιογράφοι χρηματοοικονομικοί σύμβουλοι χρηματιστές ασφαλιστικοί πράκτορες και μεσίτες. Η δυσκολία ανίχνευσης έγκειται στο ότι κανένας δεν είναι ανεξάρτητος πάροχος υπηρεσιών από παράνομες δραστηριότητες αλλά οι περισσότεροι πάροχοι ασχολούνται με άλλες νόμιμες δραστηριότητες και ευκαιριακά παρέχουν σε αριθμό πελατών τους και την υπηρεσία την νομιμοποίησης παράνομων εσόδων.

Τον Οκτώβριο του 2006, η FAFT δημοσίευσε την πρώτη έκθεση της σχετικά με τις νέες μεθόδους πληρωμής (NPMs) την οποία επικαιροποίησε το 20106 με περισσότερες διαθέσιμες περιπτωσιολογικές μελέτες και επικεντρώνοντας στην αύξηση της ευαισθησίας για την εκτεταμένη χρήση και ενδεχόμενη κατάχρηση αυτών των μεθόδων για σκοπούς ξεπλύματος βρώμικου χρήματος.

Οι κυριότερες νέες μέθοδοι πληρωμών που αναφέρονται και μελετώνται είναι:

- πληρωμές μέσω Internet
- πληρωμές μέσω κινητών τηλεφώνων ή παρόμοιων τεχνικών συσκευών
- πληρωμές μέσω Προπληρωμένων (Prepaid) Καρτών με χρήση μαγνητικής ταινίας είτε με χρήση ηλεκτρονικού τσιπ. (smart electronic card chips).⁵

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1 ΞΕΠΛΥΜΑ ΧΡΗΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Η κοινή παρατήρηση ότι το Διαδίκτυο παρέχει νέες και μη ανιχνεύσιμες μεθόδους ξεπλύματος χρημάτων δεν έχει καμία θέση στη σοβαρή εκτίμηση κοινών σημείων μεταξύ του ξεπλύματος χρημάτων και της τεχνολογίας. Εξάλλου, δεν υπάρχει άμεση αντιστοιχία ή ευθεία σχέση αιτίου (τεχνολογία) - αποτελέσματος (έγκλημα) μεταξύ τους. Στην ουσία, το Διαδίκτυο δεν είναι τίποτα περισσότερο από ένα σύστημα μηνυμάτων. Για να διακινηθούν τα ⁵ χρήματα, οι τράπεζες διακινούν τις πληροφορίες μέσω οποιουδήποτε διαθέσιμου συστήματος μηνυμάτων κινώντας πλάκες χρυσού από μια θέση σε άλλη κατά τη διεξαγωγή ελέγχων. Σε αυτό το πλαίσιο, το Διαδίκτυο είναι απλά ένα ενημερωμένο σύστημα ελέγχου ή ένας αποδοτικότερος, φτηνότερος και ασφαλέστερος τρόπος διακίνησης οικονομικών πληροφοριών. Ο προσδιορισμός των πελατών είναι το αρχικό πρόβλημα που προκύπτει από τη αποτελεσματικός κανονισμός του Διαδικτύου μια τέτοια επιχείρηση θα μεγάλωνε τα εμπόδια για την είσοδο των φτωχών εθνών. Το Διαδίκτυο μπορεί να ωφελήσει μεγάλα μέρη του κόσμου με χαμηλότερο κόστος με τη μείωση της απομόνωσης και παρέχοντας στις μακρινές κοινότητες τη δυνατότητα να παρέχουν υπηρεσίες και να δημοσιεύουν καταλόγους τοπικών αγαθών. Αυστηρότερος κανονισμός θα επιδεινώνει μόνο "ψηφιακή διαίρεση" μεταξύ των πλουσίων και αναπτυσσόμενων οικονομιών χρήση Διαδικτύου, και εκείνο το πρόβλημα είναι ακριβώς το ίδιο με οποιαδήποτε σχέση που διεξάγεται από απόσταση. Εντούτοις, μερικοί χρησιμοποιούν το ξέπλυμα χρημάτων μέσω Διαδικτύου ως δικαιολογία για να κινηθούν προς πιο εκτενείς ρυθμίσεις του Διαδικτύου. Ακόμα κι αν ήταν δυνατό να δημιουργηθεί ο Στο ως άνω απόσπασμα ο Nigel Morris-Cotterill, είναι πολύ δύσπιστος στην ιδέα της χρήσης της τεχνολογίας για να ξεπλύνει τα χρήματα δεδομένου ότι η πρωταρχική περίπτωση στα μάτια του περιλαμβάνει εξ' ορισμού τη φυσική ύπαρξη μιας τράπεζας. Αυτό ισχύει κατά γενικό κανόνα, δεδομένου ότι οι τράπεζες αποτελούν την πρωταρχική ανησυχία όσον αφορά αυτή την εγκληματική δραστηριότητα αλλά εξαιτίας του ότι όλο και περισσότερες τράπεζες και χρηματοδοτικοί οργανισμοί προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στο Διαδίκτυο ή μέσω κάποιας μορφής ηλεκτρονικού μέσου, η τεχνολογία που χρησιμοποιείται για να προσδιορίσει και να επικυρώσει τους πελάτες μπορεί να παραβιαστεί ακριβώς όπως οποιαδήποτε βασισμένη στο Διαδίκτυο ασφάλεια. Αν και οι απόψεις του για την κατάσταση είναι πρωταρχικής ανησυχίας στις οργανώσεις που προσπαθούν να αποτρέψουν αυτό το σενάριο, όταν δηλώνει: "Ο προσδιορισμός των πελατών είναι το αρχικό πρόβλημα που προκύπτει από τη χρήση Διαδικτύου, και εκείνο το πρόβλημα είναι ακριβώς το ίδιο με οποιαδήποτε σχέση που διεξάγεται από μια απόσταση", οι απάτες ταυτότητας είναι ένας κάπως ξεχωριστός τομέας. Το

⁵ <http://www.accountancygreece.gr/>
<http://el.wikipedia.or>

ξέπλυμα χρημάτων στο Διαδίκτυο περιλαμβάνει τη φυσική ύπαρξη των χρυσών ράβδων ή των μετρητών λόγω της εμφάνισης e-cash (επίσης καλούμενο cyber - μετρητά). Στον εικονικό κόσμο του κυβερνοχώρου η απαίτηση για τις αποδοτικές καταναλωτικές συναλλαγές έχει το προβάδισμα στην καθιέρωση των ηλεκτρονικών μετρητών. Τα ηλεκτρονικά μετρητά ή τα ψηφιακά χρήματα, είναι μια ηλεκτρονική αντικατάσταση για τα μετρητά. Τα ψηφιακά μετρητά έχουν οριστεί ως μια σειρά αριθμών που έχουν μια εγγενή αξία με κάποια μορφή νομίσματος. Χρησιμοποιώντας τα ψηφιακά μετρητά, τα πραγματικά προτερήματα μεταφέρονται μέσω των ψηφιακών επικοινωνιών υπό μορφή χωριστά προσδιορισμένων αντιπροσωπειών των λογαριασμών και των νομισμάτων, παρόμοιων με τους αύξοντες αριθμούς στο μεταλλικό νόμισμα. Ενώ ο τελευταίος στόχος κάθε προμηθευτή είναι να διευκολύνει την απόδοση των συναλλαγών, να υποστηρίξει την αγοραστική δύναμη στο Διαδίκτυο, και φυσικά να κερδίσει το ουσιαστικό κέρδος σε έναν νέο τομέα του εμπορίου, κάθε προμηθευτής παίζει με ελαφρώς διαφορετικούς κανόνες.

3.2 ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΧΡΗΜΑ

Είναι σαφές ότι η ανάπτυξη νέων συστημάτων διεθνών και εθνικών πληρωμών δεν θα ήταν δυνατή χωρίς τη προσφορά της πληροφορικής. Οι χρηματοοικονομικές ροές της γεωοικονομίας γίνονται καθημερινά όλο και περισσότερο μέσω μεταφοράς ηλεκτρονικών δεδομένων. Τα ηλεκτρονικά συστήματα συμψηφισμού και διακανονισμού τελειοποιούν τα ηλεκτρονικά νέα μέσα πληρωμών (αυτόματες μεταφορές κεφαλαίων, αυτόματες τραπεζικές θυρίδες, κάρτες πληρωμών). Οι συναλλαγές μικρών ή μεγάλων ποσών, τοπικές ή παγκόσμιες, καθώς και οι νέες νομισματικές μορφές είναι ουσιαστικά ηλεκτρονικές. Οι τραπεζικές συναλλαγές μπορούν πλέον διεκπεραιώνονται από παντού, χωρίς τη μεσολάβηση πιστωτικού ιδρύματος, απλοποιώντας την έννοια του νομίσματος και επαναθέτοντας το ζήτημα των σχέσεων μεταξύ νομίσματος, τραπεζών και πελατών τους.

Η παραδοσιακή αντίληψη του χρήματος (και των χρηματοοικονομικών εργαλείων) ως ενός απτού πράγματος δεν ισχύει πλέον. Εξετάζοντας τις διάφορες εκδοχές ορισμού του ηλεκτρονικού χρήματος (electronic money) μπορούμε να πούμε, ότι το ηλεκτρονικό χρήμα, χωρίς να αποτελεί απλά μία αυτοματοποιημένη έκφραση του λογιστικού χρήματος, αποτελεί τελικά ένα "πληροφορικό νόμισμα", δηλαδή το διάνυσμα μίας εξέλιξης προς ένα παγκόσμιο χρηματοοικονομικό σύστημα, βασισμένο σε ένα σύστημα τυποποίησης της πληροφορίας.

Παρά το γεγονός, ότι η μείωση των κινδύνων αποτελεί ένα από τα κύρια επιχειρήματα υπέρ της χρήσεως και της επέκτασης της τεχνολογίας, σύντομα θα καταστεί αντιληπτό, ότι πρόκειται απλώς για μία ποιοτική μετά-κύλιση του προβλήματος. Η ολοκληρωτική εφαρμογή της πληροφορικής και η ίδρυση εξειδικευμένων εταιριών στα συστήματα ηλεκτρονικών πληρωμών και ηλεκτρονικής χρηματοοικονομικής διαμεσολάβησης τροποποιεί τον ρόλο των παραδοσιακών τραπεζών, οι οποίες χάνουν το μονοπώλιο διαχείρισης του λογιστικού χρήματος, με συνέπεια η συμμετοχή στα παγκόσμια ηλεκτρονικά

δίκτυα να αποτελεί σύντομα την απαραίτητη προϋπόθεση για τη διατήρηση διεθνούς ανταγωνιστικότητας. Σε κάθε περίπτωση οι εξελίξεις αυτές δεν αποκλείεται να σηματοδοτήσουν τόσο την σταδιακή κατάργηση του διαμεσολαβητικού ρόλου των πιστωτικών ιδρυμάτων όσο και την αμφισβήτηση του εγγυητικού ρόλου του χωρικού κράτους.

3.3 Ο ΚΥΒΕΡΝΟΧΩΡΟΣ

Η εμφάνιση και η διαρκής επέκταση του παγκόσμιων δικτύων και ιδιαίτερα του δικτύου Internet, ως το κυριότερο και πλέον διαδεδομένο τηλεπικοινωνιακό δίκτυο (telecom network) του κυβερνοχώρου (cyberspace), αποτελεί το χαρακτηριστικότερο δείγμα των νέων τεχνολογιών, οι οποίες αδιαμφισβήτητα έχουν ήδη, και πρόκειται στο μέλλον με μεγαλύτερη ένταση να δημιουργήσουν νέες πολιτιστικές και συναλλακτικές συνήθειες, με όλα τα προσδοκώμενα ευεργετικά αποτελέσματα και τις πιθανές παρενέργειες τους, με την έννοια της εκμετάλλευσης των απεριόριστων δυνατοτήτων του για την πραγμάτωση εγκληματικών στόχων: το πρόβλημα δεν εντοπίζεται τόσο στη δυνατότητα χρησιμοποίησης ενός παγκοσμίου εμβέλειας ηλεκτρονικού συστήματος πληρωμών -όπως το Internet- από εγκληματικά συμφέροντα, όσο στην αδυναμία εποπτείας του και εντόπισης των δραστών από τις εθνικές εποπτικές και διωκτικές αρχές. Πρόκειται για εξελίξεις που θετούν τους νομοθέτες ενώπιον της αυξανόμενης σχετικότητας της εδαφικής κυριαρχίας και της κατά τόπο αρμοδιότητας μέσα σε μία ηλεκτρονική παγκόσμια αγορά.

Το νέο ηλεκτρονικό ρευστό χρήμα (E-cash) σηματοδοτεί την έναρξη μίας διαδικασίας παγκόσμιας νομισματικής ενοποίησης, δίνοντας τη δυνατότητα να χρησιμοποιηθεί τόσο από ιδιώτες, όσο και από εταιρίες για οποιοδήποτε είδους συναλλαγή, με λιγότερο κόστος και περισσότερη διακριτικότητα. Από την άλλη πλευρά πέραν των υπαρκτών κινδύνων μίας ανεξέλεγκτης ροής E-cash, της πιθανότητας εξαφάνισης τεράστιων ποσών σε περίπτωση σοβαρής βλάβης του συστήματος και της διαγραφόμενης ανισορροπίας μεταξύ αυτών που έχουν και αυτών που δεν έχουν πρόσβαση στο δίκτυο, το E-cash αποτελεί μία νέα πρόκληση για τους δράστες της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

Πρόκειται για ένα νέο πεδίο με ανοικτή και απεριόριστη πρόσβαση σε κάθε χρήστη, του οποίου οι προσπάθειες κανονικοποίησης (regulation) θα έχουν καταλυτική επίδραση στη νομική αντιμετώπιση φαινομένων, τόσοσόν όσον αφορά το πεδίο του εμπορικού όσο και του ποινικού δικαίου.

Παρά την απεριόριστη πρόσβαση στο δίκτυο και την ταχύτατη διασπορά πληροφοριών -χαρακτηριστικό το οποίο από μόνο του θα έδινε τη δυνατότητα άσκησης ελέγχων από τις αρμόδιες αρχές-, οι εξελιγμένες **ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΚΡΥΠΤΟΓΡΑΦΗΣΗΣ** (encryption techniques) καθιστούν εφικτή τη διατήρηση του απόλυτου προσωπικού απορρήτου, εξουδετερώνοντας κάθε δυνατότητα των αρχών να αποκωδικοποιούν τα αποστέλλόμενα μηνύματα στις περιπτώσεις υπονοιών για τέλεση εγκληματικών πράξεων. Ως επακόλουθο αυτών των εξελίξεων, έκαναν την εμφάνιση τους στην ορολογία οι όροι "ηλεκτρονικά μετρητά" (E-cash), "τραπεζική του κυβερνοχώρου" (cyberspace banking) και "νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες μέσω του κυβερνοχώρου" (cyberspace money laundering).

3.4 ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Η συνεισφορά της πληροφορικής στην ανάπτυξη νέων συστημάτων διεθνών και εθνικών πληρωμών είναι κοινώς αποδεκτό ότι αποτέλεσε καταλυτικό παράγοντα. Οι χρηματοοικονομικές ροές της γεωοικονομίας γίνονται καθημερινά όλο και περισσότερο μέσω μεταφοράς ηλεκτρονικών δεδομένων. Οι συναλλαγές μικρών ή μεγάλων ποσών, τοπικές ή παγκόσμιες, καθώς και οι νέες νομισματικές μορφές είναι ουσιαστικά ηλεκτρονικές. Τα ηλεκτρονικά συστήματα συμψηφισμού και διακανονισμού τελειοποιούν τα ηλεκτρονικά νέα μέσα πληρωμών (αυτόματες μεταφορές κεφαλαίων, αυτόματες τραπεζικές θυρίδες, κάρτες πληρωμών). Οι τραπεζικές συναλλαγές μπορούν πλέον διεκπεραιώνονται από παντού, χωρίς τη μεσολάβηση πιστωτικού ιδρύματος, απλοποιώντας την έννοια του νομίσματος και επαναθέτοντας το ζήτημα των σχέσεων μεταξύ νομίσματος, τραπεζών και πελατών τους. Η παραδοσιακή αντίληψη του χρήματος (και των χρηματοοικονομικών εργαλείων) δεν ισχύει πλέον. Εξετάζοντας τις διάφορες εκδοχές ορισμού του ηλεκτρονικού χρήματος μπορούμε να πούμε, ότι το ηλεκτρονικό χρήμα, χωρίς να αποτελεί απλά μία αυτοματοποιημένη έκφραση του λογιστικού χρήματος, αποτελεί τελικά ένα "πληροφορικό νόμισμα", δηλαδή το διάλυμα μίας εξέλιξης προς ένα παγκόσμιο χρηματοοικονομικό σύστημα, βασισμένο σε ένα σύστημα⁶

τυποποίησης της πληροφορίας. Παρά το γεγονός, ότι η μείωση των κινδύνων αποτελεί ένα από τα κύρια επιχειρήματα υπέρ της χρήσεως και της επέκτασης της τεχνολογίας, σύντομα θα καταστεί αντιληπτό, ότι πρόκειται απλώς για μία ποιοτική μετακύλιση του προβλήματος. Η ολοκληρωτική εφαρμογή της πληροφορικής και η ίδρυση εξειδικευμένων εταιριών στα συστήματα ηλεκτρονικών πληρωμών και ηλεκτρονικής χρηματοοικονομικής διαμεσολάβησης τροποποιεί τον ρόλο των παραδοσιακών τραπεζών, οι οποίες χάνουν το μονοπώλιο διαχείρισης του λογιστικού χρήματος, με συνέπεια η συμμετοχή στα παγκόσμια ηλεκτρονικά δίκτυα να αποτελεί σύντομα την απαραίτητη προϋπόθεση για τη διατήρηση διεθνούς ανταγωνιστικότητας. Σε κάθε περίπτωση οι εξελίξεις αυτές δεν αποκλείεται να σηματοδοτήσουν τόσο την σταδιακή κατάργηση του διαμεσολαβητικού ρόλου των πιστωτικών ιδρυμάτων όσο και την αμφισβήτηση του εγγυητικού ρόλου του χωρικού κράτους.⁶

6

Βλ. Λάζο Γρ., Κοινωνιολόγο. *Κυβερνοχώρος, οργανωμένο έγκλημα και ξέπλυμα βρώμικου χρήματος*, ΠοινΔικ 4 / 2000, σ. 403.
Βλ. Τσουραμάνης Χρ., *Οικονομικά Εγκλήματα*

<http://nomikisimvouli>.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.1 ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ

Οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται προκειμένου να λάβει χώρα το ξέπλυμα του βρώμικου χρήματος ποικίλλουν. Οι εξωχώριες ή υπεράκτιες εταιρίες είναι πολύ συχνά και ένα από τα τελειότερα καταφύγια του βρώμικου χρήματος, αλλά και η τέλεια κάλυψη του κατά τη διαδικασία ανακύκλωσης και επανένταξης του στις νόμιμες διαδικασίες. Η χρησιμότητα τους λογίζεται απαραίμιλλη κατά τη φάση της τοποθέτησης του βρώμικου χρήματος στο λογαριασμό μιας τέτοιας εταιρίας, αλλά και κατά την τελευταία φάση του ξεπλύματος, δηλαδή αυτή της ενσωμάτωσης. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, το ευκαταίιο και πολυπόθητο αποτέλεσμα επιτυγχάνεται με την οικονομική ή εμπορική δραστηριοποίηση της εν λόγω εταιρίας, μέσω της απόκτησης περιουσιακών στοιχείων, τα οποία εν συνεχεία μεταπωλώνται και αποδίδουν κάταστρο, άοσμο και καθ' όλα νόμιμο χρήμα ή μέσω των φαινομενικών χρηματοοικονομικών επενδύσεων στα ανά την υφήλιο χρηματιστήρια με τα εικονικά, πλην υπέρογκα, κέρδη.

Σε ό,τι αφορά στην πρώτη φάση, αυτή της τοποθέτησης, ο ρόλος των εταιριών offshore είναι περιορισμένος. Μία αρκετά έξυπνη τεχνική είναι αυτή όπου κάποιος είναι ιδιοκτήτης απευθείας ή μέσω αντιπροσώπου μιας εταιρίας «βιτρίνας», με απόλυτα νόμιμο αντικείμενο και καταθέτει στο λογαριασμό τα νόμιμα κέρδη μαζί με το παράνομο χρήμα. Στη δεύτερη φάση, αυτή της συσσώρευσης, όπου σημασία έχει η μεγάλη κινητικότητα του χρήματος για να χαθεί ο σύνδεσμος του με την πηγή και τις ρίζες του, μπορεί να συμβεί το εξής : εκεί που τα κεφάλαια έχουν κατατεθεί σε μικρά ποσά σε τραπεζικούς λογαριασμούς, που μεμονωμένα δεν κινούν ανησυχία λόγω χαμηλού ποσού, αλλά συνολικά εμπίπτουν στο γράμμα του νόμου, βρίσκει τη θέση της η υπεράκτια εταιρία , οι μετοχές της οποίας αγοράζονται με τα χρήματα αυτά και η οποία με τη σειρά της αναλώνεται σε επενδύσεις στο έδαφος που θέλει να εισάγει το ανακυκλωμένο χρήμα. Στη συνέχεια, πωλεί και πάλι σε άλλο αγοραστή, αγοράζει εκ νέου και έτσι η οσμή του χρήματος χάνεται. Τα χέρια που το φιλοξένησαν πολλά, η μυρωδιά τους όμως όλο και πιο ασθενής.⁷

---

⁷ Βλ. Κάτσιος, σελ. 116 επ

4.2 ΑΜΕΣΗ ΔΙΟΧΕΤΕΥΣΗ ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ

Ανάμεσα στις ανωτέρω τεχνικές, είναι ορισμένες στις οποίες κρίνεται σκόπιμο να αναφερθούμε με περισσότερα λόγια, λόγω του κοινού γνωρίσματος που κατέχουν και αφορά την αμεσότητα προώθησης των παράνομων αυτών εσόδων αλλά και για τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που κατέχει κάθε μία από αυτές και για ξεχωριστούς λόγους σε κάθε περίπτωση.

Η μέθοδος του μυρμηγκιού (smurfing) αποτελεί ίσως την πλέον διαδεδομένη μέθοδο νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και η διαδικασία της είναι σχετικά απλή. Βασίζεται στη διάσπαση του βρώμικου χρήματος μέσω πληθώρας συναλλαγών, η κάθε μία εκ των οποίων δεν υπερβαίνει το όριο αναφοράς (π.χ. τα 10.000\$ που ορίζουν οι Η.Π.Α.). Η μέθοδος αυτή απαιτεί την ύπαρξη μεσολαβητών υπεράνω υποψίας, οι οποίοι αναλαμβάνουν να κάνουν τυχόν καταθέσεις σε τραπεζικούς λογαριασμούς ή να εκδώσουν τραπεζογραμμάτια τα οποία μετέπειτα μεταβιβάζουν σε δεύτερους και τρίτους μμεσάζοντες οι οποίοι με τη σειρά τους τα επανατοποθετούν σε άλλες τράπεζες (συνήθως του εξωτερικού) ή τα πιστώνουν κατευθείαν στους λογαριασμούς των δικαιούχων. Το πλήθος των μεσολαβητών αυτών θα μπορούσε να είναι πολύ μεγάλο, στοιχεία στις 5 Η.Π.Α. αποκάλυψαν την ύπαρξη άνω των 500 μεσολαβητών σε υπόθεση ενός και μόνο κυκλώματος που εκδικάστηκε στα αμερικανικά δικαστήρια.

Ένας άλλος τρόπος, ο οποίος είναι ίσως και ο παλαιότερος και απλούστερος, είναι η φυσική μεταφορά χρήματος η οποία γίνεται με απλή τοποθέτηση των χρημάτων σε διάφορες συσκευασίες, βαλίτσες, εμπορεύματα τα οποία αποστέλλονται με απλό ταχυδρομείο στον προορισμό τους. Συνήθως αυτός ο προορισμός είναι κάποια χωρα- φορολογικός παράδεισος, όπου τα μέτρα της νομοθεσίας για το τραπεζικό απόρρητο είναι εξαιρετικά αυστηρά σε αντίθεση με τη συναλλαγματική πολιτική η οποία είναι πολύ χαλαρή (π.χ. Cayman Islands, Λουξεμβούργο κλπ).

Κοινό σημείο των ανωτέρω τεχνικών είναι ότι δεν είναι απαραίτητη η δόλια συνδρομή- συνεργία τραπεζικού υπαλλήλου ή και τραπεζικού ιδρύματος. Υπάρχει όμως και αυτή η περίπτωση καθώς αποτελεί συχνό φαινόμενο να υπάρχει δωροδοκία, εκβιασμός και ακόμα και εκμετάλλευση μίας δύσκολης οικονομικής κατάστασης ενός τραπεζικού ιδρύματος, προκειμένου να γίνουν ελαστικότερες ή ακόμα και να παραβλεφθούν εντελώς οι διαδικασίες δήλωσης και αναγνώρισης του πραγματικού δικαιούχου. Η τεχνική αυτή εφαρμόζεται συνήθως σε συναλλαγές που αφορούν μεγάλα ποσά. Η πλειοψηφία των γνωστών περιπτώσεων διαφθοράς τραπεζικών υπαλλήλων προέρχεται από τις Η.Π.Α., λιγότερες από την Ελβετία και την Γερμανία, όμως σίγουρα υπάρχουν παγκοσμίως ανάλογα κρούσματα τα οποία είτε είναι λιγότερα δημοφιλή και σημαντικά, είτε δεν έχουν δει το φως της δημοσιότητας.

4.3 ΕΜΜΕΣΗ ΔΙΟΧΕΤΕΥΣΗ ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ

Από τις τεχνικές που προαναφέραμε, είναι μία ομάδα εξ αυτών που σε αντίθεση με την τεχνική του μυρμηγκιού και τις υπόλοιπες τεχνικές άμεσης προώθησης του χρήματος με τη φυσική του μορφή, έχουν ως μεθοδολογία την τροποποίηση του χρήματος σε άλλες μορφές για τη διοχέτευσή του στα οικονομικά και χρηματοπιστωτικά κανάλια.

Υπάρχουν χαρακτηριστικά παραδείγματα ευφάνταστων τεχνικών που χρησιμοποιήθηκαν στο παρελθόν και κυρίως σε χώρες της Αμερικανικής Ηπείρου. Στο Πουέρτο Ρίκο μία Κουβανική εγκληματική οργάνωση χρησιμοποιούσε την λαχειοφόρο αγορά για το ξέπλυμα των παράνομων εσόδων της. Είχε αποκτήσει τον έλεγχο των κληρώσεων και γνωρίζοντας προφανώς τα στοιχεία των νικητών τους πρότεινε την άμεση καταβολή ολόκληρου του ποσού των κερδών τους αφορολόγητα και σε μετρητά, ενώ η νόμιμη διαδικασία προϋπέθετε τη φορολόγηση των ποσών αυτών με συντελεστή 20% και καταβολή σε βάθος χρόνου, αναλόγως του μεγέθους του ποσού. Όπως είναι λογικό, οίτιχαιοί δέχονταν την απρόσμενη αυτή προσφορά και κατόπιν τα μέλη της εγκληματικής οργάνωσης εξαργύρωναν με τις νόμιμες διαδικασίες τα τυχερά λαχεία, δεχόμενοι την πληρωμή του φόρου, πετυχαίνοντας όμως τον «καθαρισμό» σημαντικών ποσών παράνομου χρήματος. Στην Ελβετία αποκαλύφθηκε πριν μερικά χρόνια ένα κύκλωμα που ξέπλενε χρήμα μέσω ενός μεγάλου αριθμού παράνομων ιδιωτικών τραπεζικών θυρίδων οι οποίες ουσιαστικά σχημάτιζαν ολόκληρη παρατράπεζα μέσω της οποίας εκδίδονταν δάνεια- πιστώσεις, καρνέ επιταγών και πολλά άλλα. Οι λεγόμενες παρατράπεζες είναι ουσιαστικά εξειδικευμένα συστήματα στη μετατροπή συναλλάγματος, στην εξαγορά πολύτιμων μετάλλων και στην εξαγωγή κεφαλαίων και εγγυούνται πάνω από όλα την απόλυτη ανωνυμία, βασιζόμενα βέβαια και στην απόλυτη αμοιβαία εμπιστοσύνη με τους «πελάτες» τους. Σημαντικό κεφάλαιο και θεμέλιο αυτής της εμπιστοσύνης των «πελατών» αποτελεί ο «επιχειρηματίας» ή γενικότερα η οντότητα, φυσική ή νομική, που αντιπροσωπεύει ή βρίσκεται πίσω από την παρατράπεζα. Η οντότητα αυτή απαιτείται να είναι εγνωσμένης κοινωνικής, οικονομικής ή και πολιτικής θέσης ισχύος, διακεκριμένη στον περιβάλλοντα χώρο της, ούτως ώστε να προσδίδει όλα όσα χρειάζεται ένας δυνητικός «πελάτης» προκειμένου να την εμπιστευτεί.

Όλα τα ανωτέρω αποτελούν δράσεις που αφορούν συστήματα και οικονομικά κυκλώματα που από τη γέννησή τους χαρακτηρίζονται παράνομα. Όσον αφορά τα νόμιμα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και κατά κύριο λόγο τις Τράπεζες, είναι δεδομένο ότι δεν νοείται η Τράπεζα να δεχθεί καταθέσεις χρημάτων χωρίς να γνωρίζει τα στοιχεία του καταθέτη, όποιος κι αν είναι αυτός (φυσικό – νομικό πρόσωπο). Ο μόνος τρόπος που θα μπορούσαν τα παράνομα κυκλώματα να επηρεάσουν τις διαδικασίες μίας τράπεζας και να προβούν σε συναλλαγές διατηρώντας την ανωνυμία τους θα ήταν με τη δωροδοκία κάποιου υπαλλήλου ή με την εκμετάλλευση των αναγκών μίας τράπεζας να αυξήσει τα ρευστά διαθέσιμά της, ειδικά σε περιόδους κρίσεων και μεγάλων δημοσίων ελλειμμάτων. Οι καταθέσεις αυτές γίνονται πολύ συχνά μέσω αχυράνθρωπων οι οποίοι ουσιαστικά συλλέγουν το παράνομο χρήμα και το τοποθετούν σε προσωπικούς λογαριασμούς που διαθέτουν σε διάφορα τραπεζικά ιδρύματα.

Κατόπιν 33 μετατρέποντας το χρήμα αυτό σε τραπεζικές επιταγές ή χρησιμοποιώντας το διαδίκτυο, μεταφέρουν το χρήμα στις «τσέπες» των δικαιούχων.

Η έμμεση διοχέτευση εσόδων πετυχαίνεται επίσης μέσω των υπεράκτιων χρηματοοικονομικών κέντρων, αλλιώς αποκαλούμενων και ως φορολογικών παραδείσων. Το βασικό χαρακτηριστικό τους είναι ότι λειτουργούν κάτω από ιδιαίτερα χαλαρά ελεγκτικά καθεστώτα και προσφέρουν ταυτόχρονα σημαντικές διοικητικές διευκολύνσεις και πολύ χαμηλή, αν όχι μηδενική, φορολογία. Κράτη που χαρακτηρίζονται ως φορολογικοί παράδεισοι είναι το Λουξεμβούργο, το Μονακό, η Μάλτα, το Λιχτενστάιν, η Ανδόρα, ο Παναμάς, τα Cayman Islands, τα Cook Islands κτλ.

Τέλος, το διαδίκτυο ως εργαλείο για την διεξαγωγή τραπεζικών συναλλαγών αποτελεί την πεμππουσία στις ενέργειες των παράνομων κυκλωμάτων που επιχειρούν να «σβήσουν» τα ίχνη των συναλλαγών τους. Η δυνατότητα που τους προσφέρεται να πραγματοποιούν μέσα σε ελάχιστο χρόνο άπειρες μεταφορές χρημάτων από λογαριασμό σε λογαριασμό, ελαχιστοποιεί τις πιθανότητες ανίχνευσής τους και τους προσφέρει ταυτόχρονα τη δυνατότητα συναλλαγών μεταξύ τραπεζών διαφορετικών χωρών, άρα και τη δυνατότητα μετακίνησης χρημάτων από offshore χρηματοπιστωτικά ιδρύματα σε αντίστοιχα της ενδοχώρας τους.

4.4 ΟΙ ΕΝΔΙΑΜΕΣΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

Οι "ενδιάμεσοι λογαριασμοί πληρωμών" (P.T.A's) χρησιμοποιήθηκαν επί μακρόν στις Η.Π.Α. από τις εθνικές πιστωτικές ενώσεις, τις χρηματιστηριακές και επενδυτικές εταιρίες, στη προσπάθεια τους να προσφέρουν μία όσο το δυνατόν μεγαλύτερη ποικιλία χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Η διάδοση αυτού του είδους λογαριασμών, οφείλεται στις συνεχώς αυξανόμενες δυσκολίες που αντιμετωπίζουν αλλοδαπά τραπεζικά ιδρύματα στη προσπάθεια λήψης άδειας λειτουργίας στις Η.Π.Α., ιδιαίτερα μετά την εμπειρία της υπόθεσης της τράπεζας B.C.C.I , από την οποία διαπιστώθηκε το ελλιπές εποπτικό πλαίσιο της "χώρας προέλευσης". Οι ενδιάμεσοι λογαριασμοί πληρωμών είναι μεγάλοι ανταποκριτικοί τραπεζικοί λογαριασμοί που ανοίγονται στις τράπεζες των Η.Π.Α. από αλλοδαπές τράπεζες (master account holders), μέσω των οποίων οι πελάτες της αλλοδαπής τράπεζας διεκπεραιώνουν έναντι ορισμένης αμοιβής, τραπεζικές συναλλαγές στις Η.Π.Α. Αυτοί οι -πολλές φορές εκατοντάδες- υποδικαιούχοι των λογαριασμών (sub-account holders) έχουν το δικαίωμα να εκδίδουν επιταγές, να κάνουν καταθέσεις και αναλήψεις και να μεταφέρουν χρήματα -ηλεκτρονικά-, σαν να είναι οι ίδιοι άμεσοι πελάτες της αμερικανικής τράπεζας, χωρίς αυτή να έχει την υποχρέωση ή τη δυνατότητα, είτε της πιστοποίησης οιασδήποτε πληροφορίας σχετικά με το πρόσωπο των τελικών πελατών, είτε της εφαρμογής της διαδικασίας "γνώρισε τον πελάτη σου" (know your customer). Πολλές φορές έχουν προκύψει περιπτώσεις αλλοδαπών τραπεζών οι οποίες άνοιξαν λογαριασμούς "P.T." για λογαριασμό άλλης αλλοδαπής τράπεζας

(second tier foreign bank), με αποτέλεσμα ν' αποκτούν χιλιάδες άτομα δικαίωμα υπογραφής, καθιστώντας πρακτικά αδύνατη την εφαρμογή οποιουδήποτε ελεγκτικού και εποπτικού πλαισίου.

Αφορμή για μία πρώτη προσπάθεια εποπτείας των λογαριασμών αυτών, αποτέλεσε η υπόθεση της "Popular Bank", η οποία υποχρεώθηκε από το "Federal Deposit Insurance Corporation" (F.D.I.C.) των Η.Π.Α., να συλλέγει αναλυτικές πληροφορίες για την ταυτότητα των υποδικαιούχων των λογαριασμών, να συλλέγει πληροφορίες για το αλλοδαπό τραπεζικό ίδρυμα, να συντάσσει "έκθεση επικινδυνότητας" για κάθε "P.T.A." και να καταθέσει ένα πρόγραμμα δράσης σχετικά με τα σχέδια της για την εποπτεία τους, να διεξαγάγει περιοδικούς ελέγχους στις πληροφορίες που δίνονται από την αλλοδαπή τράπεζα και να επεξεργαστεί μία πολιτική σχετικά με το κλείσιμο των λογαριασμών αυτών, σε περίπτωση που οι παρεχόμενες πληροφορίες αποδειχθούν ανακριβείς ή ελλιπείς.

4.5 ΛΟΙΠΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

Στις συναλλαγές στο Χρηματιστήριο, για να νομιμοποιήσουν έσοδα από εγκληματικές ή παράνομες δραστηριότητες, μπορούν να χρησιμοποιηθούν φυσικά πρόσωπα, Off shore εταιρίες, νομικά πρόσωπα. Τα χρηματιστηριακά προϊόντα που προσελκύουν αυτούς που επιθυμούν να διοχετεύσουν παράνομους προσόδους, είναι τα εξής :

1. Αγορά μετοχών εισηγμένων στο Χ.Α.Α.
2. Αγορά μεριδίων αμοιβαίων κεφαλαίων
3. Τοποθετήσεις σε repos
4. Αγορά ομολόγων
5. Συμμετοχή σε δημόσιες εγγραφές εταιρειών που πρόκειται να εισαγάγουν τις μετοχές τους στο Χ.Α.Α.
6. Αγορά χρηματιστηριακών παράγωγων προϊόντων.

Οι διαδικασίες για τις παραπάνω συναλλαγές πραγματοποιούνται μέσω χρηματιστηριακών εταιρειών, εταιρειών επενδυτικών υπηρεσιών (Ε.Π.Ε.Υ.), καθώς και από εταιρείες λήψης και διαβίβασης εντολών (Ε.Λ.Δ.Ε.). Έχει παρατηρηθεί ότι η έρευνα για ξέπλυμα χρήματος, δυσχεραίνεται όταν ο επενδυτής και πελάτης της χρηματιστηριακής εταιρείας είναι υπεράκτια εταιρεία ή φυσικό πρόσωπο - κάτοικος εξωτερικού και για λογαριασμό του ενεργεί θεσμικός επενδυτής. Στις περιπτώσεις αυτές η χρηματιστηριακή εταιρεία δεν έχει τη δυνατότητα να γνωρίζει το «προφίλ» του τελικού επενδυτή. Χαρακτηριστικό γνώρισμα συμπεριφοράς ύποπτης για «ξέπλυμα χρήματος» είναι το «βραχύβιο» της συναλλαγής, δηλαδή δεν πραγματοποιούνται συναλλαγές σημαντικών ποσών για επένδυση, αλλά απλώς για τη νομιμοποίηση, η οποία συντελείται με την πώληση των μετοχών, ακόμη και αν με την πώληση αυτή προκύπτουν ζημιές, καθόσον αυτό που ενδιαφέρει αυτούς που «ξεπλένουν βρώμικα χρήματα» δεν είναι τα χρηματιστηριακά οφέλη αλλά ο «εξαγνισμός» και η επανένταξη τους στους υγιείς οικονομικούς κύκλους. Σύμφωνα με την έκθεση της FATF, όπου αναλύονται οι νέες μέθοδοι με τις οποίες νομιμοποιεί βρώμικο χρήμα το

οργανωμένο έγκλημα, αλλά και με τις οποίες βρίσκουν πόρους οι τρομοκρατικές οργανώσεις, το χρηματιστήριο και τα διάφορα προϊόντα του αποτελούν σημείο αναφοράς που εξετάζονται ενδελεχώς τα τελευταία χρόνια.

• **Ανώνυμα ομόλογα**

«Σε κάποιες χώρες η μεταβίβαση της κυριότητας ανώνυμων ομολόγων μπορεί να επιτευχθεί εύκολα με ηλεκτρονικά μέσα, αποτρέποντας τον εντοπισμό της αλλαγής ιδιοκτησίας. Άπαξ και εκδοθεί ένα ανώνυμο ομόλογο, οι επίδοχοι “καθαριστές” μπορούν να το κρατήσουν ή να το μεταβιβάσουν χωρίς κατ’ανάγκη να χρειαστεί να χρησιμοποιήσουν μέσα που θα μπορούσαν να κινητοποιήσουν τις Αρχές» σημειώνεται στην έρευνα. «Οι αποδέκτες του μπορούν να το καταθέσουν σε λογαριασμό, ούτως ώστε είτε να αγοράσουν άλλα επενδυτικά αγαθά είτε να το ρευστοποιήσουν και να αποσυρθούν ή ακόμη να αποσταλούν οι εισπράξεις με έμβασμα σε άλλη χώρα» αναφέρεται. Τα ίδια περίπου ισχύουν και για τις συναλλαγματικές.

• **Συνταξιοδοτικά προγράμματα**

«Είθισται να επιτρέπεται στον επενδυτή να διοχετεύει τους πόρους του σε σειρά επενδυτικών λύσεων, όπως τα αμοιβαία κεφάλαια» σημειώνεται. Τέτοια συμβόλαια έχουν συνήθως «χαλαρή» περίοδο 10 ή και περισσότερων ημερών, κατά τις οποίες ο επενδυτής μπορεί να «σπάσει» το συμβόλαιο δίχως να πληρώσει ρήτρες και να του επιστραφεί το αρχικό κεφάλαιο. Αυτή η «ελεύθερη περίοδος» συνεπάγεται ότι η επιταγή που θα λάβει από την ασφαλιστική εταιρεία ενδέχεται να μην προκαλέσει υποψίες όταν κατατεθεί στην τράπεζα. Και αν η τελευταία βρίσκεται σε άλλη χώρα, όπου υπάρχουν διαφορετικές εποπτικές αρχές για τις ασφάλειες και τις κινητές αξίες, υπάρχει «δυνάμει κενό».

• **Penny stocks**

Οι penny stocks είναι μετοχές των οποίων η διαπραγμάτευση γίνεται σε πολύ χαμηλές τιμές. «Κάποιες από αυτές στην πραγματικότητα ανήκουν σε εταιρείες-βιτρίνες, που μπορεί να χρησιμοποιηθούν για μία αντίστροφη συγχώνευση» σημειώνεται.

Οι κίνδυνοι που αναφέρονται είναι δύο. «Τέτοιοι τύποι κινητών αξιών συχνά χρησιμοποιούνται για την παραγωγή παράνομων κερδών μέσω της χειραγώγησης της αγοράς, εμπορίου χρεογράφων μέσω εσωτερικής πληροφόρησης και από της. Έκνομοι παράγοντες μπορούν είτε να χρησιμοποιήσουν τις υπάρχουσες μετοχές είτε να δημιουργήσουν μία εταιρεία-βιτρίνα με στόχο να πετύχουν να εμπλακούν σε αυτές τις παράνομες δραστηριότητες» αναφέρεται.

Οι penny stocks έχουν και άλλες χρησιμότητες. «Μπορούν να αγοραστούν με την επένδυση παράνομων κερδών σε μία εταιρεία που ετοιμάζεται να εισέλθει στο χρηματιστήριο. Όταν αυτό γίνει, οι “καθαριστές” μπορούν να πουλήσουν το μερίδιό τους και να εμφανίσουν τα κεφάλαιά τους ως προερχόμενα από μία

νόμιμη συναλλαγή. Επιπλέον, εγκληματικές οργανώσεις μπορούν αρχικά να επενδύσουν σε μία εταιρεία την οποία δύνανται να χρησιμοποιήσουν ως βιτρίνα προκειμένου να αναμείξουν παράνομα και νόμιμα κέρδη» αναφέρεται χαρακτηριστικά.

• Options

Τα options (συμβόλαια δικαιώματος προαίρεσης) αποτελούν μια συμφωνία όπου ο πωλητής πουλάει δικαιώματα αγοράς σε συγκεκριμένη τιμή ανά μετοχή και σε ορισμένο χρονικό πλαίσιο. «Αν ο ένας αντισυμβαλλόμενος συμφωνήσει να εισέλθει στη συμφωνία με όρους χειρότερους από αυτούς που επικρατούν στην κανονική αγορά για να εγγυηθεί ότι ο έτερος αντισυμβαλλόμενος θα παραλάβει μια καθαρή πληρωμή» σημειώνει η έρευνα «τότε υπάρχει τρωτότητα». Και αυτό διότι οι «εμπλεκόμενοι» μπορούν να προχωρήσουν σε ένα deal-παρωδία, το οποίο θα νομιμοποιήσει το βρώμικο χρήμα αμέσως.⁸

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΕΙΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΠΑΡΑΝΟΜΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

5.1 Η ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Ο διεθνής χαρακτήρας του χρηματοπιστωτικού συστήματος, η φιλελευθεροποίηση των κανόνων οργανώσεως, εποπτείας και λειτουργίας του, η κατάργηση των περιορισμών στο κοινοτικό και διεθνές εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών, η κατά μεγάλο μέρος άρση των συναλλαγματικών περιορισμών και η κατάργηση των ελέγχων, οι ηλεκτρονικές μεταφορές κεφαλαίων, η πληθώρα των επενδυτικών και χρηματοπιστωτικών μέσων και δραστηριοτήτων και η ανάπτυξη των διασυνοριακών συναλλαγών, διευκολύνουν το οργανωμένο έγκλημα στο να προσδίδει την απαιτούμενη νομιμοφάνεια στα τεράστια έσοδα που συγκεντρώνει από τις παράνομες δραστηριότητες του.

Η μεγάλη πρόκληση είναι η ανεμπόδιστη διακίνηση του -κεφαλαίου, η οποία αποτελεί πραγματικότητα και η ύπαρξη αποτελεσματικών μεθόδων και μηχανισμών ελέγχου του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος.

---

^{8 9} Συμεωνίδου-Καστανίδου Ε. Οργανωμένο έγκλημα και τρομοκρατία: σύγχρονες εξελίξεις στην ευρωπαϊκή και ελληνική έννομη τάξη, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2005.

Τραγάκης Γ. Οργανωμένο Έγκλημα και Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη,

Κάτσιος Σ. Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος, Εκδόσεις Σάκκουλα

Αφ' ης στιγμής τα χρήματα προσγειωθούν σε ένα φορολογικό παράδεισο, τοποθετούνται στο λογαριασμό κάποιας εταιρίας - βιτρίνας ή εταιρίας - φαντάσματος. Η εταιρία - φάντασμα επιτελεί τον αποκλειστικό σκοπό της απορρόφησης των κεφαλαίων και του αποσχηματισμού κεφαλαίων και προέλευσης τους. Η ίδρυση της εξαντλείται σε οροθέτηση εικονικών ρόλων και στην εγκαθίδρυση ενός τοπικού εντεταλμένου, που λειτουργεί ως διευθυντής και εκπρόσωπος. Ο τύπος της εταιρίας — βιτρίνας είναι πιο σύνθετος, αφού επιδίδεται και σε νόμιμες ενέργειες, προκειμένου να αποφύγει τη δημιουργία προπετάσματος καπνού για την παράνομη δράση της. Οι δράστες που προσπαθούν να ξεπλύνουν χρήμα, έχουν συνήθως περισσότερες από μία τέτοιες εταιρίες και μεταφέρουν το σκοτεινό χρήμα από τη μία στην άλλη. Στην τελευταία φάση, όπου το βρώμικο χρήμα μεταλλάσσεται σε καθαρό και επιχρίεται με τη σκόνη της νομιμότητας, οι υπεράκτιες εταιρίες χρησιμεύουν για να προσδώσουν στο βρώμικο χρήμα την ταυτότητα προϊόντος ή κέρδους από μία καθ' όλα νόμιμη συναλλαγή, π.χ. πώληση ακινήτου ιδιοκτησίας της offshore.

Στην πράξη αρκετές είναι οι χώρες που επιδίδονται και συμμετέχουν σε διαδικασίες ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Η στάση αυτή εκδηλώνεται συνήθως με τους εξής τρόπους :

- I) επιδοκιμασία και ενεργό κρατική συμμετοχή
- II) ανεκτικότητα για ξέπλυμα χρημάτων και
- iii) επιλεκτική απώθηση. Σε καθεμιά από αυτές τις συμπεριφορές υπάρχουν υποπεριπτώσεις που εξαρτώνται από την καταλληλότητα του περιβάλλοντος και κυρίως από την κρατική αντίδραση

Οι τράπεζες του κυβερνοχώρου δίνουν στους δράστες της νομιμοποίησης παρανόμων εσόδων τη δυνατότητα να μεταφέρουν τεράστια ποσά μετρητών χρημάτων (E-cash) ή τίτλους κυριότητας πολύτιμων περιουσιακών στοιχείων με ταχύτητα, ασφάλεια και μυστικότητα ή αδιαφάνεια. Ενώ οι τραπεζικές υπηρεσίες που προσφέρονται στον κυβερνοχώρο δεν παρουσιάζουν εποπτικά προβλήματα όσο αυτές αφορούν πρόσβαση και συναλλαγές σε τραπεζικούς λογαριασμούς νομίμως λειτουργούντων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, οι ανησυχίες σχετίζονται με υπεράκτιες τράπεζες ή μη τραπεζικά οικονομικά ή άλλα ιδρύματα και επιχειρήσεις του κυβερνοχώρου, τα οποία μπορούν να αποδέχονται και να μεταφέρουν περιουσιακά στοιχεία με μορφή κεφαλαίων ή εμπορικών αξιών χωρίς να υπόκεινται στις νόμιμες διαδικασίες ελέγχου και εποπτείας. Οι υπεράκτιοι τόποι εγκατάστασης (locations) των τραπεζών του κυβερνοχώρου, καθιστούν ιδιαίτερα δύσκολη την ανίχνευση των συναλλαγών για κανονιστικούς σκοπούς με τουλάχιστον τρεις τρόπους:

1) οι εκτός νομιμότητας τόποι εγκατάστασης των τραπεζών του κυβερνοχώρου προσφέρουν στους δράστες της νομιμοποίησης τη δυνατότητα της τοποθέτησης (placement) εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες σε εκ πρώτης όψεως νόμιμες μορφές καταθέσεων και της συσσώρευσης (layering) των συναλλαγών για την απόκρυψη του πραγματικού δικαιούχου τους,

2) οι τόποι εγκατάστασης μετακινούνται εύκολα με συνέπεια να μπορούν οι δράστες και οι παράνομες τράπεζες του κυβερνοχώρου να εκπέμπουν από

διευθύνσεις φαντάσματα, γεγονός που θα καταστήσει την ανίχνευση τέτοιων συναλλαγών τόσο δύσκολη όσο και τις πλέον πολύπλοκες συσσωρεύσεις ηλεκτρονικών μεταφορών κεφαλαίων (multi-layer wire transfers),

3) οι δυνατότητες των υπεράκτιων, ιδιαίτερα ευέλικτων και άμεσα προωθήσιμων εκπομπών αποτελούν ένα σοβαρότατο πρόβλημα και για τις φορολογικές αρχές, δεδομένου ότι οι συναλλαγές στον κυβερνοχώρο μπορούν να εμφανίζουν οποιονδήποτε τρόπο προέλευσης και ότι, λόγω της παγκοσμιότητας του χώρου διεκπεραίωσης των συναλλαγών, οι δράστες της νομιμοποίησης αλλά και οι νόμιμοι συναλλασσόμενοι μπορούν να επιλέξουν ανάλογα με το είδος των συναλλαγών, τον πλέον ενδεικνυόμενο φορολογικά τρόπο δημιουργώντας μία σειρά νέων προβλημάτων για την διεθνή φορολογική πραγματικότητα.

Η ελκυστικότητα ενός τραπεζικού συστήματος του κυβερνοχώρου για τους δράστες της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες είναι δεδομένη, λαμβάνοντας υπόψη τις δυνατότητες που προσφέρει σε κάθε φάση της διαδικασίας:

(α) **Φάση τοποθέτησης (placement)**: Παρά το ότι οι αμερικανικές τράπεζες του κυβερνοχώρου δεν δέχονται συμβατικές καταθέσεις έχουν τη δυνατότητα να δέχονται περιουσιακά στοιχεία σε μορφές holding και να μεταφέρουν ή να συμψηφίζουν περιουσιακά στοιχεία κατατεθειμένα σε διάφορες μορφές σε όλα τα μέρη του κόσμου. Οι δράστες έχουν την δυνατότητα ανάπτυξης δικών τους συστημάτων, παρακάμπτοντας τις παραδοσιακές εμπορικές τράπεζες, έτσι ώστε να μπορούν να δέχονται καταθέσεις μετρητών χρησιμοποιώντας την υποθήκευση ακινήτων ως εμπράγματη ασφάλεια για την εξόφληση βραχυπροθέσμων δανείων (warehousing) ή άλλων αγαθών σε χονδρικές ποσότητες. Για την τοποθέτηση υπάρχουν τρεις δυνατότητες:

i) είτε χρησιμοποιείται άμεσα το χρηματοπιστωτικό σύστημα στην χώρα προέλευσης των χρημάτων μέσω μικρών καταθέσεων ή δωροδοκίας των τραπεζικών υπαλλήλων ή διαμέσου ελέγχου της τράπεζας

ii) είτε με την ενίσχυση του παρά-τραπεζικού τομέα (π.χ. ανταλλακτήρια συναλλάγματος)

iii) είτε με «φυσιολογική» μεταφορά μετρητού χρήματος σε τραπεζικούς παραδείσους, σε υπεράκτια χρηματοπιστωτικά κέντρα βραχυπροθέσμων δανείων (warehousing) ή άλλων αγαθών σε χονδρικές ποσότητες.

Για την τοποθέτηση υπάρχουν τρεις δυνατότητες:

i) είτε χρησιμοποιείται άμεσα το χρηματοπιστωτικό σύστημα στην χώρα προέλευσης των χρημάτων μέσω μικρών καταθέσεων ή δωροδοκίας των τραπεζικών υπαλλήλων ή διαμέσου ελέγχου της τράπεζας

ii) είτε με την ενίσχυση του παρά-τραπεζικού τομέα (π.χ. ανταλλακτήρια συναλλάγματος)

iii) είτε με «φυσιολογική « μεταφορά μετρητού χρήματος σε τραπεζικούς παραδείσους, σε υπεράκτια χρηματοπιστωτικά κέντρα .

(β) **Φάση διαστρωμάτωσης/συσσώρευσης (layering)**: Όσο περισσότερα είναι τα στρώματα από τα οποία περνούν τα κεφάλαια τόσο πιο δύσκολο είναι να εντοπισθεί ο πραγματικός δικαιούχος και η πηγή τους: τα ηλεκτρονικά μηνύματα (E-Mail), με τη συνδρομή των προγραμμάτων κρυπτογράφησης κατά τις διατραπεζικές συναλλαγές του κυβερνοχώρου, δίνουν τη δυνατότητα στους δράστες να μεταφέρουν κεφάλαια καθημερινά και αδιάκοπα σε κάθε μέρος του κόσμου, καθι-στώντας τελείως περιττή τη φυσική μεταφορά κεφαλαίων, αφού δίνουν την δυνατότητα μίας εύκολης πρόσβασης και διαχείρισης κεφαλαίων από και προς το εξωτερικό. Κατά τη δεύτερη φάση γίνεται προσπάθεια, στο πλαίσιο ενός πολυσύνθετου συστήματος μεταφοράς, να καλυφθούν τα ίχνη προέλευσης του χρήματος. Η συνήθης διαδικασία που ακολουθείται είναι η μεταφορά χρημάτων από τράπεζα σε τράπεζα, με εικονικές εταιρίες που βρίσκονται σε περισσότερα από δύο κράτη, με τη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών. Αυτό εξυπηρετεί την προσπέλαση νομικών περιορισμών και τη διάβαση προς εφοριακούς και τραπεζικούς παραδείσους, χωρίς να αναγνωριστεί ο ιδιοκτήτης ή ο άμεσα εμπλεκόμενος και να διαπιστωθεί η γνήσια ή μη εταιρική μορφή.

(γ) **Φάση ολοκλήρωσης (integration)**: Μετά την συσσώρευση των κεφαλαίων, άλλες τεχνολογικές δυνατότητες του κυβερνοχώρου μπορούν αφενός μεν να επιτρέψουν μεταφορά ηλεκτρονικού χρήματος από πρόσωπο σε πρόσωπο χωρίς πλέον την ανάμιξη φυσικού μετρητού χρήματος (παρακάμπτοντας με αυτό τον τρόπο την υποχρέωση αναφοράς) και αφετέρου χρησιμοποιώντας την ήδη εφαρμοζόμενη τεχνολογία των "υπέρ-έξυπνων καρτών" (super smart-cards technologies) να μεταφέρουν μετρητά σε παγκόσμια κλίμακα μέσω της χρήσης των ATM's. Κατά την τελευταία αυτή φάση, σκοπός είναι η επιστροφή του χρήματος στη χώρα προελεύσεως, ώστε να περιβληθεί τη νόμιμη μορφή κεφαλαίων και επενδύσεων, όπως ακίνητης περιουσίας, αγοράς πολύτιμων λίθων, δημιουργίας επιχειρήσεων.⁹

5.2 ΦΑΣΕΙΣ ΞΕΠΛΥΜΑΤΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΣ

Η ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ ΤΩΝ ΦΑΣΕΩΝ ΣΕ ΜΟΝΤΕΛΑ Ενσωμάτωσης των φάσεων σε μοντελα

Αντιμετωπίζοντας πλέον το φαινόμενο της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, ως μία διεθνούς κλίμακας διαδικασία «ανακύκλωσης βρώμικου χρήματος» με κύριο χαρακτηριστικό της τη

---

⁹ ¹⁰ Νικολούδης Π., Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες,

Τραγάκης Γ. Ο Νόμος για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (ξέπλυμα χρημάτων), Έκδοση της Ένωσης Ελλήνων Τραπεζών, Αθήνα

μυστικότητα, είμαστε υποχρεωμένοι για τη κατά το δυνατό μεγαλύτερη κατανόησή της να καταφύγουν στη μέθοδο ανάπτυξης μοντέλων. Η περιπτωσιολογική έρευνα αποδεικνύει ότι κατά τη διεκπεραίωση της νομιμοποίησης των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, εμφανίζονται επαναλαμβανόμενα τελούμενες συγκεκριμένες πράξεις, γεγονός το οποίο μας επιτρέπει να τις συστηματοποιήσουμε σε ένα μοντέλο. Η λύση αυτή είναι προσφορότερη από την απλή εκ παραλλήλου παράθεση των πραγματικών περιστατικών της κάθε υπόθεσης, αφού επιτρέπει αφενός μεν την ταυτόχρονη επεξεργασία πολλαπλάσιων αντιπροσωπευτικών υποθέσεων και αφετέρου την βαθύτερη θεωρητική και συστηματική κατανόηση του φαινομένου.

Η οικονομία των κρατών είναι σήμερα μια από τις πιο σημαντικές προτεραιότητες. Ιδιαίτερα μετά την κατάρρευση των κομμουνιστικών καθεστώτων της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης υπερτονίστηκε η έννοια της αγοράς και μάλιστα, σε μεγάλο, βαθμό διευρύνθηκε η έννοια αυτή. Πολύ παλαιότερα μπορεί να έπαιζε τεράστιο ρόλο η στρατιωτική δύναμη μιας χώρας αλλά σήμερα αυτό που καταξιώνει ένα κράτος ως διεθνή δύναμη είναι η οικονομική του δύναμη και το κατά πόσον προσελκύει κεφάλαια κι επενδύσεις. Παράλληλα πολλά κεφάλαια συγκεντρώνονται και σε χέρια ιδιωτών, ενώ μμεγάλο ρόλο διαδραματίζουν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Το χρήμα λοιπόν πρωταγωνιστεί κι έχει εξέχουσα σημασία, κατά τα φαινόμενα. Κάθε κράτος έτσι, ανάλογα με την ένταση της επιβολής φορολογίας και την κανονιστική δραστηριότητα, προσελκύει και τα ανάλογα κεφάλαια ή όχι. Βασικό μέλημα των κρατών έπρεπε να 23αποτελέσει επομένως η αποτελεσματική αντιμετώπιση του φαινομένου της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Κατά καιρούς έγιναν προσπάθειες να απεικονισθεί η διαδικασία νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες σε μοντέλα, τα οποία παρουσιάζονται παρακάτω με σκοπό την πληρέστερη κατανόηση του φαινομένου.

5.2.1. ΚΥΚΛΙΚΑ ΜΟΝΤΕΛΑ

Έγινε λοιπόν λόγος, ότι η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες μπορεί να αναλυθεί σαν ένα κυκλοφοριακό σύστημα, σύμφωνα με το οποίο τα έσοδα των εγκληματικών πράξεων εισέρχονται στη νόμιμη αγορά όπου τοποθετούνται και διαστρωματώνονται/συσσωρεύονται (placement/ layering). Στη συνέχεια επανατοποθετούνται είτε άμεσα σε νέες εγκληματικές δραστηριότητες (illicit activity) είτε έμμεσα μέσω νομίμων επενδύσεων (intergration). Παρόμοιο με το παραπάνω είναι και το γνωστό ως μοντέλο του Zünd στο οποίο παρομοιάζεται το κυκλοφοριακό σύστημα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες με αυτό του υδρολογικού συστήματος. Πρόκειται για ένα μοντέλο που αντιλαμβάνεται το φαινόμενο ως μία κλειστή διαδικασία ανακύκλωσης, με βάση την οποία τα εγκληματικής προέλευσης περιουσιακά στοιχεία επενδύονται αποκλειστικά εκ νέου σε νέες αξιόποινες πράξεις.

5.2.2. ΤΕΛΕΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ

Αναπτύχθηκε από τον Ελβετό Dr. Jürg-Beat Ackermann σε συνεργασία με τον Αμερικανό Καθηγητή Dr. James Preston και εστιάζει στους σκοπούς της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Για την πραγμάτωση των στόχων αυτών είναι διαθέσιμοι ορισμένοι τρόποι δράσης. Εφόσον έχουν οριστεί οι σκοποί και οι τρόποι δράσης, ο δράστης χρησιμοποιεί υφιστάμενους νομικούς και πραγματικούς ενισχυτικούς παράγοντες, οι οποίοι εξυπηρετούν το «καμουφλάρισμα» των περιουσιακών στοιχείων.

Το μοντέλο αυτό περιλαμβάνει τρία επίπεδα:

α) Σκοποί της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες:

- Ολοκλήρωση(μετατροπή/ απόκρυψη)
- Επένδυση
- Φοροδιαφυγή, Φοροαποφυγή
- Χρηματοδότηση εγκληματικών πράξεων

β) Δυνατότητες Δράσης:

- Εσωτερικό, εξωτερικό, υπεράκτια κέντρα
- Εταιρίες βιτρίνα, μεγάλες εταιρίες
- Αξιόγραφα, λογαριασμοί, εμπράγματα αξίες
- Χρηματοδότηση εγκληματικών ενεργειών, διαφθορά

γ) Ενισχυτικοί παράγοντες

- Διεθνής χαρακτήρας των δραστηριοτήτων, πλημμελής άσκηση οικονομικής εποπτείας και ανυπαρξία συντονισμού εθνικών αρχών
- Προστασία του απορρήτου
- Απόκρυψη μέσω νομικών προσώπων, αλυσιδωτά αποτελέσματα (layering)
- Ηλεκτρονικό σύστημα πληρωμών

5.2.3. ΜΟΝΤΕΛΑ ΤΩΝ ΦΑΣΕΩΝ

Πρωταρχικός στόχος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες είναι η αποτροπή της αποκάλυψης και κατά συνέπεια της μετατροπής περιουσιακών στοιχείων, κυρίως όσον αφορά την εγκληματική προέλευσή τους. Δεν είναι όμως και ο μμοναδικός στόχος. Απλή απόκρυψη δεν προσφέρει ουσιαστικά κάτι στο δράστη αφού για να τα αξιοποιήσει ή χρησιμοποιήσει ή επενδύσει πρέπει οι πρόσοδοι αυτοί να ενταχθούν ως νόμιμοι πια στην οικονομία. Εμπνευστής των μοντέλων αυτών είναι ο Ελβετός Paolo Bernasconi, ο οποίος και αποτέλεσε πρωτεργάτη της εισαγωγής διατάξεων στον Ελβετικό Ποινικό Κώδικα για την αντιμετώπιση της

νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Το 25μοντέλο βασικά ξεχωρίζει το ξέπλυμα σε πρώτου και δευτέρου βαθμού. Διακρίνει ακόμη σε χώρες εμπορίου(όπου γίνεται η κύρια πράξη από την οποία προέρχεται το βρώμικο χρήμα)και σε χώρες ξεπλύματος (μεγάλα χρηματοοικονομικά κέντρα, γνωστά και ως φορολογικοί παράδεισοι).

1η Φάση

- Νομιμοποίηση περιουσιακών στοιχείων, άμεσα προερχομένων από ποινικά κολάσιμες πράξεις
- Μετρητό χρήμα(κατά κανόνα)
- Βραχυπρόθεσμες συναλλαγές
- Ο δράστης επιδιώκει να εμποδίσει την αναγνώριση των περιουσιακών στοιχείων.

2η Φάση

- Νομιμοποίηση περιουσιακών στοιχείων προερχομένων αποκλειστικά από την τέλεση ποινικά κολάσιμων πράξεων
- Μέσο-μακροπρόθεσμες επιχειρήσεις
- Στόχος η απάλειψη του στίγματος της παρανομίας από τα εγκληματικής προέλευσης περιουσιακά στοιχεία, προσδίδοντάς τους τον χαρακτήρα νόμιμης οικονομικής δραστηριότητας.

(Παράδειγμα)

Στην εξιχνίαση απάτης-μαμούθ, ύψους 9 εκατ. ευρώ, σε βάρος του Δημοσίου και νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες προχώρησε η Οικονομική Αστυνομία, έπειτα από πολύμηνη έρευνα.

Σύμφωνα με ανακοίνωση της ΕΛ.ΑΣ. σχηματίστηκε δικογραφία κακουργηματικού χαρακτήρα σε βάρος οκτώ προσώπων, εκ των οποίων ο πρόεδρος της ΜΚΟ έχει ήδη προφυλακιστεί, ενώ εις βάρος του είχε εκδοθεί ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης καθώς και Ερυθρά Αγγελία Αναζητήσεων της INTERPOL για την υπόθεση.

Όπως προέκυψε από την έρευνα, οι εμπλεκόμενοι χρησιμοποίησαν ως «όχημα» για την κακουργηματική απάτη την Μη Κυβερνητική Οργάνωση (ΜΚΟ), η οποία χρηματοδοτήθηκε, κατά το χρονικό διάστημα από το 2000 έως το 2004 από το Δημόσιο για την πραγματοποίηση οκτώ προγραμμάτων ναρκοθέτησης στη Βοσνία Ερζεγοβίνη, στο Λίβανο και στο Ιράκ, ύστερα από την υπογραφή συμβάσεων πραγματοποίησης προγραμμάτων αναπτυξιακής συνεργασίας.

Ειδικότερα, ασκήθηκαν διώξεις σε βάρος του προέδρου της ΜΚΟ, της συζύγου του, τέως δημοσίου υπαλλήλου, τριών εν ενεργεία διπλωματικών υπαλλήλων και τριών συνταξιούχων δημοσίων υπαλλήλων, που την επίμαχη χρονική περίοδο υπηρετούσαν στην Υπηρεσία Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας (Υ.Δ.Α.Σ.), στην Υπηρεσία Δημοσιονομικού Ελέγχου και Ελεγκτικού Συνεδρίου στο υπουργείο Εξωτερικών.

Κατηγορούνται για τα -κατά περίπτωση- αδικήματα της απάτης σε βάρος του Ελληνικού Δημοσίου, κατά συναυτουργία και κατ' εξακολούθηση, της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, της ψευδούς βεβαίωσης και απιστίας σχετικά με την Υπηρεσία κατ' εξακολούθηση, σε βάρος του Ελληνικού Δημοσίου και βάσει του νόμου 4022/2011 για την εκδίκαση πράξεων διαφθοράς πολιτικών και κρατικών αξιωματούχων.

Κατά την παρουσίαση της υπόθεσης ο εκπρόσωπος Τύπου της ΕΛ.ΑΣ. Χρήστος Παρθένης επεσήμανε ότι «όπως διακριβώθηκε από την έρευνα οι εμπλεκόμενοι χρησιμοποίησαν ως «όχημα» για την κακουργηματική απάτη την Μη Κυβερνητική Οργάνωση (Μ.Κ.Ο.), η οποία χρηματοδοτήθηκε, κατά το χρονικό διάστημα από το 2000 έως το 2004, από το Ελληνικό Δημόσιο, για την πραγματοποίηση προγραμμάτων αποναρκοθέτησης σε τρίτες χώρες». Η έρευνα της Υποδιεύθυνσης Οικονομικής Αστυνομίας ξεπέρασε τους είκοσι μήνες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

6.1 Πώς γινόταν η απάτη

Στην ανακοίνωση τονίζεται ότι «το ύψος της χρηματοδότησης της Υπηρεσίας Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας (Υ.Δ.Α.Σ.) του Υπουργείου Εξωτερικών προς τη Μ.Κ.Ο. ανήλθε στα 9 εκατομμύρια ευρώ. Στην πραγματικότητα, όπως προέκυψε από την αστυνομική έρευνα και προκαταρκτική ποινική διερεύνηση, το σύνολο της χρηματοδότησης εκταμιεύτηκε παράνομα, καθώς δεν πληρούνταν οι αναγκαίες προϋποθέσεις. Σημειώνεται ότι σύμφωνα με το υφιστάμενο πλαίσιο μόνο σε περιπτώσεις ανθρωπιστικής βοήθειας προβλέπεται χρηματοδότηση που να καλύπτει το 100% του προγράμματος».

Ωστόσο, αναφέρεται, «σύμφωνα με τις σχετικές συμβάσεις προγραμμάτων αναπτυξιακής συνεργασίας το ποσό θα κάλυπτε το 75% του συνολικού προϋπολογισμού του προγράμματος, ενώ το υπόλοιπο 25% θα έπρεπε να προέρχεται από συμμετοχή της Μ.Κ.Ο., τουλάχιστον 15% ως ίδια συνεισφορά σε είδος ή σε χρήμα και από τρίτες πηγές, όπως χορηγίες και δωρεές».

Ο κ. Παρθένης πρόσθεσε ότι «για να συγκαλυφθεί η ελλειμματική αυτή συμμετοχή της Μ.Κ.Ο., επινοήθηκε τέχνασμα εικονικών δωρεών. Ειδικότερα

οι αλλοδαποί εργαζόμενοι στα προγράμματα αποναρκοθέτησης, όπως για παράδειγμα ναρκαλιευτές, φέρονταν ότι επέστρεφαν στη Μ.Κ.Ο. υπό τη μορφή δωρεάς το 20-30% των φερόμενων αποδοχών τους, τις οποίες η Μ.Κ.Ο. δεν καταχωρούσε, ως όφειλε, στα σχετικά βιβλία που τηρούσε, αλλά αντίθετα τα παρουσίαζε ως ίδια συμμετοχή της, εξασφαλίζοντας έτσι περαιτέρω χρηματοδότηση».

Τόνισε επιπλέον ότι «εκτός από την παραπάνω ιδιότυπη μεθοδολογία, ουσιαστικά ανακύκλωσης του δημοσίου χρήματος, όπως διαπιστώθηκε από την έρευνα, δεν εφαρμόστηκαν επιπλέον διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας σχετικά με τη χρηματοδότηση των Μ.Κ.Ο.»

Συγκεκριμένα, σημείωσε, «δε ζητήθηκε, ως επιβαλλόταν, σε καμία περίπτωση αποναρκοθέτησης, στις χώρες εκτέλεσης των προγραμμάτων, η έγκριση της τοπικής Ελληνικής Πρεσβείας, σχετικά με τη σκοπιμότητα υλοποίησης, οι καταβολές χρηματοδότησης, πραγματοποιούνταν ενώ δεν υποβάλλονταν εκθέσεις προόδου.

Γίνονταν δεκτά παραστατικά στην αραβική ή τη σερβική γλώσσα χωρίς να υπάρχει ελληνική μετάφραση, δεν πιστοποιούνταν η υλοποίηση των προγραμμάτων από τις οικείες ελληνικές Πρεσβείες, κάποιες φορές μάλιστα η εκτέλεση τελούσε σε άγνοια των διπλωματών, ενώ, ο έλεγχος των παραστατικών που υποβάλλονταν από τη Μ.Κ.Ο., από πλευράς της αρμόδιας διεύθυνσης της Υπηρεσίας Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας του Υπουργείου Εξωτερικών, ήταν ανύπαρκτος».

Αξίζει επίσης να αναφερθεί, όπως είπε ο κ. Παρθένης, ότι μέρος των κονδυλίων που εκταμιεύονταν προς την Μ.Κ.Ο. διοχετεύονταν στην κάλυψη μη επιλέξιμων δαπανών, σύμφωνα με τον Ειδικό Οδηγό για τις Μ.Κ.Ο., που δεν σχετίζονταν με λειτουργικά έξοδα για την εκτέλεση των προγραμμάτων, αλλά σε δαπάνες όπως η ενοικίαση γραφείων της Μ.Κ.Ο στην Αθήνα, προμήθεια αναλώσιμων, ακόμα και σε αγορές σε super market, πληρωμή εστιατορίου και parking του αυτοκινήτου ιδιοκτησίας του προέδρου.¹¹

6.2 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

6.2 .1 παράδειγμα 1

Πιστώσεις υψηλόμισθων εμβασμάτων εξωτερικού

Συναλλακτική πρακτική

Η αναφερομένη τηρούσα σε κατάσταση τράπεζας , λογαριασμό ταμιευτήριου στον οποίο πιστώθηκαν σταδιακά μέσα σε διάστημα 2 μηνών από το άνοιγμα του εν λόγω λογαριασμού , εμβάσματα εξωτερικού συνολικού ποσού 432.950

Πέντε μήνες μετά το άνοιγμα του προαναφερθέντος λογαριασμού η αναφερομένη χρέωσε το λογαριασμό με 375.600 και μετέφερε το σύνολο του ποσού σε προθεσμιακού λογαριασμό της , που ανοίχτηκε αυθημερόν και παράλληλα την ίδια μέρα πραγματοποιούσε ανάληψη ποσού 57.500 σε μετρητά.

Σχεδόν ένα μήνα μετά η πελάτισσα προχώρησε σε πρόωρη εξόφληση του προθεσμιακού λογαριασμού της και εξέδωσε τραπεζική επιταγή για το ποσό που προέκυψε , ήτοι 376.317 σε διαταγή της ίδιας. Η επιταγή εξοφλήθηκε από την αναφερομένη δυο μέρες αργότερα και εισέπραξε το σύνολο του ποσού σε μετρητά .

Πληροφορίες για τον πελάτη

Πρόκειστε για αλλοδαπή (ρωσικής υπηκοότητας) η όποια δήλωσε στο κατάστημα ότι είναι γιατρός αλλά παράλληλα ασχολείται με το εμπόριο φρούτων στην Ρωσία , χωρίς ωστόσο να προσκομίσει αποδεικτικά της επαγγελματικής της δραστηριότητας ή αντίγραφα των αναγραφόμενων στα εμβάσματα τιμολογίων , παρότι της ζητήθηκαν αμφότερα επανειλημμένα από τους αρμοδίους του καταστήματος.

Όταν η ανωτέρα θέλησε να εξοφλήσει την προαναφερθείσα τραπεζική επιταγή , το κατάστημα προσπάθησε επίμονα να αποφύγει την πληρωμή σε μετρητά , αλλά η πελάτισσα ήταν ανένδοτη και δήλωσε ότι σκοπεύει να τοποθετήσει τα μετρητά σε θυρίδα άλλης τράπεζας.

Παρατηρήσεις

Τα εμβάσματα που πιστώθηκαν στο λογαριασμό ταμιευτήριου της αναφερόμενης είχαν όλα την ένδειξη ότι πρόκειται για κάλυψη τιμολογίων που αφορούν εμπορία φρούτων , ωστόσο η προέλευση των κεφαλαίων που διακινήθηκαν ήταν ανεπιβεβαιότητα (δεν προσκομίστηκαν ποτέ δικαιολογητικά) και πέραν της εξόφλησης των λογαριασμών δεν υπήρξε προγενέστερη χρέωση σε κανένα λογαριασμό της.

Εξίσου αδιευκρίνιστος παραμένει ο προορισμός των μετρημών , ενώ η δήλωση της πελάτισσας για τοποθέτηση τους σε θυρίδα αποτελεί τουλάχιστον ασυνήθιστη συναλλακτική πρακτική που στερείτε οποιασδήποτε οικονομικής ωφέλειας.¹²

10

---

¹²Συνέντευξη που πήρα από την πρακτική μου άσκηση

6.2.2 Παράδειγμα 2

Επαναλαμβανόμενες καταθέσεις μετρημών Συναλλακτική πρακτική

Η αναφερομένη τηρεί σε κατάσταση, δυο κοινούς λογαριασμούς ταμειυτήριου με συν δικαιούχους τα παιδιά της . κατά τον έλεγχο που ακολούθησε την αναφορά του καταστήματος προέκυψαν τα εξής :

- Στον πρώτο λογαριασμό υπήρχε υπόλοιπο 212.000 το οποίο επένδυσαν σε αμοιβαία κεφάλαια
- Στον δεύτερο λογαριασμό παρατηρήθηκαν συχνές πιστώσεις ποσών σε μετρητά και συγκεκριμένα μέσα σε διάστημα 14 ημέρων το σύνολο των σχετικών καταθέσεων ανερχόταν στο ποσό 265.000

Πληροφορίες για τον πελάτη

Η αναφερόμενη είναι αθίγγανοι μικροεπαγγελματίας (πουλά διάφορα αντικείμενα σε λαϊκές αγορές)

Παρατηρήσεις

Για τους ανωτέρους λογαριασμούς δόθηκε τελικά εντολή απαγόρευσης κίνησης (δέσμευση) , από το αρμόδιο συμβούλιο Πλημμελειοδικών , το οποίο έκρινε (ομοίως με την δική μας αναγγελία) ότι τα ποσά που διακινούνται στους προαναφερθέντες λογαριασμούς είναι ακριβώς δυσανάλογα με την νόμιμη επαγγελματική δραστηριότητα της δικαιούχο και πρόσθεσε περαιτέρω ότι θεωρείτε σφοδρά πιθανό να προέρχονται από εμπορία ναρκωτικών .¹³

6.2.3 Παράδειγμα 3

Επαναλαμβανόμενες χρεοπιστώσεις σε μετρητά Συναλλακτική πρακτική

Ο λογαριασμός του πελάτη παρουσιάζει εκτεταμένη κίνηση και μάλιστα τόσο οι πιστώσεις τόσο και οι αντίστοιχες χρεώσεις που πραγματοποιούνται πάντα σε μετρητά.

13*

Συγκεκριμένα κατά το τελευταίο τετράμηνο ο αναφερόμενος έχει καταθέσει στο ατομικό λογαριασμό ταμειυτήριου που τηρεί σε κατάσταση μας περίπου 129.000 (τα ποσά κυμαίνονται από 7.400-20.000)

Πληροφορίες για τον πελάτη

Ο αναφερόμενος εργάζεται ως αστυνομικούς και παρότι έχει ερωτηθεί σχετικά , δεν έχει δώσει πληροφορίες για την προέλευση των μετρητών.

παρατηρήσεις

Η σχεδόν αποκλειστική χρήση μετρητών στην κίνηση του λογαριασμού καθώς και το ύψος ποσού των καταθέσεων δε συνάδουν με την επαγγελματική ιδιότητα του αναφερομένου.

6.2.4 Παράδειγμα 4

Πίστωση εμβάσματος

Συναλλακτική πρακτική

Ο αναφερόμενος τηρούσε σε κατάσταση λογαριασμό ταμειυτηρίου στον οποίο πιστώθηκε έμβασμα εξωτερικού ποσό 400.000 .

Την ίδια μέρα ο πελάτης προέβη σε ανάληψη σχεδόν όλου του ανώτερο ποσού , ήτοι 348.000 από το οποίο :

- Ποσό 75.000 ανελήφθη σε μετρητά (από τον ίδιο και την σύζυγό του)
- Ποσό 238.000 χρησιμοποιήθηκε για την έκδοση 7 τραπεζικών επιταγών (σε διαταγή του ιδίου και της συζύγου του)
- Ποσό 30.000 κατατέθηκε σε 3 πιστωτικές κάρτες (της συζύγου του)
- Ποσό 5000 μεταφέρθηκε σε λογαριασμό τρίτου.

Πληροφορίες για τον πελάτη

Ο αναφερόμενος δήλωσε ότι ασχολείται με την αγοροπωλησία εγγυητικών επιστολών και ότι διατηρεί ξενοδοχειακές επιχειρήσεις σε διάφορες περιοχές του εξωτερικού όπως Ελβετία , Κάριο κτλ.

Επιπλέον δήλωσε ότι εμβασθέντα κεφάλαια αφορούσαν σε προμήθειες από ξενοδοχείο του στο εξωτερικό.

Οι ισχυρισμοί του αναφερομένου σε συνδυασμό με το πλήθος και το είδος των συναλλαγών του , οδήγησαν το κατάστημα τήρησης του λογαριασμού του στον χαρακτηρισμό της αναφοράς που υπεβλήθη ως ύποπτης.

Παρατηρήσεις

Ο αναφερόμενος συνελήφθη από τις ελληνικές αρχές καθώς φέρετε ως «εγκέφαλος» κυκλώματος που είχε διαπράξει μεγάλες απάτες σε πολλές χώρες της ευρωπαϊκής ένωσης.

Ο συλληφθείς σε συνεργασία με αλλά 10 άτομα (Βέλγους και Ολλανδούς) , είχε συστήσει εταιρία με αντικείμενο τη λήψη δανείων για λογαριασμό ιδιωτών που δεν μπορούσαν να πάρουν δάνεια λόγο του ότι ήταν στις «μαύρες λίστες» των τραπεζών. Οι ενδιαφερόμενοι έρχονταν σε επαφή με αντιπροσώπους της εταιρίας στο Βέλγιο , οι οποίοι του ζητούσαν προκαταβολή για την διαπεραίωση των δανείων , τα όποια κυμαίνονταν από 25.000-800.000 και δεν εκταμιεύονταν ποτέ. Κατόπιν τα χρήματα «ξεπλένονταν» μέσω off shore εταιριών στην Ολλανδία.¹¹

6.2.5 Παράδειγμα 5

Έκδοση τραπεζικής επιταγής με καταβολή μετρητών

Συναλλακτική πρακτική

Σε παρελθόντα χρόνο , προσήλθε σε κατάσταση μας διερχόμενος (άγνωστος) πελάτης συνοδευόμενος από γνωστό πελάτη του καταστήματος και ζήτησαν την έκδοση τραπεζικής επιταγής ποσού 395.000 σε διαταγή τρίτου , με την προσκόμιση μετρητών.

Την επόμενη μέρα οι ανώτερο επανήλθαν στο κατάστημα και ζήτησαν από το αρμόδιο στέλεχος να τροποποιήσουν τα στοιχεία της επιταγής και να εκδώσουν νέα σε διαταγή άλλου , συναλλαγή που τελικά πραγματοποιήθηκε. Η επιταγή αγοράστηκε την επόμενη μέρα από άλλη τράπεζα και το προϊόν της κατατέθηκε σε ατομικό λογαριασμό του δικαιούχου της επιταγής.

Πληροφορίες για τον πελάτη

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω ο αναφερόμενος δεν ήταν γνωστός πελάτης του καταστήματος συναλλαγής σε αντίθεση με τον κύριο που τον συνόδευε ο οποίος μάλιστα είχε χαρακτηριστεί από του εκεί συνάδελφους και «ως καλός πελάτης».

Η έκδοση της πρώτης τραπεζικής επιταγής (που τελικά ακυρώθηκε) έγινε σε διαταγή νομικού προσώπου και ο αναφερόμενος δήλωσε συσχετικά ερώτηση του αρμόδιου στελέχους ότι τα κεφάλαια προέρχονται από πώληση σκάφους . Όταν οι εμπλεκόμενοι επανήλθαν ζήτησαν να εκδοθεί η νέα επιταγή σε διαταγή φυσικού προσώπου ισχυριζόμενοι ότι επρόκειτο για τον εκπρόσωπο της ανώτερο εταιρίας και επέδειξαν ασφαλιστήριο συμβόλαιο του σκάφους «XXX» προς επίρρωση των λεγόμενων τους.

---

¹¹ Συνέντευξη που πήρα από την πρακτική μου άσκηση

Παρατηρήσεις

Από την έρευνα που ακολούθησε (ενεπλάκησαν και ανακριτικές αρχές) προέκυψαν τα εξής :

- Τα νομιμοποιητικά έγγραφα του διερχομένου πελάτη ήταν πλαστά .
- Σύμφωνα με αξιόπιστες πληροφορίες ο ανώτερο είναι συνεργός γνωστού εγκληματικά ο οποίος ήταν εγκέφαλος σπείρας διακίνησης ναρκωτικών
- Στο ίδιο κύκλωμα ανήκε και ο μέχρι τότε ο θεωρούμενος «καλός πελάτης) του καταστήματος που συνόδευε τον αναφερόμενο στις προαναφερθείσες συναλλαγές.

Σημειώνεται ότι το κατάστημα δεν φρόντισε να προωθήσει την αναφορά έγκαιρος στη διεύθυνση κανονιστικής συμμόρφωσης και επιπλέον εν όψει μελλοντικής συνεργασίας με τον αναφερόμενο (που θεωρήθηκε ότι τα πιθανά οφέλη θα ήταν σημαντικά) , ο έλεγχος των ανώτερο συναλλαγών υπήρξε εξαιρετικά πλημμελής , γεγονός που επέφερε σημαντικές κυρώσεις στους συνάδελφους του καταστήματος που χειρίστηκαν τις σχετικές συναλλαγές.¹²

6.2.6 Παράδειγμα 6

Πιστώσεις εμβασμάτων και αντίστοιχες χρεώσεις με συνακόλουθες αποστολές εμβασμάτων.

Συναλλακτική Πρακτική

Η off shore <ΚΚΚ> τηρεί σε καταστήματά μας εταιρικό λογαριασμό συναλλάγματος.

Σύμφωνα με την κίνηση του λογαριασμού, στο πρώτο δίμηνο λειτουργίας του, παρατηρούνται πιστώσεις 20 εμβασμάτων συνολικού ποσού \$809.000 και 13 χρεώσεις με συνακόλουθες αποστολές εμβασμάτων συνολικού ποσού \$575.000.

Πληροφορίες πελατών

Οι ανωτέρω λογαριασμοί ανοίχθηκαν από τον Λιβανικής καταγωγής εκπρόσωπο της αναφερόμενης εταιρείας, που δήλωσε ότι το αντικείμενο δραστηριότητας της είναι το εμπόριο οικοδομικών υλικών τα οποία αγοράζει από τις ΗΠΑ ή από χώρες τις Ε.Ε και εν συνεχεία μεταπωλεί σε αραβικά

---

¹² Συνέντευξη που πήρα από την πρακτική μου άσκηση

κράτη ,κυρίως στην Σαουδική Αραβία που υπάρχει μεγάλη οικοδομική δραστηριότητα.

Σημειώνεται ότι στη γνωμάτευση νομιμοποίησης εκπροσώπων εμφανίζονταν ως διαχειριστής και άλλο άτομο ελληνικής υπηκοότητας (απόστρατος ανώτατος αξιωματικός) και επιπλέον τα δικαιολογητικά που παρουσιάστηκαν για τις συναλλαγές της εταιρείας ήταν σχεδόν όλα προτιμολόγια αμφιβόλου ποιότητας.

Παρατηρήσεις

Προτού ανοιχθεί ο ανωτέρω λογαριασμός η αναφερόμενη εταιρεία είχε προσεγγίσει έτερο κατάστημά μας, όπου και είχε επίσης ανοίξει λογαριασμούς. Μετά το άνοιγμα των λογαριασμών της εταιρείας εμφανίστηκαν προς πίστωση 3 εντολές εξωτερικού συνολικού ποσού 223.246,01 οποίες δεν εκτελέστηκαν και επεστράφησαν στις τράπεζες του εξωτερικού διότι υπήρχε λάθος σε ένα ψηφίο λογαριασμού πίστωσης. Επιπλέον για μία εξ αυτών των εντολών, η εντολέα τράπεζα ζήτησε κατόπιν αιτήματος του εντολέα – την επιστροφή των κεφαλαίων λόγο υποψίας απάτης.

Υπήρξαν και άλλα μηνύματα από τράπεζες του εξωτερικού για επιστροφή κεφαλαίων λόγω υποψίας απάτης. Αξιοσημείωτο είναι ότι ο εκπρόσωπος της αναφερόμενης εταιρείας δεν επέστρεψε κεφάλαια από εκ τελεσθέντα εμβάσματα δηλώνοντας ότι ευθύνη βαρύνει τον εκάστοτε αντιπρόσωπο που μεσολαβεί για την εκτέλεση συγκεκριμένης εμπορικής συμφωνίας.

Για την ανωτέρω εταιρεία και τους διαχειριστές της δόθηκε μετά από έρευνα – εντολή δέσμευσης των λογαριασμών τους από τις αρμόδιες ανακριτικές αρχές.¹³

6.3 Ο ρόλος των δημοσίων υπαλλήλων

Όπως προέκυψε από την έρευνα οι κατηγορούμενοι, εν ενεργεία ή τέως δημόσιοι υπάλληλοι, ανάλογα με την θέση και τα καθήκοντα που κατείχαν την επίμαχη χρονική περίοδο, βεβαίωναν εν γνώσει τους «ψευδώς σε δημόσια έγγραφα σχετικά με την νομιμότητα και κανονικότητα των κονδυλίων που εκταμιεύονταν προς την Μ.Κ.Ο. για την υλοποίηση των προγραμμάτων, ως συμμετοχή του Δημοσίου και προέβαιναν στην σχετική εκκαθάριση και εντολή πληρωμών προς την Μ.Κ.Ο.»

---

¹³ Συνέντευξη που πήρα από την πρακτική μου άσκηση

Για την υπόθεση, μετά την ολοκλήρωση της προκαταρκτικής ποινικής διερεύνησης και αστυνομικής έρευνας της Υπηρεσίας Οικονομικής Αστυνομίας και Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος, ασκήθηκαν ποινικές διώξεις και παραγγέλθηκε η διενέργεια κύριας ανάκρισης.

Με βούλευμα του Δικαστικού Συμβουλίου Αθηνών, απαγορεύτηκε η εκποίηση περιουσιακών στοιχείων του προέδρου της Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης και της συζύγου του, μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου της Μ.Κ.Ο. και συγκεκριμένα δύο ακινήτων στους Αμπελόκηπους και δύο στη Ρόδο. Συγχρόνως θα κατασχεθεί και παραδοθεί στον Ο.Δ.Δ.Υ. πολυτελές αυτοκίνητο, περιουσιακό στοιχείο της Μ.Κ.Ο., το οποίο χρησιμοποιούσε κατά τις μετακινήσεις του ο πρόεδρός της.

Ύστερα από αίτημα δικαστικής συνδρομής των ελληνικών δικαστικών Αρχών πραγματοποιήθηκαν έρευνες από τις κυπριακές Αρχές, με την παρουσία αξιωματικών της Υπηρεσίας Οικονομικής Αστυνομίας και Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος, σε σπίτια ιδιοκτησίας ή διαμονής του προέδρου και της συζύγου του στην Κύπρο, όπου είχαν γίνει από τον Αύγουστο του 2013, κατά τις οποίες βρέθηκαν και κατασχέθηκαν: Έγγραφα σχετικά με τη δράση της Μ.Κ.Ο., όπως αρχικές και τελικές εκθέσεις υλοποίησης προγραμμάτων και τραπεζικά παραστατικά, πιστωτικές κάρτες, ένας οπτικός δίσκος και μια κινητή μονάδα αποθήκευσης δεδομένων (USB stick).

Παράλληλα σε φερόμενες ως έδρες εταιρικών σχημάτων ιδιοκτησίας του προέδρου της Μ.Κ.Ο. στην Κύπρο, βρέθηκαν και κατασχέθηκαν έγγραφα, αναφορικά με τη ίδρυση και λειτουργία των εταιρειών αυτών.

Επιπλέον, σε έρευνα που διενεργήθηκε από την υπηρεσία Οικονομικής Αστυνομίας και Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος, σε κατοικία ιδιοκτησίας της συζύγου του προέδρου της Μ.Κ.Ο. στη Ρόδο, βρέθηκαν και κατασχέθηκαν, μεταξύ άλλων: Εκθέσεις προόδου και υλοποίησης προγραμμάτων, καταστατικά και τραπεζικά παραστατικά αναφορικά με οικονομικές συναλλαγές της Μ.Κ.Ο., φορολογικά στοιχεία, τραπεζικές κάρτες, εξωτερικές μονάδες αποθήκευσης δεδομένων, καθώς και, χειρόγραφες σημειώσεις,

Επίσης, σε έρευνα που διενεργήθηκε από την 4η Ειδική Ανακρίτρια του Πρωτοδικείου Αθηνών, με τη σύμπραξη αξιωματικών της Υποδιεύθυνσης Οικονομικής Αστυνομίας, σε διαμερίσματα και αποθήκη στους Αμπελόκηπους, ιδιοκτησίας της συζύγου του προέδρου της Μ.Κ.Ο., βρέθηκαν και κατασχέθηκαν: Αποδείξεις ανταλλακτηρίων συναλλάγματος, τραπεζικά παραστατικά, αλληλογραφία, επαγγελματικές κάρτες, χειρόγραφες σημειώσεις, κλειδιά τραπεζικής θυρίδας, τραπεζικά βιβλιάρια, τρεις σφραγίδες του Υπουργείου Ανάπτυξης (εκ των οποίων μία στορογγυλή),

κυνηγετικό τυφέκιο μάρκας SAIGA-410 με γεμιστήρα που περιέχει τέσσερα φυσίγγια, περιστροφο μάρκας «Σμιθ εντ Γουέσον», κουτί με πενήντα φυσίγγια διαμετρήματος 38 mm special, καθώς και ξίφος.¹⁴

6.4 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Οι εξελίξεις του διεθνούς οικονομικού συστήματος έχουν αποδειχθεί τα τελευταία χρόνια ιδιαίτερος κρίσιμες καθώς έχει παρατηρηθεί μία τάση μμεταφοράς ισχύος από το κράτος προς τους μηχανισμούς της αγοράς, εξέλιξη που παρουσιάζεται ως μία διαδικασία ιδιωτικοποίησης των διεθνών οικονομικών σχέσεων. Αυτή η τάση σηματοδοτεί ουσιαστικά την απώλεια και την αδυναμία του κράτους να ελέγχει πλέον επαρκώς θέματα που αφορούν την καθημερινή ζωή και δραστηριότητα των πολιτών των κρατών.

Αυτή η απώλεια και αδύναμα είναι σαφώς επιφανέστερη στις μικρότερες και φτωχότερες χώρες. Η απελευθέρωση των παγκόσμιων χρηματοοικονομικών αγορών είναι ένα φαινόμενο της εποχής που επηρέασε και επηρεάζει συνεχώς το διεθνές οικονομικό σκηνικό και την ένταση του ανταγωνιστή σε κάθε τομέα του τραπεζικού κλάδου, είτε αυτός αφορά τη λιανική τραπεζική (retail banking) είτε τη χονδρική (wholesale banking). Η διακίνηση μμετρητών αποτελεί από μόνη της μία διαδικασία που μπορεί να ελλοχεύει και να αποκρύπτει μμεγάλους κινδύνους όσον αφορά την νόμιμη προέλευσή τους και τους σκοπούς της διακίνησης αυτής.

Ιδιαίτερα με την εισαγωγή της πληροφορικής και την πλήρη αυτοματοποίηση των συστημάτων πληρωμών, ο έλεγχος πλέον αποτελεί κύριο μέλημα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Η έντονη διεθνής κινητικότητα στον κανονιστικό τομέα, όσον αφορά τις επιπτώσεις και την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης των εσόδων από εγκληματικές ενέργειες αποτελεί τουλάχιστον την έστω και καθυστερημένη έκφραση μίας τάσης ενθάρρυνσης ή και απαίτησης εκ μέρους της κοινωνίας, για την ανάληψη από την πλευρά του χρηματοπιστωτικού τομέα- και ιδιαίτερα των τραπεζών- ενός ρόλου «ενεργού πολίτη» στα πλαίσια μίας αντίληψης «περί συλλογικής ασφάλειας», με απώτερο στόχο την παρεμπόδιση των εγκληματιών από το να επωφεληθούν οικονομικά από εγκλήματα που έχουν διαπράξει ή να τους αποτρέψει από το να διαπράξουν στο μέλλον εγκλήματα με στόχο το κέρδος, έχοντας υπόψη ότι το χρηματικό όφελος παραμένει το κύριο κίνητρο των εγκληματιών ή το βασικότερο μέσο για την επίτευξη των κάθε είδους στόχων τους. Βέβαια, δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι ο πρωτοβουλίες της διεθνούς κοινότητας για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες συνιστούν μία κανονιστική πρωτοβουλία που κρίνονταν απαραίτητο να εφαρμοστεί, στον τραπεζικό κυρίως τομέα. Προφανώς η νέα αυτή δραστηριότητα που θα επιβάλλονταν στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα θα

---

¹⁴ Συνέντευξη που πήρα από την πρακτική μου άσκηση

αύξανε και το κόστος τους, γεγονός που μόνο αρνητικά θα επιδρούσε στα διοικητικά τους συμβούλια.¹⁵

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

7.1 Στην ελληνική νομοθεσία η οδηγία για το «ξέπλυμα»

Έχει σημειωθεί ότι με την ενσωμάτωση των οδηγιών για το «μαύρο» χρήμα γίνεται πιο αυστηρό το νομοθετικό πλαίσιο για όσους με άμεσο ή έμμεσο τρόπο συμβάλλουν στη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές πράξεις.

7.1.1. Νόμος - φραγμός στο ξέπλυμα του χρήματος

Με το νομοσχέδιο λαμβάνονται μέτρα που αποβλέπουν στον εντοπισμό χρημάτων από εμπόριο ναρκωτικών, υποθέσεις τρομοκρατίας, αλλά και κατάχρησης της αγοράς και δωροδοκίες. Είναι σημαντικό ότι διευρύνεται ο ορισμός των εγκλημάτων που αφορούν τη διακίνηση «βρώμικου» χρήματος και καθιερώνεται ως έγκλημα η δωροδοκία αξιωματούχου ξένου κράτους καθώς και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επίσης, αυξάνονται οι κατηγορίες προσώπων που υποχρεώνονται να αναφέρουν ύποπτες συναλλαγές. Σε αυτούς περιλαμβάνονται οι δικηγόροι, οι συμβολαιογράφοι, οι υποθηκοφύλακες, οι ορκωτοί λογιστές, οι κτηματομεσίτες.

Ταυτόχρονα δίνεται η ευχέρεια στην Ειδική Επιτροπή, που ήδη λειτουργεί, να έχει πρόσβαση σε κρατικά και ιδιωτικά αρχεία χωρίς να δεσμεύεται από το φορολογικό απόρρητο. Οι αρμοδιότητες της επιτροπής ενισχύονται στην αξιολόγηση πληροφοριών και αναφορών, καθώς και στη λήψη μέτρων για τη δέσμευση της περιουσίας προσώπων που εμπλέκονται στη χρηματοδότηση τρομοκρατίας.

Με το σχέδιο νόμου εισάγεται στη χώρα μας το πλέγμα ρυθμίσεων, που προσαρμόζει την ελληνική νομοθεσία στη σχετική κοινοτική οδηγία της Ε.Ε. για πρόληψη της χρήσης του χρηματοπιστωτικού συστήματος, με σκοπό τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.¹⁹

7.1.2 Τα βασικά σημεία του σχετικού Νόμου

---

¹⁵ Συνέντευξη που πήρα από την πρακτική μου άσκηση

-Εκείνος που "ξεπλένει" τα "μαύρα" χρήματα διαπράττει νέο και ανεξάρτητο ποινικό αδίκημα, από εκείνον που διέπραξε το έγκλημα, από το οποίο προέρχονται και μπορεί να είναι φυσικά και πρόσωπο διαφορετικό (π.χ συγγενής).

-Εκείνος που ξεπλένει, τιμωρείται ανεξάρτητα από το αν τιμωρήθηκε ή όχι ο υπαίτιος του βασικού εγκλήματος ! π.χ ο δράστης μπορεί να απαλλαγεί λόγω παραγραφής. Εκτός εάν ο υπαίτιος αθωωθεί λόγω ικανοποίησης του ζημιωθέντος.

-Εξυπακούεται ότι για να τιμωρηθεί κανείς για ξέπλυμα, θα πρέπει να γνωρίζει την παράνομη προέλευση των περιουσιακών στοιχείων ! έτσι π.χ δεν μπορεί να ευθύνεται κάποιος που αγοράζει ακίνητο, αγνοώντας ότι ο πωλητής το είχε αποκτήσει με "μαύρο" χρήμα.

-Για το ξέπλυμα προβλέπονται αυστηρές ποινές κακουργηματικού χαρακτήρα, από 10 έως 20 χρόνια κάθειρξης και τεράστιες χρηματικές ποινές, που φτάνουν έως τα 2.000.000 ευρώ ! υπάρχουν βέβαια και περιπτώσεις όπου το ξέπλυμα είναι πλημμέλημα και τιμωρείται με ποινές φυλάκισης και χρηματικές ποινές έως 500.000 ευρώ.

-Εκτός από τις ποινές αυτές, προβλέπονται και άλλες κυρώσεις, όπως δήμευση των ύποπτων περιουσιακών στοιχείων, αποζημίωση του Δημοσίου και τσουχτερά διοικητικά πρόστιμα.¹⁶

-Ιδιαίτερη προσοχή χρειάζεται και από τα πρόσωπα, που με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, εμπλέκονται στη διαδικασία νομιμοποίησης (τραπεζικοί υπάλληλοι, δικηγόροι, συμβ/φοι κλπ.), διότι αν καταλάβουν ότι "κάτι δεν πάει καλά" και σιωπήσουν, μπορεί να μπλέξουν (μάλλον αν γνωρίζουν την προέλευση των χρημάτων !).

-Ξέπλυμα στην Ελλάδα υπάρχει και όταν τα χρήματα προέρχονται από το εξωτερικό και έχουν αποκτηθεί με παράνομο τρόπο, σύμφωνα με τους Νόμους, τόσο τους δικούς μας όσο και του κράτους προέλευσής τους.

7.2 ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Βάση του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου αποτελεί ο [ν. 3691/05.08.2008](#), ο οποίος αναβαθμίζει σημαντικά τους μηχανισμούς πρόληψης του ξεπλύματος

---

¹⁶ <http://www.kathimerini.gr>

χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας της χώρας μας και ενσωματώνει τις διατάξεις της [Οδηγίας 2005/60/EK](#) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, καθώς και της Οδηγίας 2006/70/EK της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που αποτελεί μέτρο της [Οδηγίας 2005/60/EK](#). Σημαντικές τροποποιήσεις του ν. 3691/2008 πραγματοποιήθηκαν μεταγενέστερα με το ν. [3875/2010](#) (αφορούν κυρίως στο ποινικό αδίκημα της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας) και το ν. [3932/2011](#) (αφορούν στη διάρθρωση της Αρχής Καταπολέμησης του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και τις διαδικασίες δέσμευσης των περιουσιακών στοιχείων των υποκείμενων σε συγκεκριμένες οικονομικές κυρώσεις προσώπων, ομάδων ή οντοτήτων).²⁰

Άρθρο 2

Αντικείμενο

1. Αντικείμενο του παρόντος νόμου είναι η πρόληψη και καταστολή των αδικημάτων της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, όπως αυτά τα αδικήματα ορίζονται κατωτέρω, καθώς και η προστασία του χρηματοπιστωτικού συστήματος από τους κινδύνους που ενέχουν.

2. Νομιμοποίηση εσόδων από τις εγκληματικές δραστηριότητες (ξέπλυμα χρήματος), που προβλέπονται στο άρθρο 3, αποτελούν οι ακόλουθες πράξεις:¹⁷

α) Η μετατροπή ή η μεταβίβαση περιουσίας εν γνώσει του γεγονότος ότι προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιες δραστηριότητες, με σκοπό την απόκρυψη ή τη συγκάλυψη της παράνομης προέλευσής της ή την παροχή συνδρομής σε οποιονδήποτε εμπλέκεται στις δραστηριότητες αυτές, προκειμένου να αποφύγει τις έννομες συνέπειες των πράξεών του.

β) Η απόκρυψη ή η συγκάλυψη της αλήθειας με οποιοδήποτε μέσο ή τρόπο, όσον αφορά στη φύση, προέλευση, διάθεση, διακίνηση ή χρήση περιουσίας ή στον τόπο όπου αυτή αποκτήθηκε ή ευρίσκεται ή την κυριότητα επί περιουσίας ή σχετικών με αυτή δικαιωμάτων, εν γνώσει του γεγονότος ότι η περιουσία αυτή προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιες δραστηριότητες.

---

¹⁷ <http://www.bankofgreece.gr>

γ) Η απόκτηση, κατοχή, διαχείριση ή χρήση περιουσίας, εν γνώσει κατά το χρόνο της κτήσης ή της διαχείρισης, του γεγονότος ότι η περιουσία προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιες δραστηριότητες.

δ) Η χρησιμοποίηση του χρηματοπιστωτικού τομέα με την τοποθέτηση σε αυτόν ή τη διακίνηση μέσω αυτού εσόδων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες, με σκοπό να προσδοθεί νομιμοφάνεια στα εν λόγω έσοδα.

ε) Η σύσταση οργάνωσης ή ομάδας δύο τουλάχιστον ατόμων για τη διάπραξη μιας ή περισσότερων από τις πράξεις που αναφέρονται στα παραπάνω στοιχεία α΄ έως δ΄ και η συμμετοχή σε τέτοια οργάνωση ή ομάδα.

3. Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες υπάρχει και όταν οι δραστηριότητες από τις οποίες προέρχεται η προς νομιμοποίηση περιουσία έλαβαν χώρα στο έδαφος άλλου κράτους, εφόσον αυτές θα ήταν βασικό αδίκημα αν διαπράττονταν στην Ελλάδα και θεωρούνται αξιόποινες σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους αυτού.

4. Χρηματοδότηση της τρομοκρατίας αποτελεί το αδίκημα που προβλέπεται στην παράγραφο 6 του άρθρου 187Α του Ποινικού Κώδικα, όπως αυτή αντικαθίσταται με την παρ. 1 του άρθρου 53 του παρόντος νόμου.

5. Η γνώση, η πρόθεση ή ο σκοπός που απαιτούνται ως στοιχεία του πραγματικού των αδικημάτων των παραγράφων 2 και 3 μπορούν να συνάγονται και από τις συντρέχουσες πραγματικές περιστάσεις.²¹

18

Άρθρο 11

Φορέας διαβούλευσης ιδιωτικού τομέα για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας

1. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών συγκροτείται ειδικός Φορέας από φορείς εκπροσώπησης των κατηγοριών των υπόχρεων προσώπων, με την επωνυμία «Φορέας διαβούλευσης ιδιωτικού τομέα για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας» (εφεξής: Φορέας).

2. Ως Πρόεδρος του Φορέα ορίζεται ο γενικός γραμματέας της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών. Τα μέλη προτείνονται από τους επί μέρους φορείς εκπροσώπησης των κατηγοριών των υπόχρεων προσώπων. Η θητεία των ανωτέρω είναι τριετής και δύναται να ανανεώνεται.

3. Έδρα του Φορέα ορίζονται τα γραφεία της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών. Ο Φορέας συνεδριάζει τακτικώς τουλάχιστον τρεις φορές το έτος, εκτάκτως δε

---

¹⁸ <http://www.bankofgreece.gr>

με πρωτοβουλία του Προέδρου. Στην πρώτη συνεδρίαση ο Πρόεδρος και τα μέλη γνωστοποιούν τους αναπληρωτές που τους αντικαθιστούν σε περίπτωση κωλύματος.

4. Ο Πρόεδρος μπορεί να καλεί ορισμένα μόνο μέλη σε έκτακτη συνεδρίαση, για εξέταση συγκεκριμένων θεμάτων που αφορούν αυτά τα μέλη.

5. Η Ολομέλεια του Φορέα καταρτίζει Κανονισμό Λειτουργίας, που εγκρίνεται από τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών. Σε αυτόν προσδιορίζονται οι διαδικασίες σύγκλησης των συνεδριάσεων, η τήρηση πρακτικών, ο τρόπος κατάρτισης της ημερήσιας διάταξης των συνεδριάσεων, η γραμματειακή υποστήριξη και άλλα τεχνικά θέματα και λεπτομέρειες.

6. Ο Κανονισμός περιλαμβάνει τις δραστηριότητες και δράσεις του Φορέα οι οποίες ενδεικτικά είναι:

α) η συνεργασία και διαβούλευση των συμμετεχόντων για την αποτελεσματικότερη εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους που προβλέπονται στον παρόντα νόμο,

β) η ανταλλαγή της εμπειρίας και γνώσης τους επί των διεθνών εξελίξεων, η μελέτη συγκεκριμένων προβλημάτων και ο εντοπισμός ευάλωτων τομέων ή κλάδων ή καταστάσεων ως προς τους κινδύνους της από πείρας ή διάπραξης των αδικημάτων του άρθρου 2.

γ) η παροχή διευκρινιστικών οδηγιών προς τα υπόχρεα πρόσωπα, ανάλογα με την κατηγορία στην οποία ανήκουν, για την αντιμετώπιση ορισμένων τεχνικών θεμάτων, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου και των κανονιστικών αποφάσεων των αρμόδιων αρχών, δ) η διάχυση των πληροφοριών που περιέχονται σε εκθέσεις τυπολογίας ελληνικών φορέων και διεθνών οργανισμών, η μελέτη και η ανάλυση αυτών και η υποβολή προτάσεων προς τους αρμόδιους φορείς για την αντιμετώπιση θεμάτων που ανακύπτουν,

ε) η συγκρότηση ομάδων εργασίας για την εξέταση θεμάτων που αφορούν όλους ή μερικούς από τους συμμετέχοντες, ιδίως ως προς την αποτελεσματικότητα των εφαρμοζόμενων διαδικασιών, μέτρων και πρακτικών για τον εντοπισμό ύποπτων ή ασυνηθών συναλλαγών ή δραστηριοτήτων και τη βελτίωση αυτών, με σκοπό την πληρέστερη συμμόρφωση των υπόχρεων προσώπων προς τις υποχρεώσεις τους, σύμφωνα με τον παρόντα νόμο,

στ) η διοργάνωση σεμιναρίων, ημερίδων ή συναντήσεων και η έκδοση ενημερωτικών φυλλαδίων και εκπαιδευτικού υλικού με σκοπό την ευαισθητοποίηση των υπόχρεων προσώπων στους κινδύνους που ενέχουν τα αδικήματα του άρθρου 2 για την κοινωνία, την αξιοπιστία και φήμη τους, καθώς και την ενημέρωσή τους για την ενδεχόμενη πειθαρχική, διοικητική ή ποινική ευθύνη τους από τη μη τήρηση των υποχρεώσεών τους.

7. Σε εξετάσεις της χώρας μας από διεθνείς οργανισμούς ή φορείς σχετικά με την εφαρμογή των διεθνών προτύπων όσον αφορά στην αντιμετώπιση των αδικημάτων του άρθρου 2, ο Φορέας και οι φορείς εκπροσώπησης των υπόχρεων προσώπων συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές και ενημερώνουν εγκαίρως την Κεντρική Συντονιστική Αρχή.

8. Ο Φορέας καταρτίζει εντός των δύο πρώτων μηνών κάθε έτους, ενημερωτική έκθεση για τις δραστηριότητές του κατά το προηγούμενο έτος την οποία υποβάλλει στις αρμόδιες αρχές, στην Επιτροπή, στην Κεντρική Συντονιστική Αρχή και στην Επιτροπή Στρατηγικής. Η έκθεση πρέπει να είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών. Η πρώτη έκθεση υποβάλλεται το έτος 2009.

9. Οι πληροφορίες που έχουν εμπιστευτικό χαρακτήρα δεν επιτρέπεται να δημοσιοποιούνται. Ο Πρόεδρος μπορεί να εισηγηθεί στην Ολομέλεια τα κριτήρια και τις κατηγορίες εμπιστευτικών πληροφοριών.¹⁹

7.3 Οργανωτικά Χαρακτηριστικά

Χαρακτηριστικά

Κύρια χαρακτηριστικά της εγκληματικής δραστηριότητας του ξεπλύματος χρήματος είναι η διεθνικότητα, η διασύνδεση με το οργανωμένο έγκλημα, καθώς και η ταυτοποίηση του προσβαλλόμενου έννομου αγαθού που συνεπάγεται την ανάγκη προστασίας του.

Τα οργανωτικά χαρακτηριστικά του ελληνικού θεσμικού πλαισίου για το Ξέπλυμα Βρώμιου Χρήματος και τη Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας. Στα πλαίσια του ν. 3691/2008 συστήνονται οι παρακάτω φορείς:

Η Επιτροπή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από εγκληματικές Δραστηριότητες και Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας. Η επιτροπή εποπτεύεται από τον Υπουργό Οικονομικών, έχει πρόεδρο εν ενεργεία εισαγγελικό λειτουργό και 8 μέλη από στελέχη των Υπουργείων Οικονομικών, Δικαιοσύνης, του Αρχηγείου της Αστυνομίας της Τ.τ.Ε και των τριών αρμοδίων αρχών που αναφέρθηκαν προηγουμένως. Έχει ως βασικές αρμοδιότητες τη διερεύνηση- αξιολόγηση πληροφοριών που τις διαβιβάζονται από τα υπόχρεα πρόσωπα ή άλλη πηγή, την καθοδήγηση των υπόχρεων προσώπων σε σχετικούς χειρισμούς και την αξιολόγηση των υποθέσεων που διερευνά προκειμένου αυτές να παραπεμφθούν στον αρμόδιο εισαγγελέα ή να τεθούν στο αρχείο. Η Κεντρική Συντονιστική Αρχή η οποία είναι το Υπουργείο Οικονομικών με κύριες αρμοδιότητες της, την αξιολόγηση και ενίσχυση των μηχανισμών καταπολέμησης του ΞΒΧ και της ΧΤ, την εκπροσώπηση της χώρας σε διεθνείς οργανισμούς (FATF, MONEYVAL κλπ) και τη διεθνή συνεργασία. Η Επιτροπή Επεξεργασίας Στρατηγικής και Πολιτικών για την αντιμετώπιση του ΞΒΧ και της ΧΤ, η οποία συγκροτείται από στελέχη Υπουργείων και αρμοδίων αρχών με αρμοδιότητα τη βελτίωση του νομοθετικού πλαισίου και των μηχανισμών κατά του ΞΒΧ και της ΧΤ.

Ο Φορέας διαβούλευσης ιδιωτικού τομέα για την αντιμετώπιση του ΞΒΧ και της ΧΤ με πρόεδρο το γενικό γραμματέα της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών και μέλη πρόσωπα που προτείνονται από τα υπόχρεα πρόσωπα. Το έργο του φορέα είναι η ενδυνάμωση της συνεργασίας των συγκατεχόντων για την αποτελεσματικότερη εκπλήρωση των υποχρεώσεων των υπόχρεων προσώπων στα πλαίσια του ν.3691/2008.

---

¹⁹ <http://www.bankofgreece.gr>

7.4 ΠΟΙΟΙ ΥΠΕΧΟΥΝ ΤΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΝΑ ΕΝΗΜΕΡΩΝΟΥΝ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ

Τα πρόσωπα και οι επιχειρήσεις που οφείλουν να ενημερώνουν τις αρμόδιες αρχές για «ύποπτες» συναλλαγές πελατών τους είναι:

- Οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί
  - Οι εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης
  - Οι εταιρείες πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων τρίτων
  - Οι εταιρείες επιχειρηματικού κεφαλαίου
  - Οι ορκωτοί λογιστές, ελεγκτές και εξωτερικοί λογιστές, καθώς και οι ελεγκτικές εταιρείες.
  - Οι φορολογικοί ή φοροτεχνικοί σύμβουλοι και οι εταιρείες ή φοροτεχνικών συμβούλων
  - Οι κτηματομεσίτες και οι κτηματομεσιτικές εταιρείες
  - Οι υποθηκοφύλακες
  - Τα καζίνα, τα καζίνα του διαδικτύου (internet) και οι εταιρείες διοργάνωσης τυχερών παιχνιδιών
  - Οι οίκοι δημοπρασίας
  - Οι έμποροι αγαθών υψηλής αξίας και οι εκπλειστηρίασες, όταν η αξία της συναλλαγής υπερβαίνει τα 15.000 ευρώ είτε η πληρωμή γίνεται εφάπαξ είτε με δόσεις.
- Οι συμβολαιογράφοι και οι δικηγόροι όταν βοηθούν στο σχεδιασμό και στην πραγματοποίηση συναλλαγών για τους πελάτες σχετικά με την αγορά ή πώληση ακινήτων ή επιχειρήσεων, τη διαχείριση χρημάτων, τίτλων ή άλλων περιουσιακών στοιχείων, το άνοιγμα ή τη διαχείριση τραπεζικών λογαριασμών, λογαριασμών ταμειευτηρίου ή λογαριασμών τίτλων, την οργάνωση των εισφορών για τη δημιουργία, τη λειτουργία και τη διοίκηση εταιρειών κάθε νομικής μορφής, περιλαμβανομένων των εξωχώριων, τη σύσταση, τη λειτουργία ή διοίκηση καταπιστευματικών εταιρειών, επιχειρήσεων ή ανάλογων μονάδων (trusts) καθώς και όταν ενεργούν εξ' ονόματος και για λογαριασμό των πελατών τους στο πλαίσιο χρηματοοικονομικών συναλλαγών επί ακινήτου. Σε ό,τι αφορά στους δικηγόρους προβλέπεται ότι η παροχή νομικών συμβουλών εξακολουθεί να υπάγεται στην τήρηση του επαγγελματικού απορρήτου.

Οι ταχυδρομικές εταιρείες στην έκταση που ασκούν τη δραστηριότητα της διαμεσολάβησης στη μεταφορά κεφαλαίων

7.5 Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΟ ΞΕΠΛΥΜΑ ΧΡΗΜΑΤΩΝ ΣΤΟΝ ΕΛΛΑΔΙΚΟ ΧΩΡΟ

Η σημασία, η αναγκαιότητα και η σκοπιμότητα της ιδρύσεως και λειτουργίας ενός ειδικού κεντρικού οργάνου και στην Ελλάδα για την επίτευξη των στόχων και σκοπών του νόμου για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης των εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, είναι δεδομένη και αναμφισβήτητη. Αρκεί να σημειωθεί ότι η δημιουργία τέτοιου φορέα με αρμοδιότητες όπως αυτές που αναθέτει τώρα σ' αυτόν ο νομοθέτης, υπήρξε σταθερός στόχος της Ενώσεως

Ελληνικών Τραπεζών, ήδη από την επεξεργασία του σχεδίου της Οδηγίας που υιοθετήθηκε το 1991.

Κατά το άρθρο 7 του νόμου για το ξέπλυμα χρημάτων, συνιστάται Επιτροπή, έργο της οποίας είναι η συγκέντρωση, αξιολόγηση και διερεύνηση των πληροφοριών που θα διαβιβάζονται σ' αυτήν, ως ύποπτες συναλλαγών νομιμοποιήσεως εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, σύμφωνα με τις ειδικότερες διατάξεις των άρθρων 4 και 6 του Ν.2331/1995.

Πρόεδρος της Επιτροπής είναι ανώτερος δικαστικός ή εισαγγελικός λειτουργός των πολιτικών δικαστηρίων ή ανώτερος δικαστικός λειτουργός των διοικητικών δικαστηρίων, οριζόμενος με τον αναπληρωτή του από το οικείο Δικαστικό Συμβούλιο. Στην Επιτροπή αυτή του άρθρου 7 μετέχουν από ένας εκπρόσωπος των Υπουργείων Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών, Εμπορίου και Δημοσίας Τάξεως, οριζόμενοι, με τους αναπληρωτές τους από τους αντίστοιχους υπουργούς, της Τράπεζας της Ελλάδος, οριζόμενος με τον αναπληρωτή του από το Διοικητή της, του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών, οριζόμενος με τον αναπληρωτή του από τον Πρόεδρο του Δ.Σ. του Χρηματιστηρίου και της Ενώσεως Ελληνικών Τραπεζών, οριζόμενος επίσης με τον αναπληρωτή του από τον Πρόεδρο της. Η θητεία τόσο του προέδρου όσο και των μελών της Επιτροπής αυτής για την εφαρμογή του εξεταζόμενου νόμου είναι διετής δυνάμενη να ανανεωθεί. Ο αρμόδιος αυτός φορέας θα εδρεύει στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας ή όπου αλλού θα οριστεί τελικά, κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών. Χρέη 3μμετά της Επιτροπής θα εκτελεί υπάλληλος του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας, οριζόμενος με τον αναπληρωτή του από τον Υπουργό.

Η Επιτροπή, όταν θεωρεί ορισμένη σύμβαση στα πλαίσια οποιασδήποτε επιχειρηματικής σχέσεως των υπαγομένων στο πεδίο εφαρμογής του νόμου (λογαριασμός καταθέσεων, ενυπόθηκο δάνειο, φύλαξη περιουσιακών στοιχείων, μίσθωμα θυρίδας κλπ) ή μια χρηματοπιστωτική συναλλαγή ύποπτη ρευστοποιήσεως εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, αποστέλλει το φάκελο της υποθέσεως στον αρμόδιο εισαγγελέα. Σε διαφορετική περίπτωση την υπόθεση στο αρχείο της, απ' όπου είναι δυνατό να ανασυρθεί κάθε περίπτωση σχετιζόμενη με την ίδια ή με οποιαδήποτε άλλη ύποπτη σύμβαση ή συναλλαγή. Η Επιτροπή οφείλει να ολοκληρώσει την έρευνα μέσα σε πέντε το πολύ ημέρες από τότε που θα περιέλθει σ' αυτήν η σχετική πληροφορία. Σε κάθε περίπτωση θα ενημερώνεται για το αποτέλεσμα της έρευνας εκείνος που διαβίβασε την πληροφορία

Επιπλέον ενδιαφέρον παρουσιάζει και σεμινάριο που δόθηκε στις 25 Οκτωβρίου 2006 στην Κύπρο με θέμα το Ξέπλυμα του Βρώμικου Χρήματος από το Cyprus International Institute of Management CIIM στη Λευκωσία.

Συγκεκριμένα, το σεμινάριο πραγματοποιήθηκε με συμμετοχή είκοσι οχτώ ανωτέρων στελεχών από κυπριακές και διεθνείς τράπεζες, επενδυτικές εταιρείες, λογιστικά και δικηγορικά γραφεία, καθώς και από τη Μονάδα Καταπολέμησης Αδικημάτων και Συγκάλυψης, (ΜΟΚΑΣ), και την Κεντρική Τράπεζα. Οι δύο εισηγητές, Διονύσης Δεμέτης και Bernard Dyer, του London School of Economics, εξέτασαν τις επιπτώσεις από την εφαρμογή της

τεχνολογίας κατά του ξεπλύματος χρήματος στο τραπεζικό σύστημα. Μαζί με τους συμμετέχοντες μελέτησαν μεθόδους βέλτιστης προσαρμογής στους οργανισμούς που εμπλέκονται στην καταπολέμηση του φαινομένου, εσωτερικών διαδικασιών όπως η διαχείριση πληροφοριών, η σύσταση του εσωτερικού ελέγχου και η διαχείριση κινδύνου, με βάση την Τρίτη Οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Ξέπλυμα Χρήματος. Εξετάσθηκαν επίσης τρόποι χρησιμοποίησης των τεχνολογιών για συμμόρφωση στην κοινοτική οδηγία και παραμετροποίηση των κινδύνων. Οι αλλαγές στο ευρύτερο Σύστημα Καταπολέμησης Ξεπλύματος Βρώμικου Χρήματος στην Κύπρο, το οποίο βρίσκεται σε μεταβατικό στάδιο, ενδέχεται να τροποποιήσουν σημαντικά τη διαχείριση της καταπολέμησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

Υπολογίζεται πως η αγορά βρώμικου χρήματος ανέρχεται διεθνώς στα 1,5 τρισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ και είναι η τρίτη μεγαλύτερη σε όγκο αγορά στον κόσμο. Χρηματοοικονομικοί οργανισμοί και κυρίως τράπεζες καταβάλλουν πολλά δισεκατομμύρια δολάρια κάθε χρόνο για να συμμορφωθούν με τη νομοθεσία περί καταπολέμησης του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος.

Μόνο στις ΗΠΑ οι αμερικάνικες τράπεζες έχουν δαπανήσει μέχρι σήμερα 11 σχεδόν δισεκατομμύρια δολάρια για να συμμορφωθούν με τους σχετικούς κανονισμούς.²⁰

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

8.1 Εποπτεία Πιστωτικών Ιδρυμάτων & Προβλεπόμενες Κυρώσεις

Περιπτώσεις μη Διενέργειας Συναλλαγής ή Διακοπή Συναλλακτικής Σχέσεις

Τα πιστωτικά ιδρύματα αποφεύγουν τη διενέργεια συναλλαγών, την άσκηση δραστηριοτήτων ή την παροχή υπηρεσιών, για τις οποίες τα στελέχη / υπάλληλοι γνωρίζουν υποπτεύονται ότι συνδέονται με τα αδικήματα του Ξεπλύματος Χρήματος.

---

²⁰ Γκόρτσος Βλ. Χρήστος, Σταϊκούρας Π., Λιβαδά Χ., (2009) Στοιχεία ελληνικού δικαίου της κεφαλαιαγοράς "Ελληνική Ένωση Τραπεζών - Ελληνικό Τραπεζικό Ινστιτούτο"
<http://www.tovima.gr>

Επιγραμματικά σύμφωνα Μεντόν Ν. 3691/2008 :

Ανεξάρτητα από το ποσό της συναλλαγής...

Εξετάζουμε με ιδιαίτερη προσοχή τις συναλλαγές , όταν ο πελάτης δεν μας δίνει επαρκή στοιχεία προέλευσης των χρημάτων (Υποβολή αναφοράς στη Διεύθυνση Κανονιστικής Συμμόρφωσης (955).

Δεν πραγματοποιούμε τη συναλλαγή όταν :

- έχουμε βάσιμη υποψία ή γνώση ότι ή συναλλαγή ή ο πελάτης συνοδεύονται με τα παράνομη δραστηριότητα ,
- ο πελάτης είναι καταχωρημένος σε λίστα κυρώσεων (πλήρης ταυτοπροσωπία) ,
- ο πελάτης δεν μας δίνει πλήρη στοιχεία του,
- στη συναλλαγή εμπλέκεται οποιαδήποτε << Τράπεζα Κέλυφος >> (Shell bank) ,
- σε περίπτωση κατ' εξακολούθηση υποβολής αναφορών για συγκεκριμένο πελάτη στην Καταπολέμηση ΞΧ

Περιπτώσεις Διενέργειας της Συναλλαγής που θεωρείται Ύποπτη

Σε περίπτωση ύπαρξης αμφιβολιών ή υποψίας...

...πραγματοποιούμε τη συναλλαγή όταν :

- Συντρέχει επείγουσα περίπτωση (υγείας, εμπορικής συναλλαγής, κτλ.)
  - Επιβολή πειθαρχικής ποινής
  - Φυλάκιση τουλάχιστον 3 μηνών και χρηματική ποινή σε περίπτωση γνωστοποίησης στον εμπλεκόμενο πελάτη ή σε τρίτους ότι διαβάστηκαν ή ότι ζητήθηκαν πληροφορίες ή ότι διεξάγεται ή ενδέχεται ή πρόκειται να διεξαχθεί έρευνα για αδικήματα ΞΧ (εκ προθέσεων παραβίαση του καθήκοντος εχεμύθειας) (άρθρο 31)
  - Φυλάκιση μέχρι 2 ετών για εκ προθέσεως παράλειψη υποβολής αναφοράς υπόπτων ή ασυνηθών συναλλαγών ή δραστηριοτήτων ή για παρουσίαση ψευδών/παραπλανητικών στοιχείων (άρθρο 45 παρ. 1 παρ. δ').
  - Κάθειρξη μέχρι δέκα (10) έτη και χρηματική ποινή 30.000€ - 1.500.000€ (άρθρο 45 παρ. 1 περ. β') για την τέλεση πράξεων ΞΧ.
  - Κάθειρξη μέχρι δέκα (10) έτη χρηματική ποινή από 10.000€ - 500.000€ για:
    - απόκρυψη της ταυτότητας ή των στοιχείων ταυτότητας ή
    - απόκρυψη της ύπαρξης επιχειρηματικής σχέσεις ή
    - απόκρυψη όλων ή μέρους των περιουσιακών στοιχείων ή
    - άρνηση δέσμευσης περιουσιακών στοιχείων
- προσώπων ή οντοτήτων τα οποία ταυτίζονται με πρόσωπα ή οντότητες από αυτά που περιλαμβάνονται στις Αποφάσεις της Β' Μονάδας της Αρχής

Καταπολέμηση της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες, του Συμβουλίου Ασφαλείας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών ή σε Κανονισμούς και Αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με της οποίες προβλέπεται ή δέσμευση περιουσιακών στοιχείων και ή απαγόρευση της παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών σε αυτά.

Σημειώνεται ότι αν από αμέλεια ο υπάλληλος δεν εντοπίσει περιουσιακά στοιχεία ή δε διαπιστώσει επιχειρηματική σχέση με τα ανώτερα πρόσωπα τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δυο (2) έτη και με χρηματική ποινή απο πέντε χιλιάδες (5.000) μέχρι διακόσιες χιλιάδες (200.000) ευρώ. (άρθρο 49 και 49Α Ν. 3691/2008).

- Πρόστιμο από 5.000€ - 50.000€ (και σε περίπτωση υποτροπής απο δέκα χιλιάδες (10.000) μέχρι εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ) για την τέλεση παραβάσεων του κανονιστικού πλαισίου για το ΞΧ ή την άσκηση ανεπαρκούς ελέγχου η εποπτείας επί των υπηρεσιών , δραστηριοτήτων και υπαλλήλων της Τράπεζας , λαμβανόμενης υπόψη της θέσης ευθύνης και των εν γένει καθηκόντων αυτών , (άρθρο 52). Απομάκρυνση των ανωτέρω υπάλληλο από τη θέση τους για ορισμένο ή αόριστο χρόνο και απαγόρευση ανάληψης άλλης αντίστοιχης θέσης (άρθρο 52).

Επισημαίνεται ότι ή άσκηση ποινικής δίωξης και ή καταδίκη του υπαίτιου για το βασικό αδίκημα (π.χ. εμπόριο ναρκωτικών , σωματεμπορία κλπ.). Με αυτό τον τροπο, << ανεξαρτητοποιείται >> ή δίωξη για Ξέπλυμα Χρήματος απο δίωξη ή καταδίκη για το βασικό αδίκημα.²¹

8.1.1. Κυρώσεις για τις Τράπεζας - για Ξέπλυμα Χρήματος (1)

Σύμφωνα με το άρθρο 51 Ν. 3691/2008 επιβάλλονται, σωρευτικά ή διαζευκτικά, με απόφαση της Τράπεζας της Ελλάδας οι ακόλουθες κυρώσεις αν κάποια από τις αξιόποινες πράξεις νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (Ξ.Χ.) τελείται προς όφελος της Τράπεζας.

1) από φυσικό πρόσωπο που ενεργεί

- είτε ατομικά,
- είτε ως μέλος οργάνου της Τράπεζας και κατέχει διευθυντική θέση εντός αυτής με βάση εξουσίας εκπροσώπησης της ή εξουσιοδότηση για τη λήψη αποφάσεων για λογαριασμό της ή άσκηση ελέγχου εντός αυτής

Διοικητικό Πρόστιμο €50.000-5.000.0000 (επιβάλλεται πάντα , ανεξάρτητα από τις κατωτέρω κυρώσεις)

²¹ «Ηλεκτρονικό σεμινάριο "Ξεπλύματος χρήματος"»

- Οριστική ή προσωρινή από ένα μήνα έως δυο έτη ανάκληση ή αναστολή της άδειας λειτουργίας ή απαγόρευση άσκησης επιχειρηματικής δραστηριότητας
- Απαγόρευση άσκησης ορισμένων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων ή εγκατάστασης υποκαταστημάτων ή αύξηση μετοχικού κεφαλαίου, για χρονικό διάστημα από ένα μήνα έως δυο έτη
- Οριστικός ή προσωρινός από ένα μήνα έως δύο έτη αποκλεισμός απο προμήθειες, διαφημίσεις και διαγωνισμούς του Δημοσίου ή των Ν.Π.Δ.Δ. του δημοσίου τομέα.

2) απί έλλειψη εποπτείας ή ελέγχου από το φυσικό πρόσωπο που αναφέρεται παραπάνω, ή οποία κατέστησε δυνατή την τέλεση από ιεραρχικά κατώτερο στέλεχος της πράξης νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες

Διοικητικό Πρόστιμο € 10.000-1.000.0000, (επιβάλλεται πάντα, ανεξάρτητα απο τις κατωτέρω κυρώσεις)

- Οριστική ή προσωρινή έως έξι μήνες ανάκληση ή αναστολή της άδειας λειτουργίας ή απαγόρευση άσκησης επιχειρηματικής
- Απαγόρευση άσκησης ορισμένων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων ή εγκαταστάσεις υποκαταστημάτων ή αύξησης μετοχικού κεφαλαίου για χρονικό διάστημα έως έξι μήνες
- Οριστικός ή προσωρινός έως έξι μήνες αποκλεισμός από δημόσιες παροχές, διαφημίσεις και διαγωνισμούς του Δημοσίου ή των Ν.Π.Δ.Δ. του δημοσίου τομέα

Ή επιβολή των εν λόγω κυρώσεων είναι ανεξάρτητη από την αστική, πειθαρχική ή ποινική ευθύνη των αναφερομένων σε αυτές φυσικών προσώπων

8.1.2 Κυρώσεις για την Τράπεζα – Ξέπλυμα χρήματος (2)

Το άρθρο 52 Ν. 3691/2008 ορίζει τις διοικητικές κυρώσεις που επιβάλλονται με απόφαση Τράπεζας της Ελλάδος στα πιστωτικά ιδρύματα για παραβάσεις των διατάξεων του Ν. 3691/2008, του Κανονισμού 1781/2006, αλλά και του συνολικά ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου, έκτος φυσικά της «υποχρέωσης» τους να εμπλέκονται στην τέλεση των αξιόποινων πράξεων νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες που ρυθμίζεται από το άρθρο 51, το οποίο αναπτύχθηκε ανωτέρω.

Οι κυρώσεις για την Τράπεζα :

Είτε η λήψη συγκεκριμένων διορθωτικών μέτρων έντος τακτού χρονικού διαστήματος

Είτε μια περισσότερες από τις κατώτερο (που δύνανται να δημοσιοποιηθούν) :

- Πρόστιμο €10.000 - 1.000.000 (και σε περίπτωση υποτροπής €50.000 – 2.000.000).

- Απαγόρευση άσκησης ορισμένων δραστηριοτήτων, ίδρυσης νέων υποκαταστημάτων στην Ελλάδα ή σε άλλη χώρα ή αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου.

(οριστική ή προσωρινή) ανάκληση / αναστολή άδειας λειτουργίας (για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα) / απαγόρευση άσκησης επιχειρηματικής δραστηριότητας.²²

8.2 Πρόστιμων Κριτήρια Επιμέτρησης

Με την Απόφαση της Επιτροπής Τραπεζικών και πιστωτικών Θεμάτων της Τράπεζας της Ελλάδος υπ' αριθ. 290/12/11.11.2009 με θέμα «Καθορισμός του πλαισίου επιβολής διοικητικών κυρώσεων στα εποπτευόμενα από την Τράπεζα της Ελλάδος ιδρύματα, συμφωνά με το άρθρο 52του Ν. 3691/2008»:

α) Καθορίζεται ο βαθμός σπουδαιότητας των επιμέρους υποχρεώσεων των Τραπεζών, των στελεχών τους και των υπάλληλων τους, κατά είδος και ως προς τον βαθμό σπουδαιότητας, στις εξής κλίμακες:

- Ιδιαίτερως σοβαρή,
- Σοβαρή και
- Απλή,

β) Εξειδικεύονται τα κριτήρια προσδιορισμού, επιμέτρησης αλλά και δημοσιοποίησης διοικητικών κυρώσεων που επιβάλλονται σε περίπτωση μη συμμόρφωση με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο.

Για τον καθορισμό και την επιμέτρηση των εκαστοτε επιβαλλόμενων κυρώσεων στην Τράπεζα λαμβάνονται τα ακόλουθα κριτήρια:

α) ο βαθμός σπουδαιότητας και ο αριθμός των επιμέρους υποχρεώσεων που έχουν παραβιαστεί καθώς και η επίπτωση της παράβασης στην εύρυθμη λειτουργία της Τράπεζας,

β) ο βαθμός γενική αξιολόγησης της Τράπεζας από τον αρμόδιο Τομέα Πρόληψης Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες της Διεύθυνσης Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος (ΔΕΠΣ),

γ) το μέγεθος και το μερίδιο αγοράς της Τράπεζας,

δ) η επανειλημμένη τέλεση παραβάσεων.

²² «Ηλεκτρονικό σεμινάριο "Ξεπλύματος χρήματος"»

Για τον καθορισμό και την επιμέτρηση των εκατοστέ επιβαλλόμενων κυρώσεων στον υπάλληλο λαμβάνονται υπόψη τα ακόλουθα κριτήρια:

- α) ο βαθμός σπουδαιότητας και ο αριθμός των επιμέρους υποχρεώσεων που έχουν παραβιαστεί,
- β) ο βαθμός υπαιτιότητας του εμπλεκόμενου φυσικού προσώπου,
- γ) η πλημμελής εκτέλεσης καθηκόντων του όσον αφορά στον έλεγχο επί των υπηρεσιών, υπάλληλων και δραστηριοτήτων του εποπτευόμενου ιδρύματος,
- δ) η επανειλημμένη τέλεση παραβάσεων.²³

8.3 Εποπτικές Αρχές και Λοιποί Φορείς στο Πλαίσιο ΞΧ

Αρμόδιες Εποπτικές Αρχές

Αρμόδιες Αρχές που εποπτεύουν τα υπόχρεα φυσικά και νομικά πρόσωπα ως προς τη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις οι οποίες απορρέουν από το ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο για το Ξέπλυμα Χρήματος είναι οι ακόλουθες:

- α) Η Τράπεζα της Ελλάδος για:
  - τα πιστωτικά ιδρύματα,
  - τις εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης,
  - τις εταιρείες πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων τρίτων,
  - τα ανταλλακτήρια συναλλάγματος,
  - τις επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών διαμεσολάβησης στη μεταφορά κεφαλαίων,
  - τις εταιρείες παροχής πιστώσεων,
  - άλλες επιχειρήσεις που δεν είναι πιστωτικά ιδρύματα και των όποιων η κυρία δραστηριότητα συνίσταται στην απόκτηση συμμετοχών η στην άσκηση μιας η περισσότερων από τις κυρίες δραστηριότητες των πιστωτικών ιδρυμάτων που αναφέρονται στα στοιχεία β' έως ιβ' της παραγράφου 1 του άρθρου Ν. 3601/2007
  - τις ταχυδρομικές εταιρείες, στην έκταση που ασκούν τη δραστηριότητα της διαμεσολάβησης στη μεταφορά κεφαλαίων. Η Τράπεζα της Ελλάδος, στα πλαίσια της εποπτείας της επί των εταιρειών αυτών, συνεργάζεται με το Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών και την Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρόμων,

²³ «Ηλεκτρονικό σεμινάριο "ξέπλυματος χρήματος"»

- τις ασφαλιστικές εταιρείες,
- τους ασφαλιστικούς διαμεσολαβητές.

β) Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς για:

- τις ανώνυμες εταιρείες επενδύσεων χαρτοφυλακίου,
- τις ανώνυμες εταιρείες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων,
- τις ανώνυμες εταιρείες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων σε ακίνητη περιουσία,
- τις ανώνυμες εταιρείες διαχείριση αμοιβαίων κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών,
- τις ανώνυμες εταιρείες παροχής επενδυτικών υπηρεσιών
- τις ανώνυμες εταιρείες επενδυτική διαμεσολάβησης.

γ) Η Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων για:

- τους ορκωτούς ελεγκτές-λογιστές
- τις εταιρείες ορκωτών ελεγκτών λογιστών.

δ) Το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών (Γενική Διεύθυνση Φορολογικών Ελέγχων) για:

- τις εταιρείες κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών,
- τις εταιρείες παροχής επιχειρηματικού κεφαλαίου
- τους φορολογικούς ή φοροτεχνικούς συμβούλους και τις εταιρείες παροχής φορολογικών φοροτεχνικών συμβουλών,
- τους λογιστές που δεν συνδέονται με σχέση εξαρτημένης εργασίας και τους ιδιωτικούς ελεγκτές,
- τους κτηματομεσίτες και τις κτηματομεσιτικές εταιρείες,
- τους οίκους δημοπρασίας,
- τους έμπορους αγαθών μεγάλης αξίας,
- τους εκπλειστηριάστες,
- τους ενεχυροδανειστές.

ε) Η Επιτροπή εποπτείας και Έλεγχου Παιγνίων για:

- τις επιχειρήσεις καζίνο,
- τα καζίνο επιπλόων με ελληνική σημαία,
- τις επιχειρήσεις τους οργανισμούς και τους άλλους φορείς που διοργανώνουν η/και διεξάγουν τυχερά παιχνίδια,
- τα πρακτορεία.

στ) Το Υπουργείο Δικαιοσύνης για:

- τους συμβολαιογράφους
- τους δικηγόρους.

ζ) Το Υπουργείο Ανάπτυξης για:

- τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που παρέχουν υπηρεσίες σε εταιρείες και εμπιστευμένα (trusts), όπως αναφέρονται στην περίπτωση ιδ' της παρ. 1 του άρθρου 5 του Ν. 3691/2008.

η) Για τα εγκατεστημένα στην Ελλάδα υποκαταστήματα χρηματοπιστωτικών οργανισμών, οι όποιοι έχουν την έδρα τους στην αλλοδαπή, αρμόδια Αρχή είναι η κατά περίπτωση οριζόμενη Αρχή για τους ελληνικούς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς οι όποιοι ασκούν αντίστοιχες δραστηριότητες με τους αλλοδαπούς που εγκαθιστούν υποκατάστημα στην Ελλάδα.

Οι Αρμόδιες Αρχές συνεργάζονται με την Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών, την Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων και την Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών. Οι αρμόδιες Αρχές παρέχουν χωρίς καθυστέρηση στις Ευρωπαϊκές Εποπτικές Αρχές όλες τις αναγκαίες πληροφορίες προς διευκόλυνση του εποπτικού τους έργου.

8.3.1 Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων

Η αρχή καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και έλεγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης απολαμβάνει διοικητικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας και συστήθηκε βάσει του Ν. 3932/2011, με τον οποίο καταργήθηκε η προηγούμενη Επιτροπή Καταπολέμησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες. Για συγκρότηση, τις εξουσία και τις αρμοδιότητες της Αρχής

Βασικό έργο:

- Συγκεντρώνει, διερευνά και αξιολογεί τις αναφορά για ύποπτες ασυνήθεις δραστηριότητες που της διαβιβάζονται από τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς και τα λοιπά υπόχρεα πρόσωπα, καθώς και κάθε άλλη πληροφορία που διαβιβάζεται από δημοσίους ή ιδιωτικούς φορείς και λοιπούς συνεργαζόμενους αλλοδαπούς φορείς η περιέχεται σχετίζονται με νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες η τη χρηματοδότηση
- Παρέχει κατευθυντήριες οδηγίες αναφορικά με τη διαχείριση μιας υπόθεσης που εμπίπτει στην αρμοδιότητα της.

Σε περιπτώσεις μη συμμόρφωσης ή ελλιπούς συνεργασίας των εποπτευόμενων προσώπων ενημερώνει τις αρμόδιες Αρχές για τη λήψη αναλόγων μέτρων. (Για τις κυρώσεις που επιβάλλονται βλ. ανωτέρω θέμα "Κυρώσεις για τον υπάλληλο", "Κυρώσεις για την Τράπεζα").

Περαιτέρω έργο της Αρχής είναι ο σχεδιασμός και υιοθέτηση ενεργειών για την εφαρμογή του μέτρου της δέσμευσης περιουσιακών στοιχείων των

κατονομαζομένων φυσικών νομικών προσώπων η οντοτήτων, σε αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφάλειας του ΟΗΕ και των οργάνων του και σε κανονισμούς και αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Μεταξύ των ενεργειών της Αρχής περιλαμβάνεται και η απαγόρευση της κίνησης λογαριασμών και του ανοίγματος τραπεζικών θυρίδων από μέρους τους, την απαγόρευση παροχής χρηματοπιστωτικών ή επενδυτικών υπηρεσιών αυτά, καθώς και κάθε άλλο προβλεπόμενο μετρό.

8.3.2 Σύσταση νέων Φορέων στο πλαίσιο ΞΧ (1)

I.Θα πρέπει να σημειωθεί ότι με το Ν.3691/2008 επήλθαν σημαντικές βελτιώσεις, οι οποίες δεν προβλέπονται ρητά σε διατάξεις της Τρίτης Ευρωπαϊκής Οδηγίας η ανασυστάσεων της FATF.

Στις εν λόγω βελτιώσεις συγκαταλέγεται και η σύσταση νέων φορέων στο πλαίσιο ικανοποιητικότερης αντιμετώπισης του Ξέπλυμα Χρήματος και της Χρηματοδότησης.

α) Επιτροπή Επεξεργασίας Στρατηγικής Και Πολιτικών για την Αντιμετώπιση του Ξεπλύματος Χρήματος και της Χρηματοδότησης

Η ως άνω Επιτροπή (άρθρο 9 Ν. 3691/2008) συγκροτείται από υψηλόβαθμα στελέχη των Υπουργείων και Δημοσίων Αρχών που συμμετέχουν στο μηχανισμό αντιμετώπισης του Ξεπλύματος Χρήματος και τη Χρηματοδότησης. Σημειώνεται ότι δεν θα επεμβαίνει στις αρμοδιότητες των εκάστου αρμόδιων Αρχών η της Αρχής του 7 Ν. 3691/2008, αλλά θα επιδιώκει, μέσω της άμεσης επαφής των υψηλόβαθμων στελεχών της, τη χαράζει στρατηγικής και γενικών πολιτικών που απαιτούν συντονισμένη δράση. Η άμεση επαφή υψηλόβαθμων στελεχών διαφόρων Αρχών και τα αυτονόητα πλεονεκτήματα που συνεπάγεται, αναγνωρίζεται ως σημαντικό μετρό, τόσο από τη διεθνή πρακτική, όσο και από τους διεθνείς οργανισμούς και φορείς.

β) Φορέας Διαβουλεύσεις Ιδιωτικού Τομέα για την Αντιμετώπιση της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης.

Η σύσταση του Φορέα αυτού (άρθρου 11 Ν.3961/2008), αποτελεί σημαντικό βήμα για το συντονισμό αναφορέων εκπροσώπησης των κατηγοριών των υπόχρεων προσώπων, προκειμένου να επιτευχτεί αποτελεσματικότερη συμμόρφωση τους. Επιπλέον επισημαίνεται ότι η μεγάλη πλειοψηφία των αναφορών υπόπτων συναλλαγών προς την Αρχή του άρθρου 7Ν. 3691/2008 πραγματοποιείται από τράπεζες, ενώ η επαφή των φορέων εκπροσώπησης των διαφόρων κατηγοριών των υπόχρεων προσώπων, μέσω της εν να ενημερώνουν και να υποδεικνύουν τρόπους και διασκεδάσεις που πρέπει να εφαρμόζουν στο εσωτερικό τους τα υπόχρεα πρόσωπα.

II. Επιπλέον, θα πρέπει να επισημανθούν ορισμένες πρόσφατες νομοθετικές πρωτοβουλίες με τις οποίες επιδιώκεται ο αποτελεσματικότερος εντοπισμός, διερεύνηση, αποκάλυψη και πάταξη των οικονομικών εγκλημάτων Ειδικότερα:

α) Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος

Με το Ν. 3943/2011 (άρθρο 2) θεσπίζεται για πρώτη φορά στην Ελλάδα ο νέος θεσμός του Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος, ο οποίος τοποθετείται με προεδρικό διάταγμα, υστέρη από απόφαση του οικείου Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου, εποπτεύεται από Αντεισαγγελέα Άρειου Πάγου και συνεπικουρείται από 3 τουλάχιστον εισαγγελείς/αντεισαγγελείς πρωτοδικών.

Η αρμοδιότητα του εκτείνεται σε όλη την επικράτεια.

Αρμοδιότητες:

- Ασκή καθήκοντα εποπτείας, καθοδήγησης και συντονισμού των ενεργειών γενικών (άρθρο 33 ΚΠΔ) και ειδικών προανακριτικών υπάλληλων, ιδίως υπάλληλων Σ.Δ.Ο.Ε., τελωνείων, Ε.Λ.Υ.Τ., φοροελεγκτικών υπηρεσιών και εν γήινη του Υπουργεία Οικονομικών κατά τη διενέργεια ερευνών, προκαταρκτικής εξέτασης ή προανάκρισης για την εξακρίβωση τελέσεως κάθε είδους φορολογικών και οικονομικών εγκλημάτων και οποιωνδήποτε άλλων συναφών, εφόσον διαπράττονται σε βάρος του Ελληνικού Δημόσιου, Ο.Τ.Α., νομικών προσώπων του ευρύτερου δημόσιου τομέα και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η βλάπτουν σοβαρά την εθνική οικονομία.
- Ενημερώνεται για όλες τις καταγγελίες/πληροφορήσου περιέρχονται σε γνώση των ανωτέρω υπηρεσιών, τις αξιολογεί/διερεύνα. Στο πλαίσιο της διερεύνησης έχει τη δυνατότητα να παραγγέλλει διενέργεια προκαταρκτικής ενεργείας ή προανάκρισης από τους γενικούς/ειδικούς προανακριτικούς υπάλληλους.
- Έχει δυνατότητα κατόπιν συμφωνεί γνώμης του ανωτέρω αντεισαγγελέα Άρειου Πάγου να παραγγέλλει διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης από τον κατά τόπο αρμόδιο Εισαγγελέα Πρωτοδικών.

Επισημαίνεται ότι για τον Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος και τους εισαγγελείς/αντεισαγγελείς πρωτοδικών που τον συνεπικουρούν δεν ισχύει το τραπεζικό, χρηματιστηριακό, φορολογικό και κάθε είδος απόρρητο.

β) Υπηρεσία Οικονομικής Αστυνομίας και Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος

Με το Π.Δ.9/2011 προβλέπεται η σύσταση της εν λόγω Υπηρεσίας, η οποία συνιστά αυτοτελή Κεντρική Υπηρεσία, επίπεδου Αστυνομικής Διεύθυνσης, υπάγεται στο Αρχηγείο της ΕΛ.ΑΣ. και εποπτεύεται/ελέγχεται από τον Αρχηγό της

Εδρεύει στο νόμο Αττικής, ασκεί τις αρμόδιες της σε όλη την επικράτεια, έκτος από τους χώρους για τους οποίους ειδικές διατάξεις προβλέπουν αρμοδιότητα του Λιμενικού Σώματος και έχει ως αποστολή την πρόληψη και καταστολή οικονομικών εγκλημάτων που διαπράττονται μέσω της χρήσης του διαδικτύου ή άλλων μέσων ηλεκτρονικής επικοινωνίας.

Το τμήμα Προστασίας της Οικονομίας της Αστυνομίας είναι αρμόδιο για την έρευνα και δίωξη εγκλημάτων ανάμεσα στα οποία περιλαμβάνεται και η καθοιονδήποτε τρόπο παράνομη νομιμοποίηση εσόδων, αλλά και οποιεσδήποτε παράνομες συναλλαγές ή δραστηριότητες που τελούνται στο

πλαίσιο λειτουργίας πιστωτικών, χρηματοδοτικών ιδρυμάτων, των χρηματοπιστωτικών οργανισμών και ομίλων και του χρηματοπιστωτικού τομέα γενικότερα, καθώς και η καθοιονδήποτε τρόπο παράνομη μεταφορά κεφαλαίων και διακίνηση χρήματος.

Επισημαίνεται ότι στις περιπτώσεις που από την Υποδιεύθυνση Οικονομικής Αστυνομίας διενεργείται προκαταρκτική εξέταση η προανάκριση δεν ισχύει το φορολογικό, τραπεζικό, χρηματιστηριακό ή επιχειρηματικό απόρρητο (άρθρο 32 παρ. 4 Ν. 36986/2011). Τέλος, με την ολοκλήρωση των ερευνών της η εν λόγω Υποδιεύθυνση διαβάζει στις Αρχές του Υπουργείου Οικονομικών στοιχεία που συγκέντρωσε κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της και από τα όποια προκύπτει η τέλεση φορολογικών και τελωνειακών παραβάσεων, προκειμένου επιβληθούν και οι προβλεπόμενες από τις οικείες διατάξεις διοικητικές κυρώσεις.²⁴

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9

Η ΔΙΑΦΘΟΡΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Στην Ελλάδα έχουν γίνει ήδη κάποια βήματα προς μία σφαιρική στρατηγική προσέγγιση της καταπολέμησης της διαφθοράς, μεταξύ άλλων με τον διορισμό εθνικού συντονιστή για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Επίσης, έχουν χαραχθεί ή αναπτύσσονται τομεακές στρατηγικές σε ορισμένους ευαίσθητους τομείς. Ωστόσο, το πλαίσιο για την καταπολέμηση της διαφθοράς παραμένει πολύπλοκο και δεν έχει ακόμη αποδώσει βιώσιμα αποτελέσματα. Σημειώθηκε κάποια πρόοδος στην εκδίκαση υποθέσεων διαφθοράς υψηλού επιπέδου και μερικές πρόσφατες δικαστικές αποφάσεις καταδεικνύουν κάποια αποφασιστικότητα στην τήρηση περισσότερο αποτρεπτικής στάσης.

Οι μηχανισμοί εσωτερικού ελέγχου θα πρέπει να ενισχυθούν περαιτέρω, ενώ απαιτείται μια πιο σθεναρή απάντηση στις πελατειακές σχέσεις και την ευνοιοκρατία στη δημόσια διοίκηση. Απαιτείται περισσότερη προσοχή στα ακόλουθα θέματα:

-Διασφάλιση επαρκών εξουσιών και στήριξης ώστε ο εθνικός συντονιστής καταπολέμησης της διαφθοράς να μπορέσει να εφαρμόσει πολιτικές καταπολέμησης της διαφθοράς. Σαφής καταμερισμός καθηκόντων καταπολέμησης της διαφθοράς εντός του θεσμικού πλαισίου. Διασφάλιση της έγκαιρης υλοποίησης του εθνικού σχεδίου δράσης για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Εξασφάλιση αποτελεσματικής εφαρμογής

---

²⁴ «Ηλεκτρονικό σεμινάριο "ξεπλύματος χρήματος"»

τομεακών στρατηγικών όπως οι στρατηγικές υγειονομικής περίθαλψης, δημοσίων συμβάσεων, φορολογικής διοίκησης, κλπ.

-Θέσπιση ολοκληρωμένων κωδίκων δεοντολογίας για τους αιρετούς αξιωματούχους σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, καθώς και των αντίστοιχων εργαλείων λογοδοσίας για πιθανές παραβιάσεις των εν λόγω κωδίκων, σε περιπτώσεις πρακτικών διαφθοράς ή σύγκρουσης συμφερόντων. Εξέταση του ενδεχομένου προώθησης παρόμοιων κωδίκων για τα πολιτικά κόμματα και/ή σύναψης συμφώνων δεοντολογίας μεταξύ των κομμάτων. Διασφάλιση ενός επαγγελματικού ανεξάρτητου μηχανισμού ελέγχου των δηλώσεων περιουσιακών στοιχείων των αιρετών και διορισμένων υψηλόβαθμων αξιωματούχων σε κεντρικό και τοπικό επίπεδο και ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των μηχανισμών εσωτερικού ελέγχου και επιβολής του νόμου ώστε να αυξηθούν τα ποσοστά κοινοποίησης αδικημάτων διαφθοράς ή αδικαιολόγητου πλουτισμού.

-Εξάλειψη δυνητικών εμποδίων όσον αφορά τη διερεύνηση αδικημάτων διαφθοράς μειώνοντας το βαθμό προστασίας από έρευνες που εξασφαλίζει η ασυλία σε υψηλόβαθμους αξιωματούχους, λαμβάνοντας μέτρα για την απλοποίηση της διαδικασίας άρσης της ασυλίας, και αναμορφώνοντας τους κανόνες παραγραφής για εν ενεργεία και πρώην μέλη της κυβέρνησης.

-Διασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής των μέτρων καταπολέμησης της διαφθοράς που προβλέπονται στη στρατηγική για τη μεταρρύθμιση του συστήματος δημοσίων συμβάσεων η οποία βρίσκεται στο στάδιο της ολοκλήρωσης, μεταξύ άλλων σε ότι αφορά την κωδικοποίηση και ενοποίηση της νομοθεσίας. Ενίσχυση της εποπτείας των δημοσίων συμβάσεων σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο για τον εντοπισμό περιπτώσεων διαφθοράς, απάτης και συγκρούσεων συμφερόντων, μεταξύ άλλων διασφαλίζοντας ότι η Ενιαία Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων της Ελλάδος διαθέτει την ικανότητα, τις εξουσίες και την επιχειρησιακή ανεξαρτησία που απαιτούνται για την αποτελεσματική εκπλήρωση των καθηκόντων της.

-Στο επίπεδο της ΕΕ χρειάζεται μια ισχυρότερη πολιτική κατά της διαφθοράς και πιο αποτελεσματικά μέσα κατά του οργανωμένου εγκλήματος, για την ενδυνάμωση της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου και την ενίσχυση της ευρωπαϊκής οικονομίας. Η διεφθαρμένη συμπεριφορά από ορισμένους υπαλλήλους της ΕΕ ή Ευρωβουλευτές στις σχέσεις τους με τους εκπροσώπους των ομάδων συμφερόντων πρέπει να αντιμετωπιστεί με πολύ ισχυρές αντιδράσεις. Οι μεγάλες επιχειρήσεις εξακολουθούν δυστυχώς να επηρεάζουν ακόμη υπερβολικά την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

9.1 Η ΔΙΑΦΘΟΡΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΕ

Η διαφθορά εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση για την Ευρώπη. Τέσσερις στους πέντε πολίτες της ΕΕ θεωρούν τη διαφθορά και τη δωροδοκία ως μείζον πρόβλημα στη χώρα τους. Υπολογίζεται ότι η δωροδοκία κοστίζει στην οικονομία 120 δισ. ευρώ κάθε χρόνο. Πρόκειται για το 1% του ΑΕΠ της ΕΕ, ποσό που ελάχιστα υπολείπεται του ετήσιου προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το γεγονός αυτό καταδεικνύει την ανάγκη να αναληφθούν σαφείς πολιτικές δεσμεύσεις τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και κρατών μελών για την πάταξη αυτής της μορφής εγκλήματος.

Τα κράτη μέλη της ΕΕ έχουν αναλάβει πολλές πρωτοβουλίες τα τελευταία χρόνια, αλλά τα αποτελέσματα είναι άνισα και θα πρέπει να γίνουν περισσότερα για την πρόληψη και τιμωρία της διαφθοράς. Αυτά είναι μερικά από τα συμπεράσματα της πρώτης έκθεσης της ΕΕ κατά της διαφθοράς που δημοσίευσε πρόσφατα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Φεβρουάριος 2014).

Η εν λόγω έκθεση παρουσιάζει την κατάσταση σε κάθε κράτος μέλος, ήτοι: τι μέτρα κατά της διαφθοράς εφαρμόζονται, ποια από αυτά είναι αποτελεσματικά, τι και πώς θα μπορούσε να βελτιωθεί, κλπ. Η έκθεση δείχνει περαιτέρω ότι τόσο η φύση όσο και το επίπεδο της διαφθοράς, καθώς και η αποτελεσματικότητα των μέτρων που έχουν ληφθεί για την καταπολέμησή της, ποικίλλουν από το ένα κράτος μέλος στο άλλο. Δείχνει τέλος ότι πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στη διαφθορά σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ.

Αυτό προκύπτει και από τα αποτελέσματα έρευνας του *Ευρωβαρομέτρου* για τη στάση των Ευρωπαίων απέναντι στη διαφθορά. Σύμφωνα με την εν λόγω έρευνα, τα τρία τέταρτα (76 %) των Ευρωπαίων πιστεύουν ότι η διαφθορά είναι εκτεταμένη και περισσότεροι από τους μισούς (56 %) ότι το επίπεδο της διαφθοράς στη χώρα τους έχει αυξηθεί την τελευταία τριετία. Ένας στους δώδεκα Ευρωπαίους (8 %) δηλώνει ότι έχει υπάρξει θύμα ή μάρτυρας διαφθοράς το προηγούμενο έτος.

9.2 Η διαφθορά πλήττει όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ

Η διαφθορά υπονομεύει την εμπιστοσύνη των πολιτών στους δημοκρατικούς θεσμούς και το κράτος δικαίου, πλήττει την ευρωπαϊκή οικονομία και στερεί τα κράτη μέλη από φορολογικά έσοδα που έχουν τόσο πολύ ανάγκη. Παρόλο που τα κράτη μέλη της ΕΕ έχουν συμβάλει σε μεγάλο βαθμό τα τελευταία χρόνια στην καταπολέμηση της διαφθοράς, το πρόβλημα εξακολουθεί να υπάρχει και χρειάζονται ακόμη πολλά να γίνουν. Τα κύρια ζητήματα όσον αφορά τις τάσεις για τη διαφθορά εντός των κρατών μελών της ΕΕ έχουν ως ακολούθως:

9.2.1 Ελεγκτικοί μηχανισμοί

- Χρήση προληπτικών πολιτικών (π.χ. κανόνες δεοντολογίας, μέτρα ευαισθητοποίησης, μηχανισμοί εσωτερικού ελέγχου, εύκολη πρόσβαση σε

πληροφορίες δημόσιου ενδιαφέροντος). Υπάρχουν μεγάλες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά την πρόληψη της διαφθοράς. Ενώ σε ορισμένα κράτη, χάρη στην αποτελεσματική πρόληψη, το επίπεδο διαφθοράς είναι χαμηλό, σε άλλα οι πολιτικές πρόληψης εφαρμόζονται με ανομοιογενή τρόπο και με περιορισμένα αποτελέσματα.

- *Εξωτερικοί και εσωτερικοί ελεγκτικοί μηχανισμοί.* Σε πολλά κράτη μέλη οι εσωτερικοί διαδικαστικοί έλεγχοι που εφαρμόζουν οι δημόσιες αρχές (ιδιαίτερα σε τοπικό επίπεδο) είναι ανεπαρκείς και ασυντόνιστοι.
- *Σύγκρουση συμφερόντων.* Οι κανόνες σχετικά με τη σύγκρουση συμφερόντων διαφέρουν μεταξύ των χωρών της ΕΕ, και οι μηχανισμοί εξέτασης των καταγγελιών σύγκρουσης συμφερόντων είναι συχνά ανεπαρκείς. Οι κυρώσεις για παραβιάσεις των κανόνων σπάνια εφαρμόζονται και συνήθως είναι ελαστικές.

9.2.2 Δίωξη και επιβολή κυρώσεων

- *Κανόνες ποινικού δικαίου* που ποινικοποιούν τη διαφθορά εφαρμόζονται σε μεγάλο βαθμό και είναι σύμφωνοι με τα πρότυπα του Συμβουλίου της Ευρώπης, των Ηνωμένων Εθνών και της νομοθεσίας της ΕΕ. Επίσης, η Απόφαση Πλαίσιο 2003/568/ΔΕΥ της ΕΕ για την καταπολέμηση της διαφθοράς στον ιδιωτικό τομέα δεν έχει μεταφερθεί στις εθνικές νομοθεσίες με ομοιογενή τρόπο.
- *Η αποτελεσματικότητα της επιβολής του νόμου και της δίωξης* σε υποθέσεις διαφθοράς ποικίλλει σημαντικά στην ΕΕ. Σε ορισμένα κράτη μέλη τα αποτελέσματα είναι αξιοσημείωτα, ενώ σε άλλα οι περιπτώσεις επιτυχούς δίωξης είναι σπάνιες ή οι έρευνες είναι χρονοβόρες.
- Τα περισσότερα κράτη μέλη δεν διαθέτουν πλήρη στατιστικά στοιχεία για τις εγκληματικές πράξεις διαφθοράς, γεγονός που περιπλέκει τις συγκρίσεις και τις εκτιμήσεις. Σε ορισμένα κράτη μέλη, διαδικαστικοί κανόνες, συμπεριλαμβανομένων των κανόνων για την άρση της ασυλίας των πολιτικών, παρεμποδίζουν τη διερεύνηση υποθέσεων διαφθοράς.

9.2.3 Πολιτική διάσταση

- *Πολιτική λογοδοσία.* Η εντιμότητα στην πολιτική εξακολουθεί να είναι σημαντικό ζήτημα για πολλά κράτη μέλη. Για παράδειγμα, κώδικες δεοντολογίας στο εσωτερικό πολιτικών κομμάτων ή εκλεγμένων συνελεύσεων σε κεντρικό ή τοπικό επίπεδο συνήθως δεν υπάρχουν ή είναι χαλαροί.
- *Χρηματοδότηση πολιτικών κομμάτων.* Μολονότι πολλά κράτη μέλη έχουν θεσπίσει αυστηρότερους κανόνες για τη χρηματοδότηση των

κομμάτων, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές ελλείψεις. Στην ΕΕ σπανίως επιβάλλονται αποτρεπτικές κυρώσεις κατά της παράνομης χρηματοδότησης των κομμάτων.

9.2.4 Περιοχές κινδύνου

- Εντός των κρατών μελών, οι κίνδυνοι διαφθοράς είναι, σε γενικές γραμμές, μεγαλύτεροι σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, όπου οι έλεγχοι και οι ισορροπίες, καθώς και οι εσωτερικοί έλεγχοι τείνουν να είναι χαλαρότεροι απ' ό,τι σε κεντρικό επίπεδο.
- Σε ορισμένα κράτη μέλη, οι τομείς έργων ανάπλασης και κατασκευών στις αστικές περιοχές είναι ευάλωτοι στη διαφθορά.
- Παρατηρούνται ορισμένες ελλείψεις σχετικά με την εποπτεία των κρατικών επιχειρήσεων, γεγονός που τις καθιστά ακόμη πιο ευάλωτες.
- Η διαφθορά μικρής κλίμακας παραμένει μείζον πρόβλημα μόνο σε λίγα κράτη μέλη.

9.2.5 Δημόσιες συμβάσεις ΕΕ

Πρόκειται για έναν πολύ σημαντικό τομέα για την οικονομία της ΕΕ, δεδομένου ότι περίπου το ένα πέμπτο του ΑΕΠ της ΕΕ δαπανάται κάθε έτος από δημόσιους φορείς που αγοράζουν προϊόντα, υπηρεσίες και έργα. Επιπλέον, πρόκειται για έναν τομέα που διευκολύνει τις πρακτικές διαφθοράς.

9.3 Βασικά χαρακτηριστικά και πλαίσιο κατά της διαφθοράς στην Ελλάδα

Νομικό πλαίσιο. Η ελληνική ποινική νομοθεσία καλύπτει όλες τις μορφές αδικημάτων διαφθοράς και αθέμιτης χρήσης επιρροής που καλύπτονται από τις νομικές πράξεις περί διαφθοράς του Συμβουλίου της Ευρώπης. Ωστόσο, όπως επισημάνθηκε από την Ομάδα Κρατών κατά της Διαφθοράς (GRECO) του Συμβουλίου της Ευρώπης, αυτό το «νομικό πλαίσιο είναι υπερβολικά περίπλοκο, κατακερματισμένο μεταξύ του ποινικού κώδικα, άλλων εθνικών νομοθεσιών και των διαφόρων νόμων κύρωσης διεθνών μέσων», γεγονός που αναπόφευκτα επηρεάζει την εφαρμογή του. Ο ΟΟΣΑ, έχει επίσης ζητήσει την περαιτέρω βελτίωση των κανόνων για την πάταξη της δωροδοκίας.

Θεσμικό πλαίσιο. Το θεσμικό πλαίσιο κατά της διαφθοράς στην Ελλάδα είναι επίσης περίπλοκο καθ' όσον απαρτίζεται από: τον Γενικό Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης, ειδικές υπηρεσίες ή μονάδες ελέγχου σε οργανισμούς

και υπουργεία, την υπηρεσία Γενικού Επιτρόπου της Επικράτειας, το Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (ΣΔΟΕ), τα προσφάτως συσταθέντα εισαγγελικά γραφεία με αντικείμενο τη διαφθορά στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη, το Γραφείο του Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος, την Ανεξάρτητη Αρχή για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, τη Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων της Ελληνικής Αστυνομίας, το Ελεγκτικό Συνέδριο και τον Συνήγορο του Πολίτη. Τέλος, στα μέσα του 2013 διορίστηκε Εθνικός Συντονιστής για την καταπολέμηση της διαφθοράς.

Οικονομικό πλαίσιο. Η διαφθορά μικρής κλίμακας υπολογίστηκε ότι το 2011 κόστισε στην Ελλάδα 554 εκατ. ευρώ. Ο Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης επισήμανε το 2011 ότι η διαφθορά είναι εκτεταμένη στην τοπική αυτοδιοίκηση, τον περιβαλλοντικό σχεδιασμό και την πολεοδομία, τις μεταφορές, τα δημόσια έργα, τη φορολογική και τελωνιακή διοίκηση και τις υπηρεσίες δημόσιας υγείας.

Ιδιωτικός τομέας. Σύμφωνα με τον παγκόσμιο δείκτη ανταγωνιστικότητας 2013-2014 του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ, η Ελλάδα κατατάσσεται 91η σε 148 χώρες σημειώνοντας χαμηλή βαθμολογία όσον αφορά την ευνοιοκρατία στις αποφάσεις κρατικών λειτουργιών και την εκτροπή δημόσιων πόρων. Επίσης, η Ελλάδα υπολείπεται της εφαρμογής στην πράξη της Σύμβασης του ΟΟΣΑ κατά της δωροδοκίας.

Καταγγελία δυσλειτουργιών (whistleblowing). Η Ελλάδα δεν διαθέτει ειδική νομοθεσία για την προστασία των καταγγελλόντων δυσλειτουργίες είτε στον δημόσιο είτε στον ιδιωτικό τομέα. Τόσο η GRECO όσο και ο ΟΟΣΑ επισημαίνουν ότι το ισχύον πλαίσιο για την προστασία των καταγγελλόντων στην Ελλάδα είναι ανεπαρκές.

Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (ΜΜΕ). Η κατάταξη της Ελλάδας, σύμφωνα με την έκθεση του οργανισμού 'Freedom House', ήταν χαμηλή το 2013 όσον αφορά τον δείκτη της ελευθερίας του Τύπου, μετά από μια αρνητική τάση που την τοποθετεί στην κατηγορία των χωρών όπου ο Τύπος αξιολογείται ως «εν μέρει ελεύθερος».

9.4 Συνολική στρατηγική προσέγγιση για την καταπολέμηση της διαφθοράς στην Ελλάδα

Το σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση της διαφθοράς στην Ελλάδα καλύπτει σε πρώτη φάση την περίοδο 2013 έως 2015 και προβλέπει την ανάπτυξη ικανοτήτων αξιολόγησης κινδύνου. Μεταξύ των στόχων του περιλαμβάνονται: αποτελεσματική πολιτική καθοδήγηση στην καταπολέμηση

της διαφθοράς, ανταπόκριση στο ενισχυμένο αίτημα του κοινού για λογοδοσία, μη ανοχή των πρακτικών διαφθοράς, αποτελεσματική επιβολή του νόμου και αυξημένη συμμόρφωση, υποχρέωση λογοδοσίας των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων. Έμφαση πρέπει να δοθεί στους κάτωθι επί μέρους τομείς:

9.4.1 Φορολογική διοίκηση

Οι πρακτικές διαφθοράς που διευκολύνουν τη φοροδιαφυγή συνεπάγονται σημαντικό κόστος για το ελληνικό κράτος. Πρόσφατες μελέτες για την ανάπτυξη της παραοικονομίας υπολόγισαν ότι το κόστος αυτό έφτασε το 2012 σε επίπεδα της τάξης του 24,3 % του ΑΕΠ.

Οι καταγγελίες για μεγάλης κλίμακας φοροδιαφυγή έχουν προκαλέσει σημαντικές διαμάχες στην Ελλάδα. Μια τέτοια υπόθεση αφορούσε κατάλογο περίπου 2.000 Ελλήνων υπηκόων, λίστα Λαγκάρντ, (συμπεριλαμβανομένων επιχειρηματιών και συγγενών ή συνεργατών πολιτικών) με λογαριασμούς σε ελβετικές τράπεζες, οι οποίοι εικάζεται ότι φοροδιέφευγαν.

9.4.2 Υγειονομική περίθαλψη

Ο τομέας της υγειονομικής περίθαλψης συγκαταλέγεται μεταξύ των τομέων στους οποίους η Ελλάδα αντιμετωπίζει σοβαρές προκλήσεις όσον αφορά τη διαφθορά. Αντιπροσωπεύει το 10 % του ΑΕΠ. Τόσο οι άτυπες πληρωμές όσο και οι προμήθειες εξοπλισμού και φαρμάκων πλήττονται από τη διαφθορά.

Σύμφωνα με το *Ειδικό Ευρωβαρόμετρο* του 2013, 11% των Ελλήνων ερωτηθέντων που επισκέφθηκαν δημόσιες ιατρικές εγκαταστάσεις κατά το προηγούμενο έτος παραδέχθηκαν ότι κατέβαλαν πρόσθετη πληρωμή («φακελάκι») (μέσος όρος ΕΕ: 5%) και εξ αυτών 24% αισθάνθηκαν ότι όφειλαν να προβούν σε πρόσθετη πληρωμή ή να προσφέρουν κάποιο δώρο πριν από την παροχή της περίθαλψης.

Η έρευνα της Transparency International (Διεθνής Διαφάνεια) για το 2011 σχετικά με τη δωροδοκία ή σπονός σημασίας στην Ελλάδα, υπολόγισε την πρόσθετη πληρωμή – «φακελάκι» – που δίνεται συνήθως στα δημόσια νοσοκομεία για χειρουργικές επεμβάσεις από 100 έως 30 000 ευρώ, για ταχύτερη θεραπεία από 30 έως 20 000 ευρώ και για ιατρικές εξετάσεις από 30 έως 500 ευρώ.

9.4.3 Δημόσιες συμβάσεις

Το μερίδιο των δημοσίων συμβάσεων στην Ελληνική οικονομία μειώθηκε πρόσφατα ως αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης. Τα δημόσια έργα, τα αγαθά και οι υπηρεσίες στην Ελλάδα αντιπροσώπευαν το 2011 περίπου το 8,8 % του ΑΕΠ.

Σύμφωνα με την έρευνα του *Ευρωβαρομέτρου*, το 2013 στις επιχειρήσεις σχετικά με τη διαφθορά, 76 % των Ελλήνων ερωτηθέντων πιστεύουν ότι η διαφθορά είναι ευρέως διαδεδομένη στις δημόσιες συμβάσεις τις οποίες διαχειρίζονται οι εθνικές αρχές (μέσος όρος ΕΕ: 56 %) και 94 % πιστεύουν το ίδιο για τις συμβάσεις τις οποίες διαχειρίζονται οι τοπικές αρχές (μέσος όρος ΕΕ: 60%). Ειδικότερα, οι ερωτηθέντες δήλωσαν ότι οι ακόλουθες πρακτικές είναι ευρέως διαδεδομένες στις δημόσιες συμβάσεις: προσαρμογή της συγγραφής υποχρεώσεων προς όφελος συγκεκριμένων εταιρειών (81%)· συγκρούσεις συμφερόντων κατά την αξιολόγηση των προσφορών (87 %)· συμμετοχή των προσφερόντων κατά τον σχεδιασμό της συγγραφής υποχρεώσεων (81 %)· κατάχρηση των διαδικασιών με διαπραγμάτευση (75 %)· αθέμιτες προσφορές (73 %)· ασαφή κριτήρια επιλογής ή αξιολόγησης (73 %)· κατάχρηση των λόγων έκτακτης ανάγκης για την αποφυγή ανταγωνιστικών διαδικασιών (72 %) και τροποποιήσεις των συμβατικών όρων μετά τη σύναψη της σύμβασης (55 %). Αυτά τα ποσοστά συγκαταλέγονται στα υψηλότερα της ΕΕ. Η ελληνική νομοθεσία για τις δημόσιες συμβάσεις χαρακτηρίζεται γενικά από πολυπλοκότητα, αλληλεπικαλυπτόμενους κανόνες και αποσπασματική προσέγγιση.

9.4.4 Χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων

Το νομοθετικό και λειτουργικό πλαίσιο της Ελλάδας για τη χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων και των προεκλογικών εκστρατειών εξακολουθεί να μην είναι ανεπτυγμένο. Η ειδική έρευνα του *Ευρωβαρομέτρου* του 2013 σχετικά με τη διαφθορά δείχνει ότι 86 % των Ελλήνων (το υψηλότερο ποσοστό στην ΕΕ) θεωρούν ότι δεν υπάρχει επαρκής διαφάνεια και εποπτεία της χρηματοδότησης των κομμάτων (μέσος όρος ΕΕ: 67%).

Τον Ιούλιο του 2012 και στη συνέχεια τον Αύγουστο του 2013, η GRECO επισήμανε ότι καμία από τις 16 συστάσεις της σε αυτόν τον τομέα δεν είχε τεθεί σε εφαρμογή.

9.4.5 Σύγκρουση συμφερόντων

Το ελληνικό Σύνταγμα καθορίζει ειδικούς κανόνες για το ασυμβίβαστο μεταξύ των καθηκόντων των βουλευτών και ενός ευρέος φάσματος θέσεων στον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα, συμπεριλαμβανομένων των εκτελεστικών καθηκόντων σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης.

Η σύγκρουση συμφερόντων στη δημόσια διοίκηση αναγνωρίστηκε από την ελληνική κυβέρνηση ως ζήτημα που πρέπει να αντιμετωπιστεί στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης της δημόσιας διοίκησης.

Οι αιρετοί και οι διορισμένοι αξιωματούχοι υπόκεινται σε αυστηρό σύστημα δημοσιοποίησης περιουσιακών στοιχείων («πόθεν έσχες»), το οποίο σε ορισμένες περιπτώσεις οδήγησε σε ποινικές διώξεις. Επιπλέον, στην περίπτωση των βουλευτών, κάθε έλεγχος των δηλώσεων περιουσιακών στοιχείων πραγματοποιείται από την επιτροπή ελέγχου του Κοινοβουλίου, η οποία αποτελείται κατά κύριο λόγο από βουλευτές και από τρεις εκπροσώπους του δικαστικού σώματος. Ως εκ τούτου, το εν λόγω σύστημα ελέγχου δεν μπορεί από μόνο του να διασφαλίσει πλήρως την αμεροληψία.

9.4.6 Δίωξη της διαφθοράς

Το Σύνταγμα προβλέπει μια περίπλοκη και περιορισμένη χρονικά διαδικασία προσφυγής στη δικαιοσύνη σε περίπτωση αξιόποινων πράξεων που διαπράχθηκαν από υπουργούς, πρώην υπουργούς και υφυπουργούς, γεγονός που δημιουργεί σημαντικά εμπόδια για την άσκηση δίωξης.

Η GRECO έχει κατ' επανάληψη ζητήσει την κατάργηση των ειδικών διατάξεων περί παραγραφής για υπουργούς και πρώην υπουργούς.²⁵

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10

10.1 η δεκαετία 1999–2010 για το «μαύρο» χρήμα στην Ελλάδα

Η δεκαετία 1999 - 2010 φαίνεται να είναι η περίοδος κατά την οποία διακινήθηκε το περισσότερο "μαύρο" χρήμα στη χώρα μας με την αξιοποίηση του χρηματοπιστωτικού συστήματος, σύμφωνα με εκτιμήσεις μελών της

---

²⁵ Χλούπη Γ., Νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες : περιγραφή του φαινομένου και τρόποι αντιμετώπισης

Αρχής Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης.

Η εκτίμηση αυτή διατυπώθηκε στη σημερινή συνεδρίαση της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής η οποία συνεκλήθη για προκειμένου να εγκρίνει την ανασυγκρότηση της Αρχής με την τοποθέτηση 12 νέων τακτικών μελών.

Πρόκειται για πρόσωπα με μεγάλη εμπειρία κυρίως στον ελεγκτικό τομέα και θα πλαισιώσουν κρίσιμες μονάδες της Αρχής.

Είναι χαρακτηριστική η επισήμανση του Ιωάννη Κασιίπη, εφοριακού, υπαλλήλου του ΣΔΟΕ, πως το μεγαλύτερο μέρος του οικονομικού εγκλήματος που υφίσταται στη χώρα μας, αφορά στη δεκαετία από το 1999 έως το 2010, οπότε, μέσω του τραπεζικού συστήματος, διακινήθηκε όλο το μαύρο χρήμα. Τόσο ο ίδιος ο κ. Κασιίπης που τοποθετείται τακτικό μέλος της Μονάδας Διερεύνησης Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών της Αρχής, όσο και άλλοι συνάδελφοί του, επισήμαναν την αναγκαιότητα να υπάρξει νομοθετική παρέμβαση προκειμένου να μην υπάρξει παραγραφή.

Η Βουλή έχει ήδη ψηφίσει διάταξη, σύμφωνα με την οποία πάει στα δύο χρόνια η παραγραφή για υποθέσεις για τις οποίες έχουν εκδοθεί εντολές ελέγχου μέχρι την 31.12.2013, ωστόσο τα νέα μέλη της Αρχής επισημαίνουν ότι πολλές υποθέσεις μέχρι το 2007 είναι κοντά στην παραγραφή και θα πρέπει το ΣΔΟΕ και η Αρχή εκεί να ρίξουν το μεγαλύτερο βάρος των ελέγχων.

Η Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας ενημερώθηκε ότι το μεγαλύτερο πρόβλημα που αντιμετωπίζει σήμερα τόσο η Αρχή για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, όσο και οι άλλοι ελεγκτικοί μηχανισμοί του υπουργείου Οικονομικών σχετίζονται με την χρονική υστέρηση με την οποία οι τράπεζες ανταποκρίνονται στα αιτήματα και διαβιβάζουν στοιχεία για επίμαχους λογαριασμούς. Ειπώθηκε, δηλαδή, στη διάρκεια της συνεδρίασης ότι τις περισσότερες φορές τα στοιχεία που διαβιβάζονται από τις τράπεζες είναι μη επεξεργάσιμα, ενώ οι καθυστερήσεις μπορεί για ένα αίτημα να φτάσουν και τον έναν χρόνο.

«Με αφορμή τη λίστα Λαγκάρντ, την προανακριτική επιτροπή και την οικονομική κρίση, ασκήθηκε πίεση στις τράπεζες να ανταποκρίνονται στα αιτήματα ελέγχου», είπε ο κ. Κασιίπης και ενημέρωσε ότι το μητρώο λογαριασμών, που, αυτή τη στιγμή, έχει μπει σε παραγωγική λειτουργία, παρέχει στους ελεγκτές τα στοιχεία που αφορούν στο υπόλοιπο των λογαριασμών, τους δικαιούχους και τα νούμερα των λογαριασμών.

Δεν περιλαμβάνονται, όμως, οι κρίσιμες πληροφορίες για την κίνηση των λογαριασμών, αλλά όπως έχουν δεσμευτεί οι τράπεζες, τα στοιχεία αυτά θα μπαίνουν στο μητρώο έως τις 30.09.2014.

«Αν οι κινήσεις των λογαριασμών μπουν στο σύστημα έως 31.12.2014 εμείς θα είμαστε ευτυχείς», είπε ο κ. Κασιίπης. Την ανάγκη η Αρχή να υποβοηθηθεί περισσότερο από τα πιστωτικά ιδρύματα,

επεσήμανε ο Γιώργος Σαραντόπουλος, δικηγόρος της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικής Πολιτικής του υπουργείου Οικονομικών που επίσης ορίστηκε τακτικό μέλος της Αρχής για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος.

Η Χαρίκλεια Μαυρίδου, γενική διευθύντρια φορολογικής διοίκησης, ανέφερε ότι από τον Ιούλιο του 2013 που δημιουργήθηκε το ΚΕΦΟΜΕΠ (Κέντρο Ελέγχου Μεγάλου Πλούτου) έχει γίνει ανάλυση κινδύνου για τις 24.710 υποθέσεις οι οποίες είχαν βγάλει περίπου 9 δισ. στο εξωτερικό κατά το διάστημα 2009-2011. Στοχεύσαμε κατ' αρχήν 436 υποθέσεις και συνολικά έως τώρα έχουμε στοχεύσει 1200 υποθέσεις, είπε η κ. Μαυρίδου και ενημέρωσε ότι οι έλεγχοι από τέτοιες υποθέσεις απέφεραν έσοδα που ξεπερνούν 200 εκατομμύρια ευρώ.

Όπως, εξάλλου, είπε, η εντατικοποίηση των ελέγχων έγινε περισσότερο μέσα στο 2014, με δεδομένη και την εντολή από τον υπουργό Οικονομικών ότι θα πρέπει μέχρι τέλος Μαΐου να έχει τελειώσει ο έλεγχος σε 500 υποθέσεις εμβασμάτων από αυτά που έφυγαν το 2009-2011.

Επιπλέον τον τελευταίο καιρό και η Γενική Διεύθυνση Φορολογικής Διοίκησης δέχεται εντολές από τον εισαγγελέα τον κ. Αθανασίου, τον οικονομικό εισαγγελέα και έχουμε πάρει 80 υποθέσεις από τη λίστα Λαγκάρντ, οι οποίες αυτή τη στιγμή είναι σε εξέλιξη ελεγκτική.

Η κα Μαυρίδου επεσήμανε την ύπαρξη προβλημάτων στην νομοθεσία και στην έλλειψη προσωπικού με δεδομένο και το γεγονός ότι πριν λίγο καιρό οι οργανικές θέσεις των εφοριακών ήταν 17.000 και αυτή στιγμή έχουν απομείνει περί τους 8.000 εφοριακοί.

Όσο για τα στοιχεία από τις τράπεζες, όπως είπε, σίγουρα έχει βοηθήσει το μητρώο τραπεζικών λογαριασμών, διότι πλέον άμεσα ο κάθε ελεγκτής, πάντα με εντολή ελέγχου, μπορεί να δει τα υπόλοιπα λογαριασμών στο τέλος του έτους, εξέφρασε, όμως, παράλληλα την ελπίδα να αναλυτικά δεδομένα να φτάνουν συντομότερα στον ελεγκτικό μηχανισμό.

10.2 ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η Ελλάδα καταλαμβάνει στην 29η θέση παγκοσμίως, και την 1η μεταξύ των κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη λίστα με τα κράτη που θεωρούνται επιρρεπή στο ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. Στον παρακάτω πίνακα βλέπουμε τις χώρες με τα ποσοστά διαφθοράς που κατέχουν παγκοσμίως.

b) Στατιστικά στοιχεία για το «ξέπλυμα μαύρου χρήματος»

Χώρα	Συνολική βαθμολογία	Χώρα	Συνολική βαθμολογία

1. Ιράν	8,57	68. Γερμανία	5,80
2. Κένυα	8,49	74. Αυστρία	5,74
3. Καμπότζη	8,46	79. Ρωσία	5,66
4. Αϊτή	8,12	87. Νότια Κορέα	5,55
5. Τατζικιστάν	8,16	89. Ιταλία	5,49
12. Αργεντινή	8,12	104. Ισπανία	5,15
18. Ναμίμπια	7,35	109. Ολλανδία	5,03
29. Ελλάδα	6,80	114. Κύπρος	4,93
33. Βενεζουέλα	6,78	121. Μ. Βρετανία	4,66
35. Λίβανος	6,72	125. Ιρλανδία	4,52
45. Ην. Αρ. Εμιράτα	6,32	132. Βέλγιο	4,22
49. Λουξεμβούργο	6,17	133. Μάλτα	4,22
50. Συρία	6,11	134. Ισλανδία	4,18
51. Κουβέιτ	6,10	135. Γαλλία	4,14
58. Τουρκία	5,99	143. Εσθονία	3,28
64. Ιαπωνία	5,88	144. Νορβηγία	2,36

(2)

30

Πηγή πίνακα (imerisia.gr)

Η σχετική κατάταξη προέρχεται από τη λίστα που εξέδωσε το Basel Institute on Governance, που αποτελεί ανεξάρτητο μη κερδοσκοπικό οργανισμό και εδρεύει στην Ελβετία και ειδικεύεται στον τομέα πρόληψης της διαφθοράς της δημοσίας διοίκησης, της εταιρικής διακυβέρνησης, στην καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσοδών από παράνομες δραστηριότητες, στην εφαρμογή του ποινικού δικαίου και στην ανάκτηση των κλεμμένων περιουσιακών στοιχείων. Μη χαμηλότερο δείκτη το 0 και υψηλότερο το 10 (για την πλέον διεφθαρμένη χώρα) και μετρώντας αντίστροφα, η Ελλάδα με βαθμολογία 6,78 κατατάσσεται στην 29^η θέση παγκοσμίως.

Στην πρώτη θέση βρίσκεται το Ιράν με βαθμολογία 8,57 και ακολουθούν: Κένυα, Καμπότζη, Αϊτή, Τατζικιστάν, Μάλι, Ουγκάντα, Παραγουάη, Μπελίζ, Ζάμπια, Μπούρκινα Φάσο, Αργεντινή, Λιβερία, Υεμένη, Βολιβία, Νιγηρία, Δομινικανή Δημοκρατία, Νιγηρία, Ζιμπάμπουε, Τανζανία, Κομόρες, Πράσινο Ακρωτήριο, Σιέρρα Λεόνε και Εκουαδόρ.

Η επόμενη ευρωπαϊκή χώρα μετά την Ελλάδα είναι το Λουξεμβούργο στη θέση 49 με βαθμολογία 6,17. Η Γερμανία βρίσκεται στη θέση 68 με βαθμολογία 5,8. Η Ελβετία στη θέση 71 με βαθμολογία 5,78, η Αυστρία στη θέση 74 με 5,74, η Ιταλία στη θέση 89 με 5,49, η Αλβανία στη θέση 90 με 5,48 και η Ισπανία στη θέση 104 με 5,15 ενώ η Κύπρος βρίσκεται στη θέση 114 μεταξύ των 144 χωρών της λίστας, με βαθμολογία 4,93 και η Πορτογαλία στη θέση 130 με 4,28. Στην τελευταία θέση (άρα την πρώτη στην καταπολέμηση του ξεπλύματος) βρίσκεται η Νορβηγία με βαθμολογία 2,36³⁰.

Η FATF, σε συνέχεια των πρωτοβουλιών της για την προστασία του διεθνούς χρηματοοικονομικού συστήματος από τους κινδύνους που ελλοχεύει η

χρησιμοποίηση του για σκοπούς ξεπλύματος χρήματος η και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, κατόπιν της Ολομέλειας που έλαβε χώρα στο Παρίσι, εξέδωσε στις 18 Οκτωβρίου 2013 δημόσια ανακοίνωση σχετικά με τις χώρες που εμφανίζουν στρατηγικές αδυναμίες στην αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Στο πρώτο μέρος της Δημόσιας Ανακοίνωσης, η FATF θα καλεί τα μέλη της να εφαρμόσουν αντιμετρά με σκοπό την προστασία του διεθνούς χρηματοοικονομικού συστήματος από τους σημαντικούς κίνδυνους που εμφανίζουν το Ιράν και η Λαϊκή Δημοκρατία της Κορέας.

Στο δεύτερο μέρος προσδιορίζονται οι χώρες, οι οποίες είτε δεν έχουν σημειώσει σημαντική πρόοδο στην αντιμετώπιση των στρατηγικών αδυναμιών τους αναφορικά με το ξέπλυμα και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, είτε δεν έχουν δεσμευτεί επισημά στην υλοποίηση ενός σχετικού σχεδίου δράσης σε συνεργασία με τη FATF, ως εξής: Αλγερία, Εκουαδόρ, Αιθιοπία, Ινδονησία, Κένυα, Μυανμάρ, Πακιστάν, Συρία, Τανζανία, Τουρκία, Υεμένη. Η FATF καλεί τα μέλη της να λάβουν υπόψη τους κίνδυνους που σχετίζονται με τις αδυναμίες που εμφανίζει καθεμία από τις ανωτέρω χώρες.

Επίσης, αναφέρεται ότι η FATF και οι περιφερειακοί φορείς (FSRBs) θα συνεχίσουν να συνεργάζονται και να υποβάλουν αναφορά για την πρόοδο που έχουν σημειώσει στην αντιμετώπιση των αδυναμιών που παρουσιάζουν οι εξής χώρες : Αφγανιστάν, Αλβανία, Αγκόλα, Αντίγκουα & Μπαρμπούντα, Αργεντινή, Μπαγκλαντές, Καμπότζη, Κούβα, Ιράκ, Κουβέιτ, Κιργιστάν, Λαϊκή Δημοκρατία του Λάος, Ναμίμπια, Νεπάλ, Νικαράγουα, Σουδάν, Τατζικιστάν, Βιετνάμ και Ζιμπάμπουε και να εφαρμόσουν πιστά και εντός του καθορισμένου χρονοδιαγράμματος τα συμφωνηθέντα Σχέδια Δράσης.²⁶

Συμπεράσματα

Από την νομιμοποίηση παράνομων εσόδων υπάρχει κοινωνικό πολιτικό κόστος το οποίο μπορεί να είναι ιδιαίτερα σοβαρό, αν το φαινόμενο αφεθεί ανεξέλεγκτο ή αντιμετωπίζεται αποτελεσματικά. Τα έσοδα από παράνομες δραστηριότητες είναι ένα φυσικό υποπροϊόν της οικονομικής απάτης.

²⁶ <http://www.iefimerida.gr/news/>

<http://www.star.gr/Pages/Oikonomia>.

«Ηλεκτρονικό σεμινάριο “ξεπλύματος χρήματος”

Ταυτόχρονα όμως , μερικές φορές , η απάτη είναι επίσης μια συνέχεια, των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες , και αυτό συμβαίνει όταν η απάτη η ίδια χρηματοδοτείται από τα έσοδα του προγενέστερου εγκλήματος.

Τα οργανωμένα συνδικάτα εγκλήματος μπορούν να δεισδύσουν στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και να αποκτήσουν τον έλεγχο των μεγάλων τομέων της οικονομίας μέσω επενδύσεων. Έχουν την δυνατότητα να δωροδοκούν αξιωματούχους του δημοσίου ακόμα και τις ίδιες τις κυβερνήσεις. Κάτι τέτοιο έχει ως αποτέλεσμα η διαφθορά και το ξέπλυμα να συμβαδίζουν και να είναι αλληλοεξαρτώμενα.

Η επιρροή του οργανωμένου εγκλήματος στον οικονομικό και πολιτικό τομέα μπορεί να αποδυναμώσει τον κοινωνικό ιστό, τα ηθικά πρότυπα και τελικά τους δημοκρατικούς θεσμούς της κοινωνίας.

Ωστόσο, αυτό που είναι ίσως το πλέον σημαντικό είναι το γεγονός ότι το ξέπλυμα χρήματος είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με την εγκληματική δραστηριότητα που το προκάλεσε. Το ξέπλυμα χρήματος επιτρέπει την εγκληματική δραστηριότητα να συνεχιστεί. Αποτελεί την δυναμική που επιτρέπει την εγκληματική δραστηριότητα να αναπτυχθεί και να επεκταθεί.

Αυτή η διαδικασία της διοχέτευσης των παράνομων κεφαλαίων στις ροές των καθαρών κεφαλαίων, και η ενσωμάτωση τους στο κοινωνικό επιχειρηματικό περιβάλλον μειώνουν τις πιθανότητες για τον έλεγχο καθώς και για την εξάλειψη του φαινομένου.

Παρά το γεγονός ότι το ξέπλυμα χρήματος είναι μια απειλή για την καλή λειτουργία του χρηματοπιστωτικού συστήματος ,μπορεί επίσης να είναι η αχίλλειος πτέρνα της εγκληματικής δραστηριότητας.

Κατά τις έρευνες που αφορούν στην καταπολέμηση της οργανωμένης εγκληματικής δραστηριότητας, συχνά μέσω αρχείων που περιέχουν οικονομικές συναλλαγές αποκαλύπτονται κρυμμένα περιουσιακά στοιχεία που πολλές φορές οδηγούν στον προσορισμό της ταυτότητας των εγκληματιών ή της εγκληματικής οργάνωσης που εμπλέκονται.

Όταν τα κεφάλαια που προέρχονται από ληστεία, εκβίαση, κατάχρηση ή απάτη ,αναζητούνται κατά την διάρκεια μιας έρευνας , η έρευνα που προσανατολίζει στο ξέπλυμα αυτών των χρημάτων είναι συχνά ο μόνος τρόπος για να εντοπιστούν τα κλεμμένα κεφάλαια.

Ουσιαστικά, έχοντας ως στόχο το ξέπλυμα χρήματος από εγκληματική δραστηριότητα με την επίτευξη αυτού καταφέρεται ένα καίριο χτύπημα στο οργανωμένο έγκλημα.

Τέλος, στερώντας το οργανωμένο έγκλημα από τα παράνομα κέρδη ουσιαστικά του στερείς τους οικονομικούς του πόρους στους οποίους στηρίζεται η εγκληματική δραστηριότητα του. Συνοψίζοντας κάτι τέτοιο δεν είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί χωρίς την πλήρη παγκόσμια συνεργασία.

ΙΣΤΟΤΟΠΟΙ – ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- <http://el.wikipedia.org/wiki>

- <http://www.tovima.gr/politics/article/?aid=277984>
- <http://el.wikipedia.org>
- <http://www.accountancygreece.gr/>
- <http://nomikisimvouli>.
- <http://ekriksi.com>
- <http://www.kathimerini.gr>
- <http://www.tovima.gr>
- <http://www.bankofgreece.gr>
- www.banksafeonline.org.uk
- www.ependiseis.gr
- www.fatf-gafi.org
- http://www.europa.eu.int/comm/internal_market/en/smn
- <http://www.capital.gr>
- «Ηλεκτρονικό σεμινάριο "ξεπλύματος χρήματος»
- Λάζος Γρ., Κοινωνιολόγο. Κνβερνοχώρος, οργανωμένο έγκλημα και ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, ΠοινΔικ 4 / 2000, σ. 403.

- Τσουραμάνης Χρ., Οικονομικά Εγκλήματα
- Κάτσιος, σελ. 116 επ.
- Συμεωνίδου-Καστανίδου Ε. Οργανωμένο έγκλημα και τρομοκρατία: σύγχρονες εξελίξεις στην ευρωπαϊκή και ελληνική έννομη τάξη, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2005.
- Τραγάκης Γ. Οργανωμένο Έγκλημα και Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη,
- Κάτσιος Σ. Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος, Εκδόσεις Σάκκουλα
¹⁰Νικολούδης Π., Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες,
- Τραγάκης Γ. Ο Νόμος για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες
- (ξέπλυμα χρημάτων), Έκδοση της Ένωσης Ελλήνων Τραπεζών, Αθήνα
- «Συνέντευξη που πήρα από την πρακτική μου άσκηση»
- Γκόρτσος Βλ. Χρήστος, Σταϊκούρας Π. , Λιβαδά Χ. , (2009) Στοιχεία ελληνικού δικαίου της κεφαλαιαγοράς "Ελληνική Ένωση Τραπεζών - Ελληνικό Τραπεζικό Ινστιτούτο"
- Χλούπη Γ., Νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες : περιγραφή του φαινομένου και τρόποι αντιμετώπισης